

Innhold

Innledning	3
Om økonomiplanen.....	4
Arbeidet med økonomiplanen	5
Status kommuneøkonomi og tjenestetilbud	6
De siste års regnskapsresultat	6
Prognose innværende år	6
Handlingsregler, økonomiske måltall	7
Frie økonomiske reserver	7
Lånegjeld	7
Årlig driftsresultat.....	8
Egenfinansiering av investeringer.....	8
Rammebetingelser og økonomisk handlingsrom.....	9
Demografi – befolkningsprognose.....	9
Statsbudsjettene 2019-2021 - eiendomsskatt	9
Kommuneproposisjonen	9
Vurdering av inntektssiden.....	10
Pensjonskostnader	10
Renteutvikling.....	11
Kommuneplanens samfunnsdel.....	12
Klima og miljø	12
Investeringer	13
Driftsbudsjettet - endringslogg	18
Tildeling av budsjetterammer til tjenesteenhetene.....	19
Folkevalgte og Kommunedirektøren	20
Fellesposter	22
Fellestjenesten	24
Kultur	28
Barnehagene	34
Skolesektoren	38
Ringebu skole	40
Fåvang skole	43
Ringebu ungdomsskole	46
Helse- og omsorgsektoren.....	49
Helse og mestring.....	51
Hjemmetjenester	54
Linåkertunet HDT.....	57
Plan og teknisk	60
Interkommunale samarbeid	63
Skatt, rammetilskudd og finans	64
MGØ (internregnskap).....	65
MGBV (internregnskap).....	68
Økonomiske oversikter.....	73

Innledning

Økonomiplan for 2022-2025 bygger på gjeldende økonomiplan og årsbudsjett.

Økonomiske rammer fra staten strammes inn og gir ikke rom for videreføring av dagens driftsnivå. Aktivitet og tjenestenivå må tilpasses de økonomiske rammene. Ringebu kom dårlig ut ved omlegging av inntektssystemet i 2017 og har derfor mottatt mer enn 10 mill. kr i inntektsgaranti. Ordningen trappes ned årlig og vil være helt borte fra 2024. Dette nedtaket på 10 mill. kr kommer i tillegg til generell innstramming i kommuneøkonomien fra statens side. Det har satt egne handlingsregler under press.

Tilstramming i økonomien skjer samtidig som nytt bofellesskap for mennesker med nedsatt funksjonsevne ble bygd og satt i drift, med 11 boliger og en avlastningsbolig. I tillegg har økte barnetall medført behov for investeringer i barnehagebygg og gitt økte driftsutgifter til sektoren. Dette gir et krevende utgangspunkt for økonomiplanprosessen.

Investeringsvolumet er noe redusert under arbeidet med økonomiplanen, men unntak av vann- og avløpssektoren (selvkostområde) der nylig vedtatt hovedplan er lagt til grunn. Framover må det i sterkere grad prioriteres mellom viktige tiltak, og en del tiltak må skyves ut i tid. Kommunesektoren har opplevd en periode med historisk lavt rentenivå, og det har vært rom for investeringer. Reduserte økonomiske rammer gjør det at investeringsaktiviteten må ned. Noen investeringer er selvfinansierende, og er i mindre grad berørt.

Digitalisering er viktig for å hente ut gevinster som kommer tjenesteproduksjonen til gode. Gevinsten kan være økonomisk innsparing, mindre sårbarhet, økt kvalitet eller bedre service overfor innbyggere og tjenestemottakere, eller frigjort kapasitet til å løse flere oppgaver med samme bemanning. Hovedfokus har så langt vært økt fleksibilitet i forhold til oppgaveløsning og økt kapasitet til tjenesteyting. Forventningene blant innbyggerne, tilreisende, næringsliv og offentlige myndigheter blir stadig større og kommunen skal tilstrebe en så effektiv tjenesteproduksjon som mulig. Digitalisering generelt og innføring av velferdsteknologi åpner nye muligheter for både tjenesteutvikling og bedre ressursutnyttelse.

Tjenesteenhetene ble i økonomiplanprosessen utfordret på å synliggjøre konsekvenser av 4 % reduksjon i rammene. Tilpasning til strammere økonomiske rammer er utfordrende og vil få konsekvenser, men generelt opprettholdes et godt tjenestetilbud til kommunens innbyggere. I økonomiplanen initieres analyser og omstillingsprosjekter på flere tjenesteområder. Dette kommer på bakgrunn av en erkjennelse om at det ikke lengre er tilstrekkelig med "ostehøvelkutt" for å balansere de økonomiske utfordringene framover. Det må ses på større grep. For å kunne opprettholde tjenestetilbudet i størst mulig grad, må kommunen også vurdere inntektssiden i budsjettet nøye.

Bruk av handlingsregler for kommunens økonomi er videreført for å sikre at kommunen har tilstrekkelige reserver, at lånegjeld holdes på et forsvarlig nivå og at driftsnivået ligger på et nivå som ikke forringer kommunens verdier over tid. I kommuneloven stilles det krav til at kommunestyret skal vedta finansielle måltall. Kommunens handlingsregler oppfyller dette lovkravet.

Om økonomiplanen

Fra 01.01.2020 trådte nye økonomibestemmelser i kraft gjennom ny kommunelov.

Kommuneloven § 14-2. Kommunestyrets og fylkestingets plikter:

Kommunestyret og fylkestinget skal selv vedta

1. økonomiplanen og årsbudsjettet
2. årsregnskapene og årsberetningene
3. finansielle måltall for utviklingen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi
4. regler for økonomiforvaltningen (økonomireglement)
5. regler for finans- og gjeldsforvaltningen (finansreglement).

Kommuneloven § 14-3. Behandling av økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning:

Økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året skal vedtas før årsskiftet.

Årsregnskapene og årsberetningene skal vedtas senest seks måneder etter regnskapsårets slutt. Hvert årsregnskap skal behandles samtidig med tilhørende årsberetning. Vedtaket om årsregnskap skal angi hvordan et eventuelt merforbruk i driftsregnskapet skal dekkes inn.

Formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning. Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak. I kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisk styreform innstiller kommunerådet eller fylkesrådet til vedtak.

Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret eller fylkestinget behandler den. Dette gjelder ikke for innstillinger om endring i vedtatt økonomiplan eller årsbudsjett.

Økonomiplanen, årsbudsjettet, årsregnskapene, årsberetningene og saksdokumentene fra det innstillende organet skal sendes departementet til orientering. Dette gjelder også revisjonsberetningen og kontrollutvalgets uttalelser til årsregnskapene og årsberetningene. Departementet kan gi forskrift om frister for disse oversendelsene.

Kommuneloven § 14-4. Økonomiplan og årsbudsjett:

Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens eller fylkeskommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen.

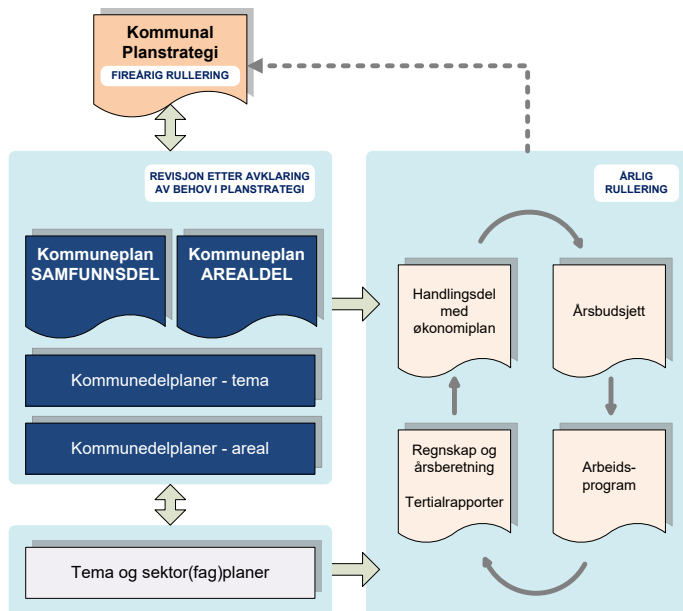
Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd.

Departementet kan gi forskrift om bevilgningsoversikter, økonomiske oversikter og oversikter over utviklingen i gjeld.

Økonomiplanen i kommunens plansystem

Kommuneplanens langsiktige del består av en samfunnsdel og en arealdel.

Kommuneplanens kortsiktige del består av økonomiplan (handlingsdel) og årsbudsjett.

før kommunestyrets sluttbehandling 26.10.2021. I høringsperioden blir økonomiplanforslaget lagt fram for Eldrerådet, Ungdomsrådet og Råd for personer med funksjonsnedsettelse.

Alle endringer som er foretatt underveis i økonomiplanprosessen fra 26.08. er synliggjort i egen samlet endringslogg i dokumentet, i tillegg til tiltaksoversiktene per tjenestenhet.

Arbeidet med økonomiplanen

Prosesen med økonomiplan for perioden 2022-2025 startet med administrativ innspillfase i april-mai 2021.

Her ga tjenesteenhetene innspill om:

- Endringer i basisbudsjett / rammebetingelser (vi ikke rår over selv)
- Behov for omprioriteringer
- Nye tiltak / innovasjon

I mai ble Kommuneproposisjonen lagt fram, etterfulgt av oppdatert prognosemodell fra Kommunenes sentralforbund (KS). Modellen viser hva kommunen kan forvente i skatteinntekter og rammeoverføring fra staten.

I månedsskiftet juni/juli ble tjenesteenhetene tildelt administrative arbeidsrammer som viste et innsparingsbehov på 4 % av netto budsjetterammer. Tiltak som synliggjør mulige innsparinger ble utarbeidet i august.

Formannskapet (budsjetteier) ble orientert om det administrative arbeidet så langt i møte 26.08.2021. De gjennomførte heldags arbeidsmøte 09.09.2021 og salderte økonomiplanforslaget 23.09.2021.

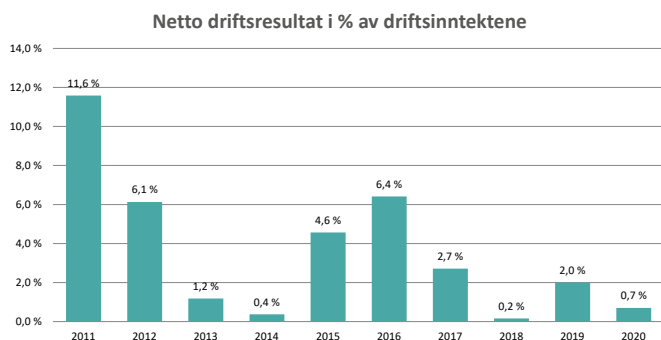
Formannskapet avla innstilling 07.10.2021. Deretter legges planen ut til 14 dagers offentlig ettersyn,

Status kommuneøkonomi og tjenestetilbud

For utfyllende informasjon om kommunens økonomiske status og tjenestetilbud henvises til årsberetningen, som i tråd med plansystemet gir en årlig statusbeskrivelse.

De siste års regnskapsresultat

Siden 2009 har kommunen jevnt over hatt økonomisk resultat langt over landssnittet. Lavere resultat i 2013 og 2014 skyldtes i stor grad engangskostnader.

Alt i alt har kommunen hatt positivt netto driftsresultat i tolv år på rad, seks av disse bedre enn landssnittet og syv bedre enn anbefalt minstenivå. Det innebærer at kommunen har styrket sin likviditet og oppsparte midler (fond) betydelig. En stor del av den frie fondsbeholdningen skal imidlertid utgiftsføres over de kommende sju år, knyttet til utjevningsordning pensjon. Det er bare en liten del av disposisjonsfondet som ikke er øremerket ulike formål (oversikt disposisjonsfond finnes i kapitlet for Handlingsregler under). Kommunen har inngått flere større utbyggingsavtaler knyttet til utvidelse av hytteområder i Kvitfjell (Kvitfjell Vest og Varden). Disse innebærer at kommunen skal overta en rekke vann- og avløpsanlegg når disse ferdigstilles av utbyggerne. Kommunen vil da måtte utbetale store momsbeløp som så skal inntektsføres igjen fordelt over 10 år. Dette vil kreve at kommunen har en god likviditetsmessig buffer.

Resultatutviklingen siste to år må ses i sammenheng med at kommunen kom dårlig ut ved omlegging av inntektssystemet i 2017. Inntektstapet kompenseres delvis av en inntektsgaranti på mer enn 10 mill. kr, men denne skal trappes ned over få år. Siste år i nedtrapping vil være 2023 slik det ser ut i prognosemodellen fra KS. I tillegg er det utført store vedlikeholdsoppgaver innen selvkostområder. Disse er finansiert med selvkostfond, men utgiftene påvirker likevel netto driftsresultat i negativ retning (netto driftsresultat måler årets utgifter opp mot årets inntekter, og fondsmidler regnes ikke som årets inntekter siden de er avsatt i tidligere regnskapsår).

Prognose inneværende år

Ved utgangen av 2. tertial er det kun barnehagesektoren som melder om merbehov. Dette skjer med bakgrunn i økte barnetall. For året 2021 er pensjonsutgiftene eksepsjonelt høye. En av hovedårsakene er at pensjonistene har hatt en lønnsvekst på mer enn 5 %. Det medfører at kommunen må sette av mer penger til fremtidige pensjonsutbetalinger. Med bakgrunn i dette må det forventes et dårlig netto driftsresultat i 2021. Årsaken til merutgiftene er utenfor kommunens kontroll og var ikke noe kommunen kunne forutse. Dette må ses på som en enkelthendelse og får ingen store konsekvenser for økonomiplanperioden videre.

Tjenestetilbudet

I det store og hele videreføres det eksisterende tjenestetilbudet i økonomiplanperioden. Etablering av nytt bofellesskap for funksjonshemmede og en boenhet for avlastning er en klar styrking av tjenestetilbudet. Håndtering av Covid-19 situasjonen i 2020/2021 har vist at kommunen er godt rustet med digitale løsninger som gir fleksibilitet i forhold til utføring av oppgaver. Digitalisering og velferdsteknologi forventes fortsatt å gi god effekt og ruste kommunen enda bedre for å takle fremtidens utfordringer.

Samtidig er det ingen tvil om at kommunens økonomi er under press og at tjenestene må tilpasses både økonomiske rammer, nye arbeidsmåter og endringer i kommunens befolkning. I økonomiplanen initieres derfor kartleggings- og omstillingsprosesser innenfor flere av tjenestekområdene.

Handlingsregler, økonomiske måltall

I forbindelse med budsjettarbeidet for 2010 ble det innført handlingsregler for budsjettarbeidet som skal bidra til at kommunens økonomiske situasjon styrkes og handlingsrommet økes. Handlingsreglene fokuserer på fire sentrale elementer:

- Frie økonomiske reserver (disposisjonsfond)
- Lånegjeld
- Årlig driftsresultat (netto driftsresultat)
- Egenfinansiering av investeringer

Frie økonomiske reserver

Kommunens økonomiske soliditet og evne til å takle uforutsette hendelser vil i stor grad avhenge av de frie økonomiske reserver som kommunen har til rådighet. Slike reserver er i hovedsak definert som disposisjonsfond.

Disposisjonsfond er midler som kommunen fritt kan disponere både til drifts- og investeringsformål.

Disposisjonsfond er midler som kommunen fritt kan disponere både til drifts- og investeringsformål. I 2020 er disposisjonsfond styrket med 14,9 mill kr og utgjør 17,7 % av driftsinntektene. Dette er innenfor kommunens handlingsregel for disposisjonsfond (minimum 10 % av driftsinntektene).

Det har imidlertid blitt en vanlig tommelfingerregel at kommunene bør ha disposisjonsfond tilsvarende 10 % av driftsinntektene, etter at premieavvik pensjon er trukket fra. Om vi trekker ut midler til dekning av premieavvik pensjon, gjenstår disposisjonsfond på 11,2 % av driftsinntektene. Fra 2022 endres handlingsregelen til å gjelde disposisjonsfond, korrigert for premieavvik pensjon.

En stor del av disposisjonsfondet er øremerket til ulike formål. Det frie (ikke øremerkede) disposisjonsfondet utgjør 15 mill. kr.

En stor andel av disposisjonsfondet (32,5 mill. kr) er øremerket fremtidige pensjonsforpliktelser (akkumulert premieavvik) og vil komme til fradrag fordelt over 7 år. Kommunens vedtak om fondsføring av premieavvik sikrer at fremtidig utgiftsføring ikke går på bekostning av tjenestetilbudet. Ringebu kommune var blant de første kommunene med et slik prinsippvedtak - og mange kommuner har fulgt etter.

Oversikt disposisjonsfond pr. 31.12.2020:

Formål	Beløp (avrundet)
Ikke øremerket disposisjonsfond	15.007.000
VM alpint 2019 / ny utfortrasè	3.000.000
Utviklingsfond	2.681.000
Kulturbasert næringsutvikling	1.715.000
Emisjonsfond kraftselskap	6.508.000
Akkumulert premieavvik pensjon	32.531.000
Fond til flyktningformål	12.347.000
Sluttavregning investeringer	4.000.000
Gryteferdige prosjekt (Covid-19)	2.476.000
Stimulering sysselsetting ungdom	59.000
Kunstinstallasjoner	150.000
Forsterking flomvoller	817.000
Makerspace	18.000
Handlingsplan digitalisering	1.416.000
Oljefond Helse/omsorg	2.112.000
Bredbåndsutbygging	3.000.000
Deponering sak/arkiv	46.000
MGRS	1.112.000
Kulturfond (underskuddsgaranti)	91.000

Det vil være helt avgjørende for kommunens handlefrihet og likviditet å ha en solid beholdning av frie fond. Kommunen har høy lånegjeld og er derfor sårbar ved en større renteoppgang. Fra 2018 finansieres investeringer med kort levetid (5 år) med driftsmidler for ikke å øke lånegjelden til kortsiktige formål.

Et annet viktig moment er at kommunen har inngått en rekke utbyggingsavtaler i Kvittfjell som innebærer at kommunen skal overta vann- og avløpsanlegg ved ferdigstillelse og refundere momsutgifter som kommunen vil få tilbake fra staten fordelt over 10 år. Dette tilsier at kommunen må ha god likviditet og dermed en god fondsbeholdning for å møte fremtidige forpliktelser.

Handlingsregel nr. 1:

Disposisjonsfond, korrigert for premieavvik pensjon, skal utgjøre minimum 10 % av brutto driftsinntekter.

Handlingsregelen er overholdt i økonomiplanen.

Lånegjeld

Høy lånegjeld vil gjøre kommunen sårbar for renteøkninger. Selv om det brukes virkemidler som rentebinding for å redusere renterisiko vil betjening

av lånegjeld legge beslag på betydelige midler i driftsbudsjettet og dermed redusere kommunens handlingsrom.

Samlet lånegjeld utgjør 627,5 mill. kr ved utgangen av 2020. Kommunen har satt som mål at lånegjeld korrigeret for lån til selvkostformål, selvfinansierende formål og videreutlån til andre maksimalt skal utgjøre 70 % av driftsinntektene. Ved utgangen av 2020 utgjør korrigeret lånegjeld 72,1 % av driftsinntektene. Den samlede lånegjelden ble økt med 55,1 mill. kr i 2020.

Fylkesmannen opererer med et måltall på maksimalt 70 % av driftsinntektene (ikke korrigeret for selvkost og utlån), men sier samtidig at dette er avhengig av hvor mye av lånegjelden som betjenes av andre.

Handlingsregel nr 2:

Korrigeret lånegjeld, brutto lånegjeld fratrukket selvkostområder, selvfinansierende tiltak og videreutlån, skal utgjøre maksimalt 70 % av brutto driftsinntekter.

Handlingsregelen overskrides i perioden 2022-2024 i økonomiplanen. Fra 2025 vil gjeldsnivået ligge marginalt under 70 %, ut fra gjeldende investeringsplan.

Det vil være utfordrende å holde investeringsnivået nede også ved senere rullinger av økonomiplanen.

Årlig driftsresultat

Økonomisk handlingsrom skapes først og fremst gjennom årlige driftsoverskudd. Disse kan avsettes som reserve, inngå som egenfinansiering av investeringer eller brukes til nye tiltak.

Siden 2009 har kommunen jevnt over hatt økonomisk resultat langt over landssnittet. Alt i alt har kommunen hatt positivt netto driftsresultat i elleve år på rad, seks av disse bedre enn landssnittet og syv bedre enn anbefalt minstenivå. Det innebærer at kommunen har styrket sin likviditet og oppsparte midler (fond) betydelig. Det er allikevel en stor utfordring å holde driftsutgiftene nede på et nivå som står i forhold til de inntektene kommunen har. Alternativt kan kommunen vurdere å utnytte mulighetene for økte inntekter.

Etter at flere systemendringer trådte i kraft fra 2015 har teknisk beregningsutvalg justert ned norm/anbefaling for netto driftsresultat fra 3 % til 1,75 % årlig. Det er vurdert som hensiktsmessig å ha anbefalt nivå som målsetting.

i økonomiplanperioden 2017-2020 og 2018-2021 ble ambisjonsnivået for netto driftsresultat senket til 1 % av driftsinntektene. I økonomiplanen for 2019-2023 ble ambisjonsnivået senket ytterligere til 0 %. Det

er igangsatt betydlige vedlikeholdsprosjekter innen selvkostområdene vann og avløp i 2019 og 2020, som er finansiert ved bruk av øremerkede fondsmidler. Selv om disse kostnadene ikke belaster kommunal drift, vil de trekke ned netto driftsresultat, slik at dette blir negativt i budsjettene for 2019 og 2020. For å eliminere effekten av svingninger som skyldes selvkostområdene, opereres det med begrepet "korrigeret netto driftsresultat" fra 2022. I dette måltallet holdes selvkostområdene utenfor.

Handlingsregel nr. 3:

Korrigeret netto driftsresultat skal trappes opp til 0,25 % av brutto driftsinntekter årlig i løpet av økonomiplanperioden.

Kommunen har et langsiktig mål om å holde et korrigeret netto driftsresultat på nivå med anbefalingen fra Teknisk beregningsutvalg (1,75 % av brutto driftsinntekter). Rammebetingelsene endres ved at rammetilskudd reduseres kraftig (inntektsgarantiordning, INGAR, med nedtrapping over 4-5 år). Dette representerer et inntektsbortfall på rundt 5 mill. kr i perioden (2022 og 2023).

Egenfinansiering av investeringer

Investeringer har historisk vært lånefinansiert i stor grad. Lån til investeringer tas opp som samlelån, de senere år med avdragstid på 40 år. Det finnes egne bestemmelser om minimums avdragstid på lån, regnet på basis av anleggsmidlenes levetid. Kommunen ligger godt innenfor minimumsbestemmelsene. Det er allikevel et mål å øke egenfinansieringsgrad for investeringer og samtidig unngå at anleggsmidler med kort levetid (som f.eks. IKT-investeringer) lånefinansieres med lang avdragstid. Det ble derfor innført en ny handlingsregel fra 2018.

Handlingsregel nr. 4:

Et beløp tilsvarende 0,5 % av brutto driftsinntekter overføres til investeringsregnskapet som egenfinansiering av investeringer med kort (5 års) levetid. Eventuelt ubrukte midler av overføringsbeløpet avsettes til eget ubundet investeringsfond for bruk til samme formål i senere år.

Handlingsregelen er delvis overholdt i økonomiplanen, ved at løpende IKT-investeringer er finansiert med fondsmidler. Det er imidlertid ikke avsatt midler utover konkrete bevilgninger fra 2020 og videre. Fra 2022 reduseres IKT-investeringene og overføringer til investeringsregnskapet er redusert tilsvarende.

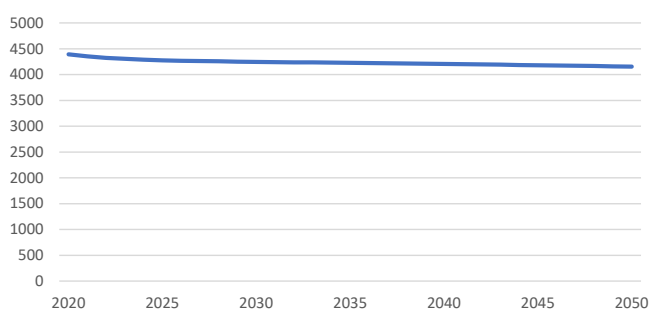

Rammebetingelser og økonomisk handlingsrom

Demografi – befolkningsprognose

Prognose for befolkningsutvikling kan gi en pekepinn på tjenestetilbudet kommunen må legge til rette for. Statistisk sentralbyrå (SSB) oppdaterte sine befolkningsprognoser i 2020. Her vises utdrag for Ringebu kommune basert på prognosen middels nasjonal vekst (MMMM):

Prognose innbyggertall, 2020-2050
(antall personer - MMMM)

Tallene viser at kommunen må planlegge for befolkningsnedgang. Det totale innbyggertallet for Ringebu er estimert å falle fra 4.425 innbyggere ved utgangen av 2019 til 4.155 i 2050.

Aldersgruppen 0-5 år er på sitt høyeste i 2019, med 219 barn. Barnetallet faller til ca. 153 barn i 2050.

Aldersgruppen 6-15 år er også på sitt høyeste i 2019 med 460 personer. Dette faller til 384 personer i 2050.

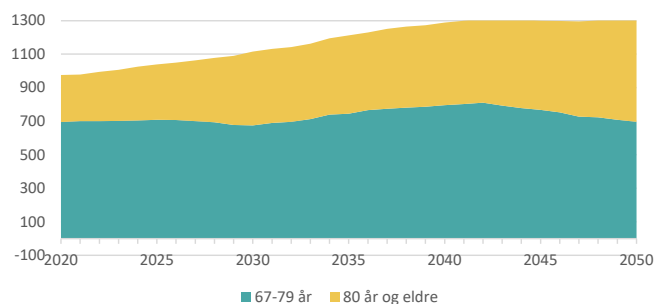
Aldersgruppen 16-24 år er også på sitt høyeste i 2019 med 228 personer. Antallet faller til 153 i år 2050.

Aldersgruppen 25-66 år er også på sitt høyeste i 2019 med 2.557 personer. Dette faller til 2.112 i 2050.

Aldersgruppen 67-79 år starter med 697 personer i 2019 og er på sitt høyeste i 2042 med 810 personer. Deretter faller antallet til 696 personer i 2050.

Aldersgruppen 80 år og eldre stiger i hele perioden, fra 281 personer i 2019 til 611 personer i 2050.

Prognose aldersgruppe 67 år og eldre, 2020-2050
(antall personer - MMMM)

Tallene for "eldrebølgen" i Ringebu fraviker litt fra nasjonale tall, ved at toppen kommer raskere. Økningen blir derimot ikke riktig så stor som hos de fleste andre kommuner.

Det må presiseres at disse tallene er basert på prognoser/framskrivningsmodeller og at det er til dels betydelig usikkerhet knyttet til prognosene. Kommunens attraktivitet vil kunne ha stor betydning for utvikling i folketallet.

Statsbudsjettene 2019-2021 - eiendomsskatt

Den maksimale satsen ble redusert fra 7 til 5 promille fra 2019 til 2020. Den obligatoriske reduksjonsfaktoren som skal begrense skattegrunnlaget, ble satt til 30 pst. av beregnet markedsverdi for både bolig og fritidsbolig. Fra 2021 ble maksimal sats ytterligere redusert til 4 promille.

Kommuneproposisjonen

Kommuneproposisjonen 2022 ble publisert i mai 2021. Det nye inntektssystemet, som er innført fra 2017, ga reduserte rammer. Inntektsgarantiordningen INGAR ga betydelig kompensasjon for tapte inntekter i 2019, men trappes raskt ned. Fra å utgjøre 10,8 mill. kr i 2019, trappes Ingar ned til 7 mill. kr i 2020 og videre til 0,4 mill. kr i 2024. Det er flere forhold i det nye inntektssystemet som gir denne effekten. En del av dette bildet er at kommunen valgte å stå alene etter utredning av kommunereformen.

Ut over dette er det lite i Kommuneproposisjonen som gir økonomisk effekt på kort sikt for Ringebu.

Vurdering av inntektssiden

Kommunens inntekter danner grunnlaget for de tjenestene kommunen kan yte.

Brukerbetalinger

Brukerbetalinger for kommunale tjenester utgjorde ca. 9,7 mill. kr i 2020, som er 1,9 % av de totale driftsinntektene. Brukerbetalingene gikk ned med 1 mill. kr fra 2019. Nedgang skyldes bl.a. inntektsbortfall foreldrebetaling ved nedstenging av barnehager og SFO i en periode i forbindelse med Covid-19. Det ble også registrert stor nedgang i legebesøk i første fase av Covid-19 utbruddet. Brukerbetalinger forutsettes økt med 1,8 % fra 2021 til 2022 (tilsvarende prisstigning). Noen satser fastsettes av staten. På noen områder er det fra statens side innført maks-satser (som f.eks. foreldrebetaling i barnehagene) og ordninger for redusert betaling basert på inntekt. Dette setter begrensninger for kommunens handlefrihet til fastsetting av betalingssetser.

Andre salgs- og leieinntekter

Salgs- og leieinntekter utgjorde ca. 85,4 mill. kr i 2020. Dette er en økning på 3,7 %. Salgs- og leieinntekter utgjør 17 % av de totale driftsinntektene. Som følge av Covid-19 er det et betydelig inntektsbortfall ved Freskus/ Frisklivssenteret (kr 337.000) sammenlignet med 2019. Inntektene kommer hovedsakelig fra selvkostområder som for eksempel vann og avløp. Disse inntektene skal dekke utgifter kommunen har og gir derfor ikke noe bidrag til finansiering av øvrig kommunal drift. Investeringer innen sektoren påvirker avgiftsgrunnlaget. Det er forutsatt at alle selvkostområder skal ha full inndekning (alle utgiftene dekkes av inntektene, evt. ved bruk av tidligere innkrevde midler som er plassert på bundne fond). Husleieinntekter er økt i tråd med forventet økning i konsumprisindeks.

Overføringer med krav til motytelse

Disse utgjør 10 % av de samlede driftsinntektene og dreier seg i stor grad om refusjoner for tjenester som kommunen yter (kostnadsdekning), samt momskompensasjon og refusjon sykkelønn.

Rammetilskudd

Rammetilskuddet fordeles til kommunene i tråd med det såkalte inntektssystemet. Fordelingen gjøres på grunnlag av en rekke kriterier. Detaljer om fordelingen kan finnes i «Grønt hefte», som er en del av dokumentasjonen som følger statsbudsjettet. En del av rammetilskuddet (inntektsutjevne tilskudd) skal utjevne ulikheter i skatteinngang gjennom året, slik at kommuner med høye skatteinntekter får et trekk, som fordeles til kommuner med lav skatteinngang. Ringebu kommune har normalt en lavere skatteinngang enn landssnittet og vil dermed

nyte godt av inntektsutjevne tilskudd (opp til ca. 94 % av landssnittet). Kommunen hadde i 2020 en skatteinngang på 87,6 % av landssnittet (mot 84 % i 2019).

Andre statlige overføringer

Disse utgjør 5,6 % av de samlede driftsinntektene. En del av disse inntektene er knyttet til bosetting av flyktninger.

Skatt på inntekt og formue

Skatt på inntekt og formue utgjorde 121,1 mill. kr, en økning på 2,1 %. De fleste kommuner i nærområdet hadde negativ skatteutvikling i 2020.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatten utgjør 7-8 % av de samlede driftsinntektene. Det ligger et betydelig inntektspotensiale i eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer som i budsjettet for 2021 har en skattesats på 4,0 ‰ og et bunnfradrag på kr 100.000. Nye boliger er gitt fritak for eiendomsskatt i 2 år. Nye bestemmelser gjeldende fra 2020 og 2021 tilsier at satsen kan økes med inntil 1 ‰ pr. år og kan maksimalt fastsettes til 4 ‰.

Eiendomsskatt for næringseiendommer utgjør snaut 4 mill. kr i revidert budsjett for 2020 og har en sats på 3,6 ‰.

Renteinntekter, utbytte og eieruttak

Årlig utbytte fra energiselskaper utgjør ca. 9,4 mill. kr. 13 % av utbytte fra kraftselskaper avsettes til utviklingsfond og 7 % til fond for kulturbasert næringsutvikling.

Lønns- og prisvekst

Økonomiplanen opererer med faste 2022-kroner i hele 4-års perioden. Lønns- og prisvekst vil derfor være begrenset til en oppjustering til 2022-nivå.

For 2022 er prognose fra SSB lagt til grunn med 3,1 % økning fra 2021.

For utgiftspostene i budsjettet er prognose for vekst i konsumprisindeksen (KPI) fra SSB lagt til grunn. Denne prognosen tilsier en prisvekst på 1,8 % fra 2021-nivå.

Pensjonskostnader

Sats for KLP (arbeidsgivers andel) ble nedjustert fra 17 % til 15 % etter signaler fra KLP i 2021. For 2022 er satsen satt opp igjen til 17 %. Endelig kostnad avhenger både av lønnsoppgjør og selskapets avkastning i finansmarkedet. Sats for SPK har tidligere vært forhåndsmeldt og forutsigbar. Nå er regelene rundt SPK endret til samme ordning som for KLP. Det er lagt til grunn en sats på 9,52 %.

Renteutvikling

Det benyttes renteprognose fra Kommunalbanken. Denne legger til grunn følgende utvikling for lånerente:

2022: 1,97 %
2023: 2,27 %
2024: 2,47 %
2025: 2,67 %

Utfordringer synliggjort i siste årsberetning

I kommuneplanens samfunnsdel er det synliggjort satsingsområder og strategier som vil innvirke på prioriteringer i kommende års budsjetter. Nytt kommunestyre (fra høsten 2019) har bestemt at samfunnsdelen skal fornyes.

Nytt inntektssystem fra 2017 ga endringer i kommunens rammebetingelser. Kommunen fikk i 2019 kompensert mye av inntektstapet gjennom inntektsgarantisystemet (INGAR) med 10,8 mill. kr, men dette trappes raskt ned (med inntil 2,1 mill. kr årlig) og vil gi kommunen en ekstra utfordring budsjettmessig i årene som kommer. Ordningen med distriktstilskudd Sør-Norge (utgjør 6,2 mill. kr i rammetilskudd for Ringebu i 2019) ble evaluert i 2020 og det var forventet en endring i kommuneproposisjonen for 2021. Signalet ble derimot at alle distriktstilskuddene skal vurderes på nytt i en helhet. Det er ikke angitt når dette skal være ferdigstilt.

Innen flere tjenesteheter budsjetteres det med refusjon sykelønn, men ikke tilsvarende lønn til vikarer. Dette er en praksis som gradvis har gått seg til over mange år og som det er ønskelig å endre. Fra 2016 startet en flerårig nedtrapping som må fortsette til og med 2024 for at dette skal være kvittert helt ut.

Effektiv utnyttelse av samarbeidsordningene i Helseregion Sør-Gudbrandsdal må fortsatt ha stort fokus.

Kommunen har gjennom en årrekke med asylmottak og bosetting av flyktinger bygd opp fond av ubrukte midler til formålet. Gjennom godt arbeid inn mot IMDI har kommunen fått bosetting både i 2019 og 2020, selv om innbyggertallet skulle tilsa det motsatte. Det ligger en utfordring i å skalere det kommunale tjenestetilbudet i forhold til bosetting og skiftende flyktingesituasjon. Dette gjelder særlig innen flyktingetjenesten (som fra 2019 er organisert i interkommunal samarbeid for Midt-Gudbrandsdal) og Ringebu læringscenter. Avsatte fondsmidler vil kunne være en viss buffer på kort sikt, men fondene vil tømmes raskt dersom ikke driftsnivået tilpasses og bosetting reduseres.

Det historisk lave rentenivået aktualiserer ekstraordinær

nedbetaling av lån og/eller økt egenfinansiering av investeringer. I økonomiplanen for 2021-2024 er investeringer med kort levetid (5 år) ikke finansiert med lånemidler.

Omleggingen av offentlig tjenstepensjon er under innfasing og forventes å gi høyere pensjonsutgifter for kommunene fra 2022 og i en periode framover. KLP antyder at pensjonspremien vil stige betydelig de første kommende årene, for deretter å normaliseres igjen. Pensjon utgjør en vesentlig utgiftspost i de kommunale budsjett og regnskap. merutgifter til pensjon vil gi mindre penger til driftsrammer for kommunalt tjenestetilbud.

I forbindelse med stor utbyggingsaktivitet i Kvitfjell har kommunen inngått en rekke utbyggingsavtaler. Disse innebærer bl.a. at kommunen etappevis overtar vann- og avløpsanlegg som ferdigstilles av utbyggere. Noen avtaler innebærer at kommunen forkutter vann- og avløpsanlegg. Dermed får kommunen tilbake penger etter hvert som tomter selges. Kommunen har ikke anledning til å ta opp rene likviditetslån som strekker seg over flere år. Gode fondsreserver er derfor helt avgjørende for at kommunen skal ha nok likviditet i årene framover. Dette tilsier at kravet til positivt resultat bør skjerpes i framtidige budsjetter. Det er enorm byggeaktivitet i Kvitfjell og det samlede omfanget av utbyggingsavtaler er stort. Selv med dagens byggeaktivitet vil det ta mange år før alle utbyggingsavtaler er kvittert ut.

I mars 2020 spredte Covid-19 viruset seg til Norge og Ringebu. Håndtering av krisen har åpenbart vært krevende og har rammet deler av næringslivet. Det forventes ikke full gjenåpning av samfunnet før tidligst sommeren 2021. Generelt har det vært en svært positiv utvikling i næringslivet i Ringebu de siste årene (større vekst enn landssnittet) og det vil derfor være en særlig viktig oppgave å legge til rette for at skadevirkningene for lokalt næringsliv blir så små som mulig og at den positive utviklingen fortsetter. Dette vil være kritisk både for sysselsetting og bosetting i årene som kommer.

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt av kommunestyret 17.06.2014 (Ksak 40/14). Denne inneholder viktige verdier (raus, solid, spenstig), samt mål og strategier for prioriterte satsingsområder (bo, leve, arbeide) fram mot år 2026.

Samfunnsdelen inneholder strategiske veivalg i utviklingen av lokalsamfunnet og kommunale tjenester og er førende for økonomiplanen (handlingsplanen).

I en situasjon med reduserte økonomiske rammer vil prioritering av tiltak være spesielt viktig. Skjerming av tjenester er en måte å prioritere på. Samtidig må det foretas reduksjoner i en eller flere tjenester for å finne rom til ønsket ny satsing på andre. Samfunnsdelen inneholder mange mål og strategier. Under er gjengitt noen av de satsingene som er mest tydelig prioritert i denne økonomiplanen:

- legge til rette for boligbygging, i første rekke sentralt i begge tettstedene, gjennom ordning med garantistillelser for kjøp av boliger. Jernbaneundergang til Tollmoen er også prioritert.
- tilrettelegge arenaer og aktivitetsområder. Herunder kommunal andel til byggetrinn 3 i Ringebu Prestegard.
- ha tilbud som dekker individuelle behov. Herunder etablering av nytt bofellesskap for mennesker med nedsatt funksjonsevne, inkl. avlastningsbolig. Disse tas i bruk fra høsten 2020 og får dermed helårseffekt fra 2021 i økonomiplanen.
- ha funksjonelle og trygge bygg/utearealer for kommunalt tjenestetilbud. Herunder en rekke investeringer i kommunale tjenestebygg, infrastrukturtiltak IKT m.m. Det er tilleggsbevilget betydelige midler i 2020 som et virkemiddel for å øke lokal aktivitet i kjølvannet av Covid-19.
- være en utviklingsorientert og innovativ organisasjon. Herunder satsing på digitalisering, påbegynt i 2018, og velferdsteknologi.

Klima og miljø

Alle kommunenes 16 virksomheter/bygg med fast ansatte er sertifisert gjennom Miljøfyrtårn. I 2018 startet arbeidet med å legge opp organisasjonen etter hovedkontormodellen, og Ringebu rådhus ble i 2019 resertifisert som hovedkontor. Midler til jevnlig resertifisering er innarbeidet i økonomiplanen.

EPC-prosjektet er det tiltaket som har hatt størst innvirkning på kommunens klimagassutslipp ved at det spares både på oppvarming og lys. Energisparekontrakten gikk over i Fase 3, sparegarantifasen (driftsfase) 1.07.2018. Garantifasen varer til 31.05.2023. Gjennomføring av sase 1 og 2 i EPC-prosjektet har tatt vesentlig mer tid enn opprinnelig antatt, og det har blitt brukt mye mer tid mot entreprenør for å ferdigstille alle tiltak enn forutsatt.

I tillegg til økonomiske innsparinger har det generelt blitt et større fokus på systematisk drift av bygg samt energiforbruk.

Investeringer

INVESTERINGSBUDSJETT 2022-2033		Grå felt = rebudsjettering										
(Form. skisse 23.09.2021, arbeidsversjon)		Gult felt = endring fra tidligere plan										
Tall i hele 1.000 kr		INV						SUM	Egen-regi	Oppst.-sak	Anl.-start	KOMMENTAR TIL FRAMDRIFT OG PRIORITERING
		2022	2023	2024	2025	2026-2029	2030-2033	2022-2033	ja/nei	Ja/nei	mond	
	IKT	500	1 450	500	500	2 500	2 500	7 950				
H100	ÅRLIG INVESTERINGSBEHOV IKT RAMMEBEVILGNING	500	500	500	500	2 000	2 000	6 000	Ja	Nei	Jan 22	Det er beregnet årlige behov for nye IKT-investeringer. Rammebevilgning. Reduseres kr fra 1.000.00 til kr 500.000 fra 2022 som resultat av overgang til skyløsninger (se skatt, rammetilskudd, finans)
H104	EGENEID DATAFIBER FÅVANG RA - FÅVANG BARNEHAGE		450					450	Nei	Nei	2023	Trekkerør må på plass, jfr prosjekt H817 / H821 / H822.
H129	NETTBRETT POLITIKERE		500			500	500	1 500	Ja	Nei	Sep 23	Nytt sett for hver 4-års periode.
	KOMMUNAL TJENESTEYTING	29 250	13 300	13 700	0	14 200	8 200	79 450				
H112	INVESTERINGER KIRKELIG FELLESRÅD							0	Nei	Nei		
H435	RINGEBU UNGDOMSSKOLE - TAK, SV.HALL, BYGN.MESSIGE ARB		3 700					7 800	Nei	Ja	21	Takarbeider på Ringebu ungdomsskole og Linåkertunet blir vurdert samlet i ett anbud. Opprinnelig oppstart planlagt i 2019, forskjøvet til 2021-2022. lekkasje og kondensskader på de flate takene vil fortsette.
			4 100									
H446	JOBA - TILRETTELEGGING PRODUKSJONSLOKALER			5 700				5 700	Nei	Ja	24	Arkitekt jobber med forprosjekt i 2019 som har til hensikt å samle alle oppgaver i ett lokalt (dagens produksjonslokale Raudhallen og kontorlokaler i Randkleivgata).
H448	KAUPANGER - BYGNINGSMESSIGE ARBEIDER			5 000				5 000	Nei	Ja	Mai 20	Prosjektet fremskyndes på grunn av at skifer løsner fra taket. Det er dårlig isolasjon mot taket som medfører snøsmelting på taket, som igjen fører til lekkasje og isdannelsen langs takkantene. Tiltaket er i hovedsak utskifting av skifer, glass, tilleggisolering og ny kledningen. Det er videre et behov for å vurdere HC-toalett i 1. etg. Endret ved K-sak 23/19. Budsjettbevilgning i 2019 og 2020 blir benyttet til å sikre taket slik at bygget kan være i bruk. Tiden fram til 2023 blir brukt for å avklare alle rehabiliteringsforhold.
H454	RINGEBU SKOLE - UTBEDRING AV GYMSAL/GARDEROBER					5 000		5 000	Nei	Ja	19	Jfr Ksak 32/18 Fåvang skole. Benyttet samme kostnadsanslag. Utredning/forprosjekt i 2019/2020.
H461	HAGESKOGEN BOLIGER 12-25 - FUKT I BAD, NEDSLITTE KJØKKEN, BYTTE VINDUER	800						800	Ja	Nei	Pågå	Må utføres når det er ledig leilighet, starter i 2018, men påregnes ikke ferdig før 2021.
H471	UTBEDRING AV HELSESENTER (2020) OG BRANNSTASJON (2024-2027)			1 000				1 000	Nei	Ja	April 20	Forprosjekt. Behovs- og bygningsanalyse. Det er gjennomført bygningsanalyse i 2019 som konkluderer med at byggene ikke har fremtidig potensiale for å nå
H472	UNDERLAG LEKEAPPARATER FÅVANG BARNEHAGE							200	Ja	Nei	20	Utskifting i Fåvang barnehage 2020 (tilsvarende som for Ringebu barnehage i 2019)
		200										

Tall i hele 1.000 kr		INV						SUM 2022- 2033	Egen- regi	Oppst.- sak	Anl.- start	KOMMENTAR TIL FRAMDRIFT OG PRIORITERING
		2022	2023	2024	2025	2026- 2029	2030- 2033					
								ja/nei	Ja/nei	mnd		
H679	OPPRUSTING OG REASFALTERING AV VEG	2 000	2 000	2 000		8 000	8 000	22 000	Nei	Ja	løpende	Nødvendig opprusting av vegger. Barkefylling i vegkropp har råtnet og gir store setningsskader på asfalterte vegger. Inngått avtale ut 2021
H729	TRAFIKKSikkerhetsplan - TILTAK (KOMMUNAL ANDEL)	0	100	0		200	200	500	Nei	Nei	løpende	Prosjektet dekker egenkapital for søknad om midler til trafiksikkerhetstiltak fra Statens Vegvesen etter tiltaksliste i trafiksikkerhetsplan utarbeidet av Ringebu kommune.
H775	RIVING AV TIDLIGERE TANNKLINIKK RINGEBU UNGDOMSKOLE.					1 000		1 000	Nei	Ja		Denne delen av bygget må enten komme tilbake i akseptabel stand eller rives. Slik det er nå, står rommene uten varme og de kan ikke brukes. At bygg står uten varme og bruk medfører et eskalerende forfall som igjen vil gi en større kostnad for rehabilitering. Det er tidligere meldt et ønske om å tilrettelegge lokalene til undervisning, med klasserom og grupperom. Skolen har imidlertid synkende elevtall og har lokaler nok til undervisning. Prosjektet ble planlagt og priset i 2013/2014. Kostnadsramme for rehabilitering/ombygging er 6.000.000. Tak er ikke inkludert (inngår i prosjekt H435). Tilleggskommentar: Dersom bygget ikke skal rives må det istandsettes, estimeres til 3.000.000 samt årlige driftskostnader. Da får ungdomsskolen tilgjengelig Ca 110 m2 tilleggsareal.
H776	VAKTROM, KJØKKEN OG KONTOR LINÅKERTUNET	2 000						2 000	Nei	Nei		Ombygging for å bedre arbeidsforhold og utvide kontorplasser
H777	CARPORT 4 Plasser med elbillading RINGEBU OMSORGSSENTER		1 400					1 400	Nei	Nei		Mangel på carport plasser
H778	KONTORER, ADGANGSKONTROLL OG MØTEROM RÅDHUSET	2 000						2 000	Nei	Ja		Ombygging for å dekke opp mangel på kontorplasser. Tilleggskommentar: Det er ikke nok kontorer for dagens ansatte, i tillegg til vakant stilling på byggesak. Det er behov for dette personellet for å håndtere dagens arbeidsmengde, og disse må ha en egen arbeidsstasjon på rådhuset.
Nytt (H499)	RINGEBU BARNEHAGE - SMÅBARNSAVDELING	20 250						20 250		Ja		
	HOVEDPLAN KOMMUNALE BYGG	1 000						1 000				Driftsanalyse/omstillingsprosjekt
	SKOLEBRUKSANALYSE	1 000	2 000					3 000				Driftsanalyse
	TETTSTEDSUTVIKLING	3 045	15 000	15 500		9 000	0	42 545				
H684	SENTRUMSUTVIKLING RINGEBU					9 000		9 000	Nei	Ja		Videreføring av sentrumsforskjønning i Ringebu. Eventuell utskifting av V/A-anlegg i samme prosjekt forutsettes innarbeidet i hhv. driftsbudsjettet som vedlikehold og investeringsbudsjettet for selvkostområder som standardheving.
H765	JERNBANEUNDERGANG GANG/SYKKEL RINGEBU (CA RAMME)		10 000	15 500				25 500	Nei	Ja		Ses i sammenheng med reguleringsplan for Våla nord. Endret fordeling på år i forhold til øk.plan 2020.
H779	NÆRMILJØANLEGG UNGDOMSHUS	2 795						2 795	Nei	Ja		K-sak 63/21 - Ungdomshuset. Forutsetter ekstern delfinansiering.
H780	NÆRMILJØANLEGG FÅVANG		2 500					2 500	Nei	Ja		Næsseskogen park. Forutsetter ekstern delfinansiering.
H781	NÆRMILJØANLEGG RINGEBU		2 500					2 500	Nei	Ja		Ringebu rådhus. Forutsetter ekstern delfinansiering.
Nytt	DAGSTURHYTTE (jfr K-sak 008/21)	250						250				Ringebu kommunestyre vedtar deltakelse i Innlandets fylkeskommunes prosjekt dagsturhytte og bestiller hytte for oppsetting i kommunen i løpet av året 2022.

Tall i hele 1.000 kr		INV						SUM 2022- 2033	Egen- regi	Oppst.- sak	Anl.- start	KOMMENTAR TIL FRAMDRIFT OG PRIORITERING
		2022	2023	2024	2025	2026- 2029	2030- 2033					
								ja/nei	Ja/nei	mnd		
	SELVFINANSIERENDE TILTAK	450	0	0	0	0	450					
H491	ENØK-TILTAK	450					450	Nei	Nei	2018	Re-budsjettering ubrukte midler fra 2019, jfr k-sak 39/20. Avsluttes i 2021.	
							0					
	BOLIG OG NÆRINGSAREAL	15 000	15 000	0	300	8 500	6 000	44 800				
H477	KJØP AV BOLIGER (GARANTISTILLELSER)	15 000	15 000					30 000		Ja	Ny garantiordning for kjøp av leiligheter fra 2019.	
H750	BOLIGOMRÅDE SKALYKKJA				300	2 500		2 800		Ja	Prosjektet må vurderes opp mot om det hensiktsmessig å bygge ut Skalykkja (opprinnelig Kolstadroa) som er mer sentrumsnær.	
H757	GRUNNERVERV OG INFRASTRUKTUR FRYA - VURDERES FORTLØPENDE							0		Ja	Kjøp av næringsareal.	
H762	BOLIGTOMTER RINGEBU					6 000	6 000	12 000	Nei	Ja	Mai 19	Oppstart Kvislen (opprinnelig i 2020, skyves ut i tid).
	SELVKOSTOMRÅDER (HANDLINGSPLAN VA)	54 500	69 350	38 690	33 190	52 154	13 000	260 884				
H801	F1-F3 - SANERING VA-LEDNINGER	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	8 000	24 000	Nei	Nei	PÅGÅR	
H802	RF01 - OVERFØRINGSLEDNING VA RINGEBU-FRYA, NEDL. RINGEBU RA			4 000	26 000	26 000		56 000	Nei	Nei		Tidspunkt for utførelse kan ikke fastsettes pga. avhengighet til E6-utbyggingen. Beløp vedtatt er 36.8 og må oppjusteres til 56 mill som det står her. Endelig sum vil følgelig avhenge av eventuelt samarbeid ifm ny E6
H803	RF02 - VA-LEDNINGSNETT FRYA INDUSTRIOMRÅDE		3 000					3 000	Nei	Nei		
H804	RF03 - NYTT VANNVERK RINGEBU/FRYA				10 000	40 000		50 000	Nei	Nei		Tidspunkt for utførelse kan ikke fastsettes pga. avhengighet til E6-utbyggingen. Beløp vedtatt er 4.842 og må oppjusteres til 50 mill som det står her. Endelig sum vil følgelig avhenge av eventuelt samarbeid ifm ny E6.
H805	RF04 - OVERFØRINGSLEDNING VANN OVER KJØNNÅS	10 000						10 000	Nei	Nei	PÅGÅR	Iverksatt. Viktig tiltak for å styrke forsyningssikkerheten i dagens situasjon
H806	RF05 - RESERVEFORBINDELSE VANN HUNDORP VANNVERK						5 000	5 000	Nei	Nei		Må avklares nærmere med Sør-Fron. Foreløpig anslått Ringebus andel.
H807	VF02 - NYE FJELLBRØNNER VANNVERK	2 000	2 000					4 000	Nei	Nei		Prosjekt er flyttet ett år fremover.
H808	VF04 - NY VANNLEDNING BUHAUGVEGEN	1 500						1 500	Nei	Nei		
H809	VF05 - HØGDEBASSENG VED SPIDSBERGSETER	4 500	4 500					9 000	Nei	Nei		Høgdebasseng ligger her. Del av ledningsnett utføres i 2021 og finansieres av prosjekt H624.
H810	VF06 - VA-LEDNING TRABELIVEGEN-STEINTJØNNLIA-TRABELIA CAMPING		17 000	17 000	-6 000	-4 000		24 000	Nei	Nei		Bygges ut etter anleggsbidragsmodellen men må mellomfinansieres
H811	VF07 - VA-LEDNING FRESKEVEGEN			14 000	-4 000			10 000	Nei	Nei		Bygges ut etter anleggsbidragsmodellen men må mellomfinansieres
H812	VF08 - FLAKSJØEN VANNVERK		1 250	6 500	6 500			14 250	Nei	Nei		Kostnadsestimat avhenger av vannkilde og lokasjon. Totalkostnaden er avhengig av vannkilde, overflatevann eller grunnvannskilde.
H813	VF09 - REHABILITERING HØGDEBASSENG VED GRUNNVANNSVERKET					5 000		5 000	Nei	Nei		

Tall i hele 1.000 kr		INV					SUM 2022- 2033	Egen- regi	Oppst.- sak	Anl.- start	KOMMENTAR TIL FRAMDRIFT OG PRIORITERING
		2022	2023	2024	2025	2026- 2029					
								ja/nei	Ja/nei	md	
H814	F01 - FÅVANG VANNVERK, 3. PUMPE MOT KVITFJELL VEST	2 600	1 200				3 800	Nei	Nei		Anleggsbidrag. Dekkes av utbyggerne i Kvitfjell vest/Varden. Rammeplan tiltak nr. 11 i tillegg til stasjonene oppover. Kosnader estimer 1,8 mill kr (2020). Prosjekt flyttet ett år frem.
H815	F04 - FÅVANG VANNVERK KAPASITETSUTVIDELSE		3 000				3 000	Nei	Nei		Utbygging må i hovedsak dekkes gjennom anleggsbidrag fra utbyggerne. Rammeplan tiltak nr. 10. Kostnader estimert til ca 3,0 mill kr (2020)
H816	F05 - HØGDEBASSENG FOR MOHEIMSFLATA			4 500	4 500		9 000	Nei	Nei		
H817	F06 - AVLØP ØVRE DEL MOHEIMSFLATA			1 250	1 250		2 500	Nei	Nei		Avløpsledninger er investering, og rehabilitering av vannledninger skal dekkes av driftsbudsjett.
H818	KØ02 - HØGDEBASSENG HESTKNAPPEN		7 000				7 000	Nei	Nei		Anleggsbidrag. Utløses av utbygging U10. Framskyndet i forhold til vedtatt handlingsplan februar 2021, der prosjektet ikke var prioritert i 12-års perioden 2021-2032.
H819	KØ03 - RINGLEDNINGER SKAFLØTTEN-KARIBERG				3 500	-2 333	1 167	Nei	Nei		Anleggsbidrag/mellomfinansieres. Utløses av videre utbygginger i reserveområder, ikke utbygde områder.
H820	KØ04 - HØGDEBASSENG OG PUMPESTASJON KLEIVHOLOA					2 667	2 667	Nei	Nei		Anleggsbidrag/mellomfinansieres. Utløses av utbygging S3 og U2.
H821	KV02 - AVLØPSPUMPESTASJON PA311 INKL ELVEKRYSSING LÅGEN	6 800	6 800	-2 720	-2 720	-8 160	0	Nei	Nei		Anleggsbidrag/mellomfinansieres. Utløses av behovet for økt kapasitet.
H822	KV03 - HOVEDLEDNINGER VA BRAUTA-FÅVANG ST-KVITFJELL VEST	19 600	19 600	-7 840	-7 840	-23 520	0	Nei	Nei		Anleggsbidrag/mellomfinansieres. Utløses av behovet for økt kapasitet.
H823	SF01 - AVLØPSRENSEANLEGG INKL UTLØPSLEDNING	4 000					4 000	Nei	Nei		
H824	SF02 - LEDNINGSNETT NYTT AVLØPSRENSEANLEGG	1 500	2 000				3 500	Nei	Nei		
H825	SF03 - UTVIDELSE FORSYNINGSOMRÅDE VA ØVRE DEL					7 500	7 500	Nei	Nei		Øvre del av området, ca 1,6km ledningsgrøfter + avløpspumpestasjon
H826	SF04 - KAPASITETSUTVIDELSE VANNVERK					1 000	1 000	Nei	Nei		
TOTALT		102 745	114 100	68 390	33 990	86 354	29 700	436 079			

Tall i hele 1.000 kr		INV					SUM 2022-2033	
		2022	2023	2024	2025	2026- 2029		2030- 2033
OPPSUMMERING								
	IKT	500	1 450	500	500	2 500	2 500	7 950
	KOMMUNAL TJENESTEYTING	29 250	13 300	13 700	0	14 200	8 200	78 650
	TETTSTEDSUTVIKLING	3 045	15 000	15 500	0	9 000	0	42 545
	SELVFINANSIERENDE TILTAK	450	0	0	0	0	0	450
	BOLIG OG NÆRINGSAREAL	15 000	15 000	0	300	8 500	6 000	44 800
	SELVKOSTOMRÅDER (HANDLINGSPLAN VA)	54 500	69 350	38 690	33 190	52 154	13 000	260 884
	SUM TOTALT	102 745	114 100	68 390	33 990	86 354	29 700	435 279
	<i>Andel selvfinansierende</i>	<i>-69 950</i>	<i>-84 350</i>	<i>-38 690</i>	<i>-33 490</i>	<i>-60 654</i>	<i>-19 000</i>	
	<i>Sum gjeldsbelastning kommunen</i>	<i>32 795</i>	<i>29 750</i>	<i>29 700</i>	<i>500</i>	<i>25 700</i>	<i>10 700</i>	
FINANSIERING								
H438	TILRETTELAGTE BOLIGER HAGESKOGEN							0
	EKSTERN FINANSIERING LINÅKERTUNET (KORONA)							0
H765	EKSTERN FINANSIERING JERNB. UNDERG.		-6 750	-6 750				-13 500
	EKSTERN FINANSIERING NÆRMILJØANLEGG	-970	-2 000					-2 970
	SUM EKSTERNE MIDLER	-970	-8 750	-6 750	0	0	0	-16 470
	BRUK AV DISPOSISJONSFOND							0
	EGENFINANSIERING (HANDL.REGEL 4)	-500	-1 450	-500	-500	-2 500	-2 500	-7 950
	LÅNEFINANSIERING	-101 275	-103 900	-61 140	-33 490	-83 854	-27 200	-410 859
	SUM FINANSIERING	-102 745	-114 100	-68 390	-33 990	-86 354	-29 700	-435 279

Driftsbudsjettet - endringslogg

Endringslogg opprettes fra og med formannskapetets møte 09.09.2021

Endringslogg	
	Formannskapet 09.09.2021:
1	Befolkningsprognose endres fra lav befolkningsvekst (LLML) til middels (MMMM).
2	Handlingsregel for disposisjonsfond endres til 10% korrigert for akkumulert premieavvik pensjon.
3	Handlingsregel for netto driftsresultat endres til "korrigert netto driftsresultat", der selvkostområder holdes utenfor. Hensikten med endringen er å eliminere variasjoner innen selvkostområder (dekkes av abonnentene).
4	Innsparingstiltak med reduserte tilskudd til lag og foreninger (kr 55.000) tas ut.
	Administrasjonen 22.09.2021:
5	Feilrettinger tiltak innen Fellestjenesten. Ingen nettoeffekt for budsjettet.
	Formannskapet 23.09.2021:
	Investeringsprosjekt H435 skyves fra 2022 til 2023.
	Investeringsprosjekt H448 skyves fra 2023 til 2024.
	Investeringsprosjekt H477 tas ut i 2024 og 2025.
	Investeringsprosjekt H775 skal ha oppstartsak.
	Investeringsprosjekt H778 skal ha oppstartsak.
	Investeringsprosjekt H765 skyves til 2023.
	Investeringsprosjekt H757 tas ut. Saker om næringsarealer fremmes fortløpende ved behov.
6	Skatteanslaget økes med 3 mill. kr (2 mill. kr høyere enn prognosemodellen).
7	Korrigert netto driftsresultat settes til 0 % av driftsinntektene i 2022-2024 og 0,25 % i 2025.
8	Eiendomsskatt økes med kr 600.000 fra og med 2022, økt volumanslag.
9	Rammetilskudd økes med kr 1.500.000.
10	Det legges inn økning av helsesøsterstilling med 0,1 årsverk (10 % stilling)
	Internfordeling mellom budsjettområdene "Interkommunale samarbeid" og "MGBV" tatt ut. Gir ingen nettoeffekt for budsjettet.

Tildeling av budsjetterammer til tjenesteenhetene

Formannskapetets skisse, 23.09.2021

Rammetildeling økonomiplan					
	B-2021 (rev.)	ØP-2022	ØP-2023	ØP-2024	ØP-2025
Folkevalgte og kommunedirektøren	14 188 747	14299224	14468368	14299224	14478788
Fellesposter	10 079 982	11095053	11650053	12110053	12110053
Fellestjenesten	12 254 730	13126275	13462275	13394615	13394675
Kultur	11 545 898	11774487	11745687	11600924	11600924
Barnehagene	29 037 746	33431817	34019330	34019330	34019330
Ringebu skole	13 720 031	13908360	13648483	13580651	13580651
Fåvang skole	15 765 333	15693923	14997062	14920916	14920916
Ringebu ungdomsskole	15 451 250	17374682	17126282	16876928	16026928
Helse og mestring	55 377 575	58779738	58779738	58779738	58779738
Linåkertunet	35 897 449	36143856	35750257	35750257	35750257
Hjemmetjenester	39 037 025	39264653	39264653	40224653	40224653
Plan og teknisk	25 157 692	25416128	24975128	24847928	24847928
Sum rammer tjenesteenhetene	277 513 458	290308196	289887316	290405217	289734841
Selvkostområder	-12 420 804	-12420804	-12420804	-12420804	-12420804
Interkommunale samarbeid	32 239 363	28074271	28074271	28074271	28074271
MGØ	2 283 937	2261622	2261622	2261622	2246874
MGBV	2 713 454	8936881	8936881	8936881	8936881
Skatt, rammetilsk., finans	-302 329 408	-318037580	-316806780	-317430780	-317830780
SUM (negativt tall = overskudd)	0	-877 414	-67 494	-173 593	-1 258 717
Handlingsregel:					
Langsiktig mål overskudd (% av Br.dr.innt)	1,75 %	-8 146 000	-8 146 000	-8 146 000	-8 146 000
Planens mål overskudd (% av Br.dr.innt)		0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,25 %
Planens mål overskudd (kr)		0	0	0	-1 164 000
Manglende finansiering for å oppnå planens mål		-877 414	-67 494	-173 593	-94 717
Manglende finansiering i % av sum rammer tjenesteenhetene		-0,3 %	0,0 %	-0,1 %	0,0 %
Administrativ rammetildeling (tildelt utfordring rammereduksjon)		4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %

Folkevalgte og Kommunedirektøren

Politisk og administrativ ledelse, samt Strategi og utvikling (SU) inngår i budsjettområdet.

En kommune er en folkevalgt styrt organisasjon og en lokaldemokratisk arena. Kommunestyret er øverste styringsorgan, og delegerer myndighet til andre organ. Kommunestyret er kommunens øverste arbeidsgiver. Kommunedirektørens rolle er å forberede saker til politisk beslutning, og iverksette vedtak som blir fattet. Kommunedirektøren er ansvarlig for hele kommunens virksomhet overfor kommunestyret, i henhold til myndighet i lov og etter myndighet delegert fra kommunestyret.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Politisk og administrativ ledelse
- Strategisk plan- og utviklingsarbeid
- Budsjett og økonomistyring
- Digitalisering
- Næringsarbeid
- Skolefaglig ansvar
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Utfordringsbildet

Demografi er utfordringsbilde for kommende periode, med synkende fødselstall og stadig flere eldre. Vi skal velge å se på dette som en mulighet, ikke svartmale utviklingen. Dette gir rom for å tenke nytt, ikke minst innenfor frivillig arbeid. Vi må sammen møte morgendagen på en måte som er bærekraftig, ikke bare for miljøet, men for oss som innbyggere i Ringebu kommune. Denne endringen krever at vi må tørre å tenke de nye (og gamle) tankene for fremtiden. Bare gjennom samskaping mellom politikk, brukere/pårørende og administrasjon finner vi de gode løsningene sammen.

Kommunedirektørens ledergruppe og SU har en sentral oppgave med å ta initiativ til, koordinere og være pådrivere til faglig utviklingsarbeid på tvers av, og opp mot de enkelte tjenestoområder, og utviklingsprosjekt med søkelys på å realisere mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel. Vi ser at mange av målene i samfunnsplanen er gjennomført, eller i ferd med å gjennomføres. En revisjon av denne planen kommer, og vi må justere våre tidligere anslag for utvikling på en mer realistisk måte. Å tro på stor vekst i befolkning, er nok ikke realistisk.

Ringebu sentrum som «det attraktive midtpunkt i Gudbrandsdalen» er et prioritert område. Å fortettet bosetting, legge til rette for leiligheter, næringsliv, barn og unge, god trafikkavvikling og ivaretagelse av mye trafikanter. Arbeidet med ny reguleringsplan fortsetter, og gir rom for å utvikle landsbyen i den retningen vi ønsker sammen.

Arbeidet med ny E 6 gjennom vår kommune er starter opp, og dette vil kreve innsats og engasjement fra oss alle. Vi skal ha respekt for hverandres ulike meninger, og mange gode løsninger kan oppstå fordi man er uenige. Det er lov å være enige, men det bør skje på en god og respektfull måte.

Tilgang til spesialkompetanse og et generelt lavere utdanningsnivå i distriktene er en kjent utfordring. Vi ser at vår satsing på innovasjonssenteret gir nye muligheter, ikke minst for ulike spesialistkompetanse. Aktiv deltakelse opp mot ulike nettverk og grupper vil være avgjørende, men omdømmebygging og profesjonell kommunikasjon er avgjørende for å nå ut. Dette er kompetanse som vi må styrke fremover.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

I kommende periode skal vi gjennom et godt omstillingsarbeid snu alle steiner innen våre ulike tjenestoområder. I 2022 skal vi se nærmere på helse, omsorg og helsehustjenester, samt plan og teknisk. Her vil det komme egne rapporter og forslag til tiltak, fortløpende gjennom året. Dette er prosesser som vil pågå over flere år, og som vil ta for seg alle våre tjenestoområder.

Beskrivelse av tiltak

Stortings- og kommunevalg (22Ø-00-001 og 22Ø-00-002, fra økonomiplan 2021-2024)

Det budsjetteres med Stortings- og kommunevalg i tråd med forbruket ved siste tilsvarende valg.

Fiber/bredbånd i regi av Regionrådet (22Ø-00-003, fra økonomiplan 2021-2024)

Det ligger inne bevilgning med 1 mill. kr årlig fram til og med 2024. Bevilgningen er finansiert med 0,5 mill. kr fra disposisjonsfond og 0,5 mill. kr fra utviklingsfondet.

Reduksjon driftsposter SU og næring (22Ø-10-001)

Digitalisering har ført til endret arbeidsmåte og gir rom for reduksjon i utgiftsposter som porto, publikasjoner, annonsering, kontorutgifter og telefoni m.m. I tillegg reduseres noen poster som har vært disponible til mindre omstillingsprosjekter. Samlet innsparing utgjør kr 105.475. Redusert ramme gir enheten mindre

innsatsmidler inn i prosjekter.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2022-2025

Kommunen har en lovpålagt plikt til å drive aktivt informasjonsarbeid ut mot innbyggerne. I dag har ikke kommunen noen dedikert ressurs/medarbeider som har dette som oppgave. Informasjonsarbeidet drives hovedsakelig av Fellestjenesten, SU, tjenestelederne, kommunalsjefer, kommunedirektør og ordfører. I tillegg til at mange skal drive informasjonsarbeid, blir også mediekanalene flere. Hendelsen med Covid-19 har vært en påminnelse om hvor viktig det er at kommunen kommer raskt ut med tydelig informasjon. Både for administrativ og politisk ledelse er det et savn å ikke ha en tydelig informasjonsstrategi og en dedikert informasjonsmedarbeider som kan profesjonalisere arbeidet.

Folkevalgte og kommunedirektøren						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		14 188 747	14 188 747	14 188 747	14 188 747
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
208	Ikke Stortingsvalg i 2022-2024	22Ø-00-001	-378 047	-378 047	-378 047	-198 447
208	Kommunevalg 2023	22Ø-00-002		170 000		
208	Fiber/bredbånd (Reg.råd) utgår fra 2025	22Ø-00-003				-1 000 000
208	Fiber finansiert ved utviklingsfond (Reg.råd)	22Ø-00-003				500 000
208	Fiber finansiert ved disp.fond (Reg.råd)	22Ø-00-003				500 000
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Ingen					
	Administrativ innspillsfase					
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelberegn.	146 476	146 476	146 476	146 476
209	Ny formelberegning			-856		-36
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	319 653	319 653	319 653	319 653
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Pristabell 3	127 870	127 870	127 870	127 870
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		14 404 699	14 573 843	14 404 699	14 584 263
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(576 200)	(583 000)	(576 200)	(583 400)
	Tiltak som innarbeides i budsjettramme:		0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %
212	Reduksjon driftsposter SU og næring	22Ø-10-001	-105 475	-105 475	-105 475	-105 475
212	Sum ny ramme for økonomiplanperioden		14 299 224	14 468 368	14 299 224	14 478 788

Fellesposter

Innen budsjettområdet fellesposter ligger utgiftsposter som er felles for flere tjenesteenheter, samt tidsbegrensede sektorovergrepene prosjekter.

I budsjettområdet inngår blant annet

- Frikjøp hovedtillitsvalgte
- Logoped
- Lærlinger
- Kontingent KS
- Skoleskyss
- Spesialundervisning private skoler
- Refusjoner knyttet til elever i fosterhjems plassering andre kommuner
- Digitaliseringstiltak, handlingsplan
- Leanprosesser

Utfordringsbildet

De største variablene innen budsjettområdet er utgifter til skoleskyss, spesialundervisning private skoler og refusjoner knyttet til elever i fosterhjems plassering i andre kommuner. Det føres løpende dialog med private skoler om tilrettelegging av undervisning, vurdert opp mot behovet for spesialundervisning.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

De variable utgiftene er konsekvens av lovpålagte tiltak hjemlet i opplæringsloven og lov om friskoler.

Beskrivelse av tiltak

Reduksjon budsjettert refusjon sykelønn (22Ø-00-004, fra økonomiplan 2021-2024)

Gammel praksis med budsjettering av refusjon sykelønn (uten å budsjettere vikar) ble besluttet avvirket fra 2016, med gradvis utfasing med kr 500.000 årlig. Utfasingen vil være fullført i 2024.

Visma Enterprise i sky (22Ø-00-005)

Som et ledd i digitaliseringsarbeidet flyttes stadig flere administrative dataprogrammer ut i sky. Visma Enterprise består av kommunens personal- og lønnsystem, fakturering, regnskap og budsjett. Systemene flyttes fra lokal serverdrift til skytjeneste i uke 38 i 2021. Årlig merkostnad kr 182.000. Skytjeneste vil sikre løpende oppdatering, gi større fleksibilitet/tilgjengelighet og mindre arbeid for IKT-avdelingen med lokale oppdateringer. Ringebu kommune vil fortsatt drifte

lokal installasjon for Sør-Fron kommune, inntil de går over til skydrift (forventes i løpet av 2022).

Visma Flyt skole og Visma Flyt barnehage, sikker sak (22Ø-00-006)

Som et ledd i digitaliseringsarbeidet innføres Sikker sak, arkivløsning, fra 01.08.2022. I dag arkiveres saker fra skoler og barnehage i kommunens hovedarkivsystem (Acos). Overgang til sikkert arkiv inne i fagsystemene for skoler og barnehager (Visma Flyt) vil lette betydelig på manuelt arbeid/dobbelregistrering og øke tilgjengelighet til saksdokumenter for skolene og barnehagene. Årlig driftskostnad kr 50.000 (helårseffekt fra 2023).

Acos Interact og Flow (22Ø-00-007)

Digitaliseringstiltak. Acos Interact gir elektronisk oppslag mot folkeregister, kontakt- og reservasjonsregister, mens Flow bedrer arbeidsflyt. Årlig driftskostnad kr 13.000, samt etableringskostnad kr 35.000 første år (2022).

Compilomodul flytkart/skjema og Acos integrasjon (22Ø-00-008)

Digitaliseringstiltak. Flytkart i Compilo (kommunens kvalitetssystem) visualiserer prosesser og ikke bare rutinebeskrivelser. Letter oversikt, avvikshåndtering og forbedringsarbeid. Acos integrasjon gjør det mulig å sende rutinebeskrivelser fra Compilo til kommunens arkivsystem. Årlig driftskostnad kr 41.600 samlet for begge moduler, samt etableringskostnad kr 40.000 i 2023 for den ene modulen.

Økt KS-kontingent (22Ø-00-009)

Kommunen er i rundskriv i mai 2021 varslet om at KS-kontingenten vil øke med kr 30.200 i forhold til det som ligger inne i budsjettet fra tidligere.

Acos websak i sky (22Ø-00-079)

Det vises til nærmere beskrivelse av tiltaket under Fellestjenesten. Flytting av websak til skytjeneste

forventes å gi en besparelse på kr 100.000 årlig under Fellesposter.

Fellesposter						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		10 079 982	10 079 982	10 079 982	10 079 982
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
208	Reduksjon budsjettert refusjon sykelønn (til fordeling)	22Ø-00-004	500 000	1 000 000	1 500 000	1 500 000
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Ingen					
	Administrativ innspillsfase					
208	Visma Enterprise i sky	22Ø-00-005	182 000	182 000	182 000	182 000
208	Visma Flyt skole og barnehage, sikker sak (fra 01.08.2022)	22Ø-00-006	20 000	50 000	50 000	50 000
208	Acos Interact og Flow	22Ø-00-007	48 000	13 000	13 000	13 000
208	Compilomodul flytkart/skjema og Acos integrasjon	22Ø-00-008	21 600	81 600	41 600	41 600
208	Økt KS-kontingent (jfr rundskriv mai 2021)	22Ø-00-009	30 200	30 200	30 200	30 200
208	Websak i sky	22Ø-00-079	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelbereg.	28 034	28 034	28 034	28 034
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	113 466	113 466	113 466	113 466
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Pristabell 3	171 771	171 771	171 771	171 771
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		11 095 053	11 650 053	12 110 053	12 110 053
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:					
	Ingen					
212	Sum ramme for økonomiplanperioden		11 095 053	11 650 053	12 110 053	12 110 053

Fellestjenesten

Fellestjenesten skal være en kompetent stabs- og støttefunksjon og yte service for innbyggere, politikere, rådmann, tjenesteenheter og ansatte i kommunen.

Fellestjenesten skal spille tjenesteenhetene gode ved rasjonell og kompetent løsning av støttefunksjoner og bidra til at de kan fokusere på sine primæroppgaver.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Lønn og personal
- Økonomi og kontrollerfunksjon
- Innkjøp
- Miljøsertifisering
- Salg, skjenke- og serveringsbevillinger
- IKT drift og brukerstøtte
- Politisk sekretariat
- Sentralbord og ekspedisjon
- Arkiv
- Saksbehandling skoleskyss
- Fakturering kommunale avgifter/tilfeldig
- Bostøtte
- Kantine

Utfordringsbildet

Fellestjenesten har vært utfordret på innsparing over flere år, som alle de andre tjenesteenhetene.

Digitalisering av tjenester og en mer tilgjengelig og døgnåpen forvaltning er et viktig satsningsområde. Suksesskriterier for å lykkes med dette er mer fokus på digital kompetanse, tilgjengelige tjenester, oppdatert informasjon, elektroniske skjema, «oppetid», enkel pålogging, faglandets eierskap til web-tjenester, forståelse av forholdet mellom elektroniske tjenester og et fysisk mottak/sentralbord.

Innbyggerne skal få løst sine oppgaver så raskt og effektivt som mulig og helst i første møtet med kommunen.

Det blir større fokus på mobilitet og fleksibilitet, noe som preger måten man må bygge IKT-infrastruktur på. Gårdagens løsninger er ikke gode nok til å dekke morgendagens behov. Flere og flere oppgaver blir digitalisert og vi ser at oppdragsmengden hos IKT øker.

Støttefunksjoner, råd og veiledning innen

personalarbeidet er prioritert.

I tillegg har tjenesteenheten en viktig funksjon i forhold til arkiv. Det må settes av midler til levering av elektronisk arkiv til fylkesarkivet i Oppland (IKA) i årene fremover.

Rammene i økonomiplanen som har vært lagt for Fellestjenesten de siste årene og for neste 4 års periode er utfordrende med tanke på bemanningssituasjonen. Det er siden 2017 kuttet et halvt årsverk. I tillegg ble Fellestjenesten i forbindelse med endring av arbeidsoppgaver i SU tilført flere nye, tunge arbeidsoppgaver fra SU tilsvarende ca 30 % stilling, uten at det er tilført stillingsressurser. Det samme gjelder tilførsel av oppgaver fra NAV da de ble interkommunale. Der ble det tilført oppgaver tilsvarende 10 % stilling.

Det betyr at enheten løser en oppgavemengde på 90 % stillingsressurs uten å ha tilstrekkelig ressurser. Dette må gå på bekostning av blant annet kvaliteten på arbeidet. På IKT er vi helt avhengige av å ha 2 lærlinger for at vi skal klare å drifte og drive support til de andre enhetene.

I 2018-2020 hadde tjenesteenheten læring i kontorlag. Dette var til stor hjelp, og gjorde at enheten lettere klarte å holde unna oppgavemengden. Det ble lyst ut etter ny lærling både våren 2020 og 2021, men det lyktes ikke å finne noen da det er svært få som utdanner seg innenfor denne fagretningen.

Tjenesteleder har forståelse for den økonomiske situasjonen Ringebu kommune befinner seg i, men er samtidig bekymret for den fremtidige driften av Fellestjenesten. Det er små fagmiljøer og veldig sårbart.

Enheden har hele tiden fokus på digitalisering for å kunne effektivisere mest mulig der det er mulighet for det. En digitaliseringsprosess er mest vellykket når en

kan sette av nok personellressurser til å implementere det nye systemet på en god måte i organisasjonen og ha mulighet til å drive opplæring og "utforske" systemet for å kunne utnytte alle funksjonaliteter. Der er enheten dessverre ikke i dag, og de får ikke den gevinsten de kunne ha fått. Dette er ene og alene fordi tjenesteenheten ikke har nok ressurser, og må hoppe videre til neste oppgave som må løses. Et godt eksempel på at "det er dyrt å være fattig".

Det har de to siste årene vært en økning i oppgaver og mengde innenfor lønnsarbeidet. Dette går blant annet på økt statlig rapportering og økt digitalisering ute i enhetene noe som krever mer kontroll fra lønnskontoet. I 2018 ble det innført elektroniske sykmeldinger og krav om sykepenger. Dette har også skapt merarbeid for lønnskontoet, men er nok tidsbesparende for NAV. Tjenesteleder har de to siste årene rapportert om knappe ressurser til lønnsarbeidet. Lønn er et tidkrevende arbeid, det må og skal være riktige utbetalinger og rapporteringer. Det er derfor nødvendig å få økt denne ressursen med 50 % stilling. Det ble våren 2021 tatt kontakt med Sør-Fron kommune for å evt. få til et samarbeid med dem. De har nå gitt tilbakemelding på at de ikke ønsker dette. Det er sårbart med små fagmiljøer og det ville derfor blitt mer robust med et samarbeid. Et annet alternativ hadde vært å legge lønnsarbeidet til Midt-Gudbrandsdal Økonomikontor for å styrke dette kontoet, men da er vi også avhengig av samarbeid med Sør-Fron og at de ønsker å gjøre det samme. Samarbeid sørover er ikke aktuelt pga at vi bruker ulike lønns- og økonomisystem. Som følge av at vi har for lite ressurser pr. i dag har andre oppgaver blitt lagt på vent over lang tid og dette er svært uheldig. Dette gjelder spesielt innenfor personalområdet. Det har blant annet blitt lite tid til oppfølging og opplæring av avdelings- og tjenesteledere.

Et av fagområdene enheten nå sliter med å holde seg ajour på er arkiv. Antall saksbehandlere f.eks. innen plan og byggesak har økt med flere stillinger de siste årene. Dette medfører en betydelig økning i antall dokumenter som skal journalføres og registreres. Ressursen på arkiv er imidlertid ikke økt, noe som fører til at det i enkelte

perioder kan ta opptil flere dager før dokumenter blir journalført og går videre til saksbehandler. Dette fører igjen til at saksbehandlere får kortere tid til saksbehandling da de har frister å forholde seg til.

Fagmiljøene er små, og det er vanskeligere og vanskeligere å rekruttere inn i stillinger. Vi står nå foran store utfordringer i årene fremover i forhold til prioritering av oppgaver. De aller fleste oppgaver er lovpålagte eller påkrevd driftsmessig. Utfordringen kan bli å finne tid til videreutvikling og full utnytting av digitale løsninger.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Kommuneplanens samfunnsdel ivaretar ikke alle sider ved Fellestjenestens tjenestetilbud og ansvar. Mange av tjenesteenhetens oppgaver er styrt av lov og avtaleverk, blant annet forvaltningslov, offentleglova, arkivlova, tariffavtaler, arbeidsmiljøloven og personopplysningsloven osv. Endringer i lov eller forskrift vil få betydning for tjenesteenheten.

Arkivenes tre hovedmålsettinger: støtte i den daglige saksbehandling, enkeltmenneskers og organisasjoner/institusjoners rettigheter og plikter, framtidig forskning og historieskriving. Formålet med arkiv er for øvrig godt beskrevet i Riksarkivarens forord i Arkivhåndboken for offentlig forvaltning:

«I et demokratisk samfunn tuftet på rettslige prinsipper, er det et fundamentalt krav at det offentlige ikke bare sørger for å ivareta grunnleggende dokumentasjonsbehov i forhold til identitet og eiendom, men også ser seg pliktig til å dokumentere sine egne handlinger overfor samfunnsmedlemmene. Stat og kommune må ha ansvar for å dokumentere sin egen aktivitet både på godt og ondt for en uavgrenset fremtid dersom samfunnsmedlemmene, både enkeltpersoner og grupper, skal kunne hevde sine rettigheter og interesser både i et kortsiktig og et langsiktig perspektiv.» Se Arkivlov med arkivforskrift, og det vises til Veilederen for periodisering av offentlige arkiver.

Fellestjenesten						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		12 254 730	12 254 730	12 254 730	12 254 730
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
208	Økte inntekter salgs- og skjenkebevillinger	22Ø-00-010	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
208	Redusert leie kopimaskiner	22Ø-00-011	-50 400	-50 400	-50 400	-50 400
208	Økte vederlag interkommunale samarbeid	22Ø-00-012			-3 400	-3 400
208	Økte vederlag interkommunale samarbeid, særregnskap	22Ø-00-013			-8 000	-8 000
208	Reduserte utgifter serviceavtaler	22Ø-00-014			-40 400	-40 400
208	Redusert leie frankeringsmaskin	22Ø-00-015			-18 600	-18 600
	Tiltak fra gjeldende årsbudsjett (2021)					
	Ingen					
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Ingen					
	Administrativ innspillsfase					
208	50% stilling lønnsarbeid	22Ø-00-016	356 000	356 000	356 000	356 000
208	Backup i sky	22Ø-00-017	100 000	100 000	100 000	100 000
208	Websak i sky	22Ø-00-079	350 000	700 000	700 000	700 000
212	Endret vederlagsberegning MGR (prinsippsak jfr rep.skap)	Endringslogg 5 22Ø12-007	132 000	132 000	132 000	132 000
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelberegn.	161 809	161 809	161 809	161 809
209	Ny formelberegning		-14	-14	-14	-14
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	281 493	281 493	281 493	281 493
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Pristabell 3	102 057	102 057	102 057	102 057
212	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		13 667 675	14 017 675	13 947 275	13 947 275
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(546 700)	(560 700)	(557 900)	(557 900)
	Tiltak som innarbeides i budsjettamme:		-4,0%	-4,0%	-4,0%	-4,0%
212	Reduserte utgifter skjenkekontroll	22Ø-12-001	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
212	Økte inntekter salgs- og skjenkebevillinger	22Ø-12-002	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
212	Reduserte utgifter kontormateriell	Endringslogg 5 22Ø-12-003	-73 000	-73 000	-73 000	-73 000
212	Reduserte utgifter telefon	22Ø-12-004	-80 000	-80 000	-80 060	-80 000
212	Reduserte utgifter gruppelevesforsikring	Endringslogg 5 22Ø-12-005	-169 400	-183 400	-180 600	-180 600
212	Reduserte leieutgifter kopimaskiner	Endringslogg 5 22Ø-12-006	-45 000	-45 000	-45 000	-45 000
212	Økt vederlagsberegning interkommunale samarbeid	22Ø-12-008	-51 000	-51 000	-51 000	-51 000
212	Reduserte utgifter serviceavtale kopimaskiner	Endringslogg 5	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
212	Reduserte utgifter leide samband	Endringslogg 5	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
212	Reduserte utgifter IKT serverpark	Endringslogg 5	-38 000	-38 000	-38 000	-38 000
212	Reduserte utgifter lagring TV-sendinger	Endringslogg 5	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
	Sum ramme for økonomiplanperioden		13 126 275	13 462 275	13 394 615	13 394 675

Beskrivelse av tiltak

Reduserte utgifter skjenkekontroll m.m.

Det ble i 2020 kjørt anbudsrunde og inngått avtale med en ny leverandør av tjenesten for kontroll av salgs- og skjenkebevillinger, samt salg av tobakksvarer. Den nye avtalen medfører reduserte utgifter. Det ble foretatt en reduksjon i 2021, men vi ser at vi kan redusere ytterligere.

Økte inntekter salgs- og skjenkebevillinger

Gebyrer for salgs- og skjenkebevillinger regnes etter fjorårets omsetning. Denne posten ble derfor redusert i 2021 pga. nedstenging av flere serveringssteder som følge av koronaen i 2020. Inntekten forventes å øke noe utover det som har vært normalt tidligere år.

Reduserte utgifter til kontormateriell

Behovet for kontormateriell har endret seg betydelig de siste årene i tillegg til at avtaler med leverandør har gitt gunstigere priser.

Reduserte utgifter telefon

Etter at det ble skiftet ut til mobilt sentralbord og alle analoge telefoner ble byttet ut med mobiltelefoner har kostnadene blitt redusert betydelig.

Gruppelivsforsikring

Det er inngått ny avtale med leverandør om gruppelivsforsikring. Dette har medført en betydelig reduksjon i forsikringspremien.

Kopimaskiner

Antall kopimaskiner er redusert, samt at leieprisen og prisen på service/drift har gått litt ned ved inngåelse av ny avtale.

Leide samband

Det er bygd ut med mer fiber i egen regi og leie av samband er derfor redusert.

IKT-serverpark

Noe programvare er flyttet ut i sky og det vil bli flyttet mer i løpet av 2022. Egen serverpark kan derfor reduseres etter hvert.

Lagring av sendinger kommune-TV

Første Web-sending fra kommunestyremøte ble tatt 22.02.11. Alle sendingene fra dette ble startet ligger pr. i dag ute på nett. Dette har en kostnad ut i fra mengde data. Dette vil nå bli avlevert til Fylkesarkivet slik at det ligger ute kun året vi er i, i tillegg til foregående år.

Vederlag fra interkommunale selskap

Vederlagene fra interkommunale selskap øker fra 2021 og dette medfører en økt inntekt for Fellestjenesten.

Ingen av tiltakene gir noen forringelse av Fellestjenesten sitt tilbud til brukerne. Det er heller som et resultat av reforhandlede avtaler og noe digitalisering.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2022-2025

Kultur

Tjenesteenheten har som mål å bidra til et godt og aktivt kulturtilbud i samsvar med økonomiske rammer og kommuneplanens samfunnsdel. Gi stabile, kvalitative og gode tjenester som er tilpassa brukernes behov og yte god service til brukerne.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Ringebu kulturskole
- Ringebu folkebibliotek
- Kultur og kirke, kulturkonsulent
- Ungdom og idrett, inkludert ungdomshus
- Utviklingsprosjekt Ringebu prestegard/stavkirke

Utfordringsbildet

Tjenesteenheten har et høyt aktivitetsnivå. Som følge av stillingskutt på til sammen 70 % stilling i ØP 2019 og ØP 2020 er noe av tjenestenivået redusert, bl.a utgis RingebuPosten nå 2 ganger årlig mot 3 ganger årlig tidligere.

Sekretariat for Ringebu markedsforening opphørte i 2021. Tapte inntekter tilsvarende 30 % stilling er dekket inn med redusert stillingsressurs under ansvaret Ungdom og idrett. Likevel gir omorganiseringen tjenesteenheten mulighet til å legge ned større krefter i tilbud til barn og unge.

Kulturskolen er i en utviklingsfase ved implementering av breddeprogrammet i ny rammeplan for kulturskolen. Breddeprogrammet har som visjon «Kulturskole for alle», og baserer seg på en større inkludering av skoler og barnehager gjennom ulike prosjekt. Elevtallet har ikke hatt forventet nedgang som følge av færre barn i skolealder. I gjeldende ØP for perioden 2018-2022 er stillingsressurs i kulturskolen redusert med 21,5 %. Det er ikke vurdert ytterligere kutt i kulturskolen, da dette er lite forenelig med økt satsning på breddeprogrammet og vil resultere i at enkeltundervisning eller gruppetilbud blir nedlagt og brukere mister tilbudet. Det er venteliste til flere undervisningsgrener.

Kulturskolen har personalansvar for dirigenter til voksenkor og -korps og dekker 30 % av personalkostnadene. Ringebu og Fåvang skolemusikk betaler i dag kr 59.815 årlig for dirigent og aspirantopplæring tilsvarende 25 % stilling.

Ringebu bibliotek har nye og tidsriktige lokaler. Det tilbys meråpent bibliotek, men personalressursene er lave og det resulterer i et lite tilfredsstillende tilbud på betjent åpningstid, blant annet om sommeren. Bibliotekene er i endring, og det er større fokus på biblioteket som en mer aktuell møteplass i samfunnet. Det er ikke foreslått reduksjon i bibliotekets ramme som følge av høy arrangementsaktivitet og økte kostnader til digitale løsninger i nye lokaler som ikke er kompensert.

Det gjennomføres et godt ungdomsarbeid med tilbud om åpent ungdomshus og mekkesenter. Samarbeidet med Ung i Midtdalen er godt, Ringebu kommune belastes med kr 170.000 til samarbeidsstillingen. UiM-ordningen ble evaluert av Midtdalskommunene i 2021 og arbeidsgruppa konkluderte med at ordningen bør videreføres. Videreføring av støtte til ordningen fra IFK fra 2022 er noe usikker da, ungdomsstrategien avgjøres via IFK sitt budsjettvedtak for 2022.

Ungdomshuset er et populært tilbud og har vanligvis et høyt besøkstall med 40-60 besøkende per klubbkveld, med unntak av antallbegrensning til 20 deltakere per klubbkveld under Covid-19-pandemien.

Bygdekinoen ble i gjeldende ØP 2021-2024 vedtatt nedlagt fra 2024.

Forebyggende arbeid gjennomføres gjennom SLT, HSA og MOT og det er et godt tverrfaglig samarbeid.

Administrativt forslag til ØP 2022-2025 inkluderer økt satsning på barn og unge gjennom innføring av ordningene JOIN og BUA. Dette er tiltak som bygger opp under sårbare barn og unge og hindrer utenforskap. Tiltakene er ytterligere beskrevet under tiltak.

Med nytt nærmiljøanlegg og oppgradert uteplass ved ungdomshuset i løpet av 2022, samt nye tilbud som

JOIN og BUA vil kommunens tilbud til barn og unge øke betraktelig.

Prosjektstilling for utviklingsarbeid i Ringebu Prestegard og Ringebu stavkirke avsluttes 31.12.2021. Administrasjonen blir likevel sterkt inkludert i videre utviklingsarbeid. Siste byggetrinn med ferdigstillelse av driftsbygningen starter i 2022. Satsing på senter for keramisk kunst i samarbeid med Kvasbø vil ha stor fokus i årene framover. Det arbeides godt med utviklingsplanens hovedmål, som er bærekraftig drift for Stiftelsen Ringebu Prestegard.

Det er en utfordring å belyse en reduksjon i tjenestetilbudet uten å ramme tilskudd til lag og organisasjoner og andre upopulære kutt.

I denne omgangen er også kutt av 100 % kulturkonsulentstilling vurdert, men ved en slik reduksjon vil hele kulturtilbudet rakne, og både barn, unge og voksne vil bli berørt i stor grad.

Kirkelig fellesråd

Forslag på årlig driftstilskudd til Kirkelig Fellesråd i økonomiplanperioden utgjør kr 3.910.800.

Årlig driftstilskudd i økonomiplanperioden tar høyde, pris- og lønnsjustering, og forventet kutt i ramme tilsvarende kr 162.900 (4% effektivisering).

Ringebu kirkelige fellesråd har fått oversendt administrativt budsjettforslag med forventet besparelse på 4% årlig for økonomiplanperioden.

Fellesrådet diskuterte saken i sitt møte den 21. august, og rådet ser med bekymring på mulighetene for å kunne få til et realistisk budsjett innenfor disse rammene.

Inneværende år har fellesrådet spesielt to utfordringer som sannsynligvis vil medføre et større underskudd. Dette gjelder ekstra reguleringspremie fra KLP på kr. 337.000 og økte strømutfgifter som til nå i år utgjør over 50.000 kroner. Selv om det er tatt flere grep for å redusere utgiftene, er det begrenset hvor mye som kan reduseres uten at det får dramatiske konsekvenser for driften. Konsekvens er beskrevet under tiltak.

Behov for ekstra tilskudd til vedlikehold og utstyr for Kirkelig fellesråd er nærmere omtalt under avsnittet økonomiske behov som ikke er inkludert i ØP

Nye behov til utstyr for KF er nærmere omtalt under avsnittet økonomiske behov som ikke er inkludert i ØP

Investeringer:

Kirkelig fellesråd har ikke meldt inn nye investeringsprosjekter for økonomiplanperioden.

H473 Kommunal andel Prestegarden:

Ferdigstillelse driftsbygningen byggetrinn 4.
Kr 2.000.000 overføres fra 2021 til 2022.

H779 Uteområde Ringebu ungdomshus:

Uteområdet oppgraderes til nærmiljøanlegg for ungdom. Et anlegg som trigger til uorganisert fysisk aktivitet og gir en god og sentrumsnær møteplass for ungdom.
Kr 2.795.000 i 2022 med forventet ekstern finansiering kr 970.000

Nytt: Dagsturhytte:

Ringebu har vedtatt oppføring av Dagsturhytte jfr. k-sak 008/21.
Kr 250.000 i 2022.

Spillemiddelsøknader for tildelingsåret 2022: (Foreløpig oversikt)

- Ringebuhallen skifte av gulv.
Tiltaket er gjennomført av Ringebu kommune. Søknaden på kr 500.000 ble godkjent i 2019, 2020 og 2021, men ikke bevilget og må fornyes i 2022.
- Innendørs skytehall, sosialt rom og toalett på Trøstakermoen sentralskytebane.
Ringebu og Fåvang skytterlag fikk godkjent søknad på til sammen kr 2.915.000 i 2020, men ikke bevilget og søknaden må fornyes i 2022.
- Nærmiljøanlegg ved Ringebu ungdomshus.
Ringebu kommune er utbygger og søker om spillemidler på tilskuddsbererrettiget kostnader kr 350.000 i 2022.
- Frya hestesportanlegg
Gudbrandsdal kjøre- og rideklubb har varslet at de planlegger å søke om kommunal støtte i forbindelse med spillemiddelsøknad for tildelingsåret 2022.

Prioritering av godkjente spillemiddelsøknader for tildelingsåret 2022 blir framlagt til kommunestyrets møte i desember.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Innenfor kulturområdet er det kun bibliotekjeneste og kulturskole som er lovpålagt. Tjenestene på disse områdene ligger innenfor lovpålagt nivå.

Tjenestens oppnåelse i forhold til kommuneplanens samfunnsdel er god nok, men det er viktig å utvikle fritidstilbudet til barn og unge, og da spesielt de sårbare gruppene for eksempel ved innføring av plattformen Join og BUA.

Beskrivelse av tiltak

Legge ned utgivelse av RingebuPosten

Besparelse kr 120.480 årlig fra 2022, ansvar 252 kultur og kirke.

Produksjon av RingebuPosten har inntil de siste 3-4 årene gått i balanse. Dette er ikke lenger mulig, da inntekter fra annonsesalg stadig går ned, siden mange bedrifter velger digital markedsføring framfor trykte annonser.

Tiltaket vil påvirke god markedsføring, redusere framsnakking og informasjon av aktiviteter både i regi av private bedrifter og kommunen mot innbyggere og hytteinnbyggere.

Det er mulig å benytte digital markedsføring til dette, eventuelt å inngå avtale med eksterne aktører om utgivelse, men da må kommunen betale for publisering av kommunal informasjon ved behov.

Tiltaket vil til en viss grad berøre kommunens infomasjonsplikt jfr. Kommuneloven kap. 4 § 4-1 «Kommuner og fylkeskommuner skal aktivt informere om egen virksomhet og om virksomhet som andre rettssubjekter utfører på vegne av kommuner og fylkeskommuner. Det skal også legge til rette for at alle kan få tilgang til slik informasjon».

Man bør i dag anse digital informasjon som «tilgjengelig for alle».

Bortfall avtale dirigentansvar for Vox Vaala.

Besparelse kr 40.324 årlig fra 2022 innenfor ansvaret kulturskole.

Vox Vaala har gått ut av avtalen som voksenkor og -korps har vedrørende arbeidsgiveransvar for dirigent og derav refusjon av 30 % av personalkostnader.

Tiltaket har ingen konsekvens.

Reduksjon i ramme til Kirkelig Fellesråd (KF)

Kr 162.900 årlig fra 2022

Det er lagt inn en besparelse på 4 % årlig. Fellesrådet tilbakemelding er at dette vil begrense tilsetting av sommervikar under ferieavvikling på kirkegårdene og vil medføre at klipping av gress og annet vedlikeholdsarbeid på kirkegårdene blir sterkt redusert i sommermånedene.

I dag belyses kirkene på kvelds- og nattetid. Dette er i første rekke et sikkerhetstiltak bl.a. med tanke på risiko for ildspåsettelse og andre uønskede hendelser ved kirkene. Ved en 4 % reduksjon av kommunens tilskudd vil dette være et av tiltakene fellesrådet må avslutte.

For å kunne opprettholde et forsvarlig driftsnivå ber Kirkelig fellesråd om at det kommunale tilskuddet reduseres med 2% i stedet for 4%. Ønsket er ikke imøtekommet i økonomiplanen, kravet om 4% innsparing opprettholdes.

Redusert kulturtilskudd til lag og organisasjoner og bortfall av støtte til nærmiljøanlegg/grendehusene

Redusere tilskudd til lag og organisasjoner, ansvar Kultur, med kr 30.000 årlig fra 2022.

Bortfall av støtte til nærmiljøanlegg kr 25.000 årlig fra 2022.

Reduksjon i kulturstøtte til lag og organisasjoner som nå er på kr 350.000 reduseres med kr 30.000 fra 2022. Tiltaket vil ramme økonomien til lag og organisasjoner og utløse enda mer dugnadsarbeid for å opprettholde aktivitet.

Bortfall av støtte til nærmiljøanlegg, kr 25.000 fra 2022 vil ramme de private grendehusenes økonomi, et inntektstap på ca kr 5.000 årlig for hvert av grendehusene.

Reduksjon i kulturstøtte vil i stor grad ramme idrettslag og aktiviteter til unge. Tiltaket vil berøre kommuneplanens samfunnsdel «Sikre gode kår for frivillig sektor», «legge til rette for og bidra til aktiviteter som skaper levende lokalsamfunn» og «legge til rette for variert fritidstilbud til ungdommen».

Reduksjon kostnadsdekning voksen kor og korps fra 30% til 15%

Besparelse kr 80.000 årlig fra 2022 innenfor ansvaret kulturskole.

Tiltaket var vedtatt gjennomført i ØP 2019 fra budsjettåret 2021, men tatt inn igjen i ØP 2020. Kulturskolen har arbeidsgiveransvaret for dirigentordning for Ringebu musikkforening, Fåvang musikkforening og Ringebu sangkor. Ringebu kommune dekker etter gjeldende avtale 30 % av de totale lønnskostnadene, og kor og korps dekker resterende 70 %. Dette er en god ordning for kor og korps som muligens ikke tilbys av mange andre kommuner. Reduksjonen vil ramme kor og korps sin økonomi og kan resultere i at noen av korene eller korpsene etter hvert blir lagt ned.

Tiltaket berører kommuneplanens samfunnsdel – Leve- legge til rette for et variert kulturliv for alle aldersgrupper.

Justert kompensasjon for prisvekst

Besparelse på kr 29.596 i 2022, kr 28.396 i 2023, kr 41.750 i 2024 og kr 41.750 i 2025.

Prisvekst innenfor ulike budsjettposter er redusert for å oppnå reduksjon i budsjettet tilsvarende 4 %. Tiltaket har ingen konsekvens for drift.

Administrativ innspillfase

Kirkelig fellesråd oppjustering lønnsbudsjett

Behov kr. 90.000 årlig fra 2022, ansvar 252 kultur og kirke. Økte lønnskostnader jfr. reelt regnskap.

Innføre plattformen JOIN og Opplevelseskortet

Behov for kr 60.000 årlig fra 2022, ansvar 250 ungdom og idrett.

JOIN er en plattform for å administrere Opplevelseskortet for barn under fattigdomsgrensen. Det er også en plattform hvor lag og foreninger kan markedsføre sin aktivitet overfor alle innbyggere. Det arbeides med en fellesløsning for Midtdalskommunene. NAV Midt-Gudbrandsdal vil ha ansvar for tildeling av Opplevelseskortet. Tall fra SSB viser at 12 % av Ringebus barn mellom 0-17 år lever i lavinntektsfamilier. Tallene for Sør-Fron og Nord-Fron er 14 %. De store aktørene som Bø i Sommerland, Tusenfryd osv. blir inkludert med fribilletter gjennom avtale med JOIN. Lokale lag og foreninger inviteres inn av kulturavdelingene i de respektive kommunene, der det forventes at de gir et visst antall frikort til barn i lavinntektsfamilier mot markedsføringsverdien som plattformen gir overfor

andre innbyggere. Idrettsrådet i Ringebu er svært positive til ordningen. Plattformen blir en utmerket synlighetsportal med alle tilbudene vi har i Midtdalen. Kommunene må finansiere noen få plasser i kulturskole samt en delfinansiering av frikort til f.eks. Badeland på Harpefoss.

Tiltaket bygger opp under sårbare barn og unge og hindrer utenforskap.

Innføre utlånsordningen BUA

Behov for kr 180.000 årlig i 2022 og 2023, kr 90.000 årlig i 2024 og 2024.

Det arbeides med å tilby utlånsordningen BUA i Ringebu kommune. Nord-Fron har hatt BUA i flere år. Det arbeides med muligheten for å opprette samarbeid om BUA satellitt i Ringebu og Sør-Fron med kjøp av tjenester fra Nord-Fron kommune. Digital bestilling til BUA Midt-Gudbrandsdal og ukentlig utlevering av utstyr til BUA satellitt i RK og SFK, eventuelt henting av utstyr på Nord-Fron.

Bufdir. har søknadsordning for BUA. De første årene vil støtten gå til innkjøp av utstyr for å komplementere utstyrsparken. Tiltaket har vært etterspurt fra politisk hold.

Tiltaket bygger opp under sårbare barn og unge og hindrer utenforskap.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2022-2025

Ringebu kirkelige fellesrådet ber om at tidligere innmeldte behov videreføres. Dette gjelder:

Programvare for drift av kirkesektoren kr 100.000 for året 2022

Den norske kirke har utviklet programvare for alle sider av kirkens virksomhet, bl.a. for prester, saksbehandlere og til drift av kirkegårdene. Dette består av flere moduler, og omfatter også mulighet for egne hjemmesider. Løsningene tilfredsstillende nye og strengere krav til personvern- og informasjonssikkerhet, og vil samtidig medføre økte driftskostnader i form av lisenser til brukerrettigheter.

Service og rensing av orglene i Ringebu og Fåvang kr 100.000 for året 2022.

Orglene er kostbare instrument som bør renses og ha service regelmessig. Særlig orgelet i Ringebu er utsatt, ettersom det er mye trafikk i kirken på sommertid, og dermed en god del støv som bl.a. legger seg inne i pipene.

Ringebu kirkelig fellesråd ber om at følgende nye vedlikeholdstiltak tas inn i økonomiplanen:

Utbedring av tårn, Venabygd kirke kr 250.000 for driftsåret 2023

Tårnet har råteskader, samt skade etter hakkespett-angrep. I tillegg har tårnet en gang i tiden vært malt med en type latex-maling som forsterker råte-problemet. All kledning bør derfor skiftes og tårnet males. Dette bør gjøres så snart som mulig.

Tjærebreeing av utvendige vegger og tak på Ringebu stavkirke kr 450.000 for driftsåret 2024

Kirken ble sist tjærebredd i 2015, og det vil være behov for ny runde med tjære i 2024.

Utvendig maling av Fåvang kirke kr 225.000 for driftsåret 2025

Kirken ble sist malt utvendig i 2014/15. Det vil etter hvert bli behov for ny behandling utvendig. Tiltaket foreslås utført i 2025.

Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
Kultur						
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		11 545 898	11 545 898	11 545 898	11 545 898
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
208	Reduksjon stillingsressurs kulturskole	22Ø-00-018	-38 821	-38 821	-38 821	-38 821
208	Uttrekk prosjektstilling Ringeby prestegard	22Ø-00-019	-193 399	-193 399	-193 399	-193 399
208	Keramikkstatsing Ringeby prestegard	22Ø-00-020		-30 000	-30 000	-30 000
208	Kulturminnearbeid (K-sak 11/20)	22Ø-00-021	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
208	Justering prisvekst inntektsposter	22Ø-00-022	-27 000	-27 000	-27 000	-27 000
208	Legge ned bygdekino fra 2024	22Ø-00-023			-41 400	-41 400
	Tiltak fra gjeldende årsbudsjett (2021)					
	Ingen					
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Ingen					
	Administrativ innspillsfase					
208	Kirkelig fellesråd, oppjustering lønnsbudsjett	22Ø-00-024	90 000	90 000	90 000	90 000
208	Opplevelseskortet JOIN	22Ø-00-025	60 000	60 000	60 000	60 000
208	BUA utlånsordning	22Ø-00-026	270 000	270 000	180 000	180 000
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelberegning.	115 145	115 145	115 145	115 145
209	Ny formelberegning		1	1	-8	-8
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	199 153	199 153	199 153	199 153
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Pristabell 3	226 810	226 810	226 810	226 810
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		12 207 787	12 177 787	12 046 378	12 046 378
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(488 300)	(487 100)	(481 900)	(481 900)
	Tiltak som innarbeides i budsjettamme:		3,5%	3,5%	3,7%	3,7%
212	Legge ned utgivelse av RingebyPosten	22Ø-13-001	-120 480	-120 480	-120 480	-120 480
212	Bortfall avtale Vox Vaala	22Ø-13-002	-40 324	-40 324	-40 324	-40 324
212	Reduksjon ramme Kirkelig fellesråd	22Ø-13-003	-162 900	-162 900	-162 900	-162 900
212	Økt fakturering kor og korps (red. kommunal kostnadsdekn.)	22Ø-13-005	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
212	Justert kompensasjon prisvekst	22Ø-13-006	-29 596	-28 396	-41 750	-41 750
212	Sum ramme for økonomiplanperioden		11 774 487	11 745 687	11 600 924	11 600 924

Barnehagene

Tjenesteenheten har som mål å gi full barnehagedekning og gi alle barn i barnehagen et godt pedagogisk tilrettelagt tilbud i nært samarbeid med barnets hjem. Barnehagene har en visjon som sier: «med hjerte for barna i Ringebu». Dette betyr at hvert enkelt barn skal anerkjennes for den den er. Barnehagen skal gi hvert enkelt barn et godt grunnlag videre i livet som gode samfunnsborgere i Ringebu kommune.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Barnehagemyndighet
- Barnehagetilbud for alle barn 0-3 år gjennom familiebarnehagene og privat barnehage
- Barnehagetilbud i kommunal og privat regi for alle barn 3-6 år i hele kommunen

Utfordringsbildet

Barnehageadministrasjonen så tidlig at det ble utfordringer rundt opptak i 2021/2022. Bakgrunnen for utfordringene var det store barnekullet som ble født i 2020. Foreldre ble varslet tidlig om utfordringen, og at det lå an til at barn kunne bli tildelt plass på annet sted enn der de bor. Alle som søkte ved hovedopptak fikk barnehageplass og kommunen har full barnehagedekning. Det ble stor misnøye og reaksjoner fra foreldre rundt årets opptak som ble tatt opp både politisk og administrativt. Dette førte til vedtak i kommunestyret i april 2021 om å etablere en småbarnsavdeling ved Fåvang barnehage, samt bygging av en småbarnsavdeling og en storbarnsavdeling ved Ringebu barnehage. Småbarnsavdelingen ved Fåvang barnehage skal etter planen stå klar 01.01.2022, og nybygget i Ringebu barnehage skal være klart fra nytt barnehageår i 2022/2023.

De voksnes kompetanse og utvikling er avgjørende for god kvalitet i barnehagene. Tjenesteenheten har derfor stort fokus på kompetanseheving av de ansatte. Kompetanseheving er avgjørende for opprettholdelse og utvikling av kvaliteten i barnehagene. Kompetanseheving har det siste året foregått mye digitalt pga. Covid-19. Barnetallet i kommunen har de siste årene vært synkende, men i 2021 er det forventet at kommunale barnehager har grunnbemanning ut fra statlige føringer. I og med et synkende barnetall de siste

årene og nedleggelse av en avdeling i Fåvang barnehage høsten 2020, er det noe bemanning til overs ut ifra lovverket. Oveflødig personell blir brukt inn mot barn med spesielle behov ved Fåvang barnehage.

Det er stort fokus på tidlig innsats når det gjelder barna. Ulike instanser er tidlig inne for å gi de barna som trenger noe ekstra dette så tidlig som mulig. Dette utløser retten til spesialpedagogisk hjelp i barnehagen, noe som gir ekstra uforutsette kostnader. Kommunen har ansvaret for alle barn som trenger spesialpedagogisk hjelp både i private og kommunale barnehager. Det er flere barn i barnehagene per i dag som trenger spesialpedagogisk hjelp. Det er søkt om midler fra IMDi i 2020 for å dekke opp utgifter rundt flyktningbarn med spesielle behov. Dette gir ekstra inntekt som er med å dekke utgifter på ressurser rundt enkeltbarn.

Voksnettheten er viktig for å kunne gi et godt kvalitativt tilbud. Forskning viser at de viktigste årene i et barns liv, har de i barnehagen. Det stilles stadig større krav til kvalitet i barnehagene fra sentralt hold. I tillegg er det en utfordring at barna har lengre og flere dager i barnehagen, alle har enten 4 eller 5 dager. Det er derfor viktig å jobbe for økt voksnetthet i barnehagene. I perioden da barnehagene kjørte med redusert åpningstid pga. Covid-19 viste det tydelig utslag i forhold til voksnettheten. Barna hadde en mer forutsigbar og trygg hverdag i barnehagen og fraværet blant de ansatte var, til tross for Covid-19-frykt, veldig lavt.

Fra Covid-19-pandemien brøt ut i 2020 har barna hatt med niste fra hjemme. Dette ble gjort på bakgrunn av at de ansatte måtte bruke mye tid på smittevern. Det vistes godt i hverdagen da denne arbeidsoppgaven ble borte. Det jobbes med endringer i barnehagene inn mot mat og måltider fr at de ansatte skal kunne bruke tida på barna og ikke på matlaging.

15. mars 2021 flyttet Fåvang barnehage inn i

midlertidige lokaler, siden Fåvang barnehage skal renoveres. To avdelinger ble plassert i Sør-Fåvang grendehus og en avdeling er på Fåvang skole. Byggeprosessen ble utsatt, og fra og med august 2021 er alle tre avdelinger lokalisert i Sør-Fåvang grendehus. "Nye" Fåvang barnehage skal etter planen stå klar til januar 2022.

De private barnehagene har et stort antall av kommunens barn. Gjeldende lovverk pålegger kommunen å utbetale tilskudd til de private barnehagene etter egne satser. Tilskuddet varierer ut ifra antall barn og oppholdstid. Halvparten av tjenesteområdets budsjett går til tilskudd til private barnehager. Det er vanskelig å budsjettere med tilskudd til private familiebarnehager, da barnetall og når foreldre søker plass er varierende. På bakgrunn av tidligere nevnte økning i barnetall i 2020, er det i 2021 økte utgifter til tilskudd til de private barnehage/familiebarnehagene.

Både utgifter og inntekter er statlig styrt og gir derfor tjenesteenheter lite handlingsrom i forhold til innsparingstiltak. Presisering av dette:

- Halvparten av budsjettet er tilskudd til private barnehager. Dette utbetales ut i fra statlige føringer og satser.
- Det er lovbestemte føringer på bemanning og pedagognorm. Dette gir lite handlingsrom for innsparing.
- Full barnehagedekning er lovpålagt, § 12 i barnehageloven. Dette gjør at tjenesteenheter må opprettholde eksisterende tilbud.
- Det er nasjonale føringer på redusert betaling og søskenmoderasjon. Dette gir utslag på inntektene i form av foreldrebetaling.
- Det er flere barn i kommunen med rett til spesialpedagogiske tiltak. Dette gir økte lønnskostnader. I de kommunale barnehagene blir noe behovene dekt innen eksisterende bemanning, men i de private barnehagene vil dette gi økte lønnskostnader. Dette er som tidligere nevnt et kommunalt ansvar.

Inntekter innen tjenesteområdet er foreldrebetaling. Her er det statlige satser enheten må forholde seg til, og det gir ingen mulighet for økte inntekter.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Barnehagene driver i dag en forsvarlig drift ut i fra gjeldene lovverk. I henhold til Barnehageloven med forskrifter og Rammeplan i kommuneplanens samfunnsdel skal det jobbes for tilflytting. Dette gjør som oftest utslag i behov for barnehageplass som igjen kan gi økte utgifter innen barnehageområdet. Det jobbes kontinuerlig med å få gitt alle søkere et godt akseptabelt tilbud. Det ytes gode og forsvarlige tjenester i alle barnehagene i kommunen. I 2021 kom det en ny barnehagelov som setter større fokus på inkludering og mobbing. Kommunene er pålagt utarbeidelse av en plan for trygt og godt miljø i barnehagen. Denne planen er utarbeidet og tatt i bruk fra august 2021.

Beskrivelse av tiltak

Spesialpedagog i familiebarnehagene

Det er lagt inn midler til ekstra bemanning rundt barn med ekstra behov. Behov vil vare frem til skolestart 2022.

Innsparing 50 % assistentstilling Fåvang barnehage

Det er en 50 % stilling som ikke er i bruk fra høsten 2021 i Fåvang barnehage. Denne står vakant til nyttår 2022 pga. at det da vil bli endringer i bemanningssituasjonen i barnehagene.

Innsparing 80 % stilling Ringebu barnehage

Innsparingen gjelder fra nyttår 2022. Fra august er det tidligere lagt inn en innsparing på 100 %.

Småbarnsavdeling Fåvang barnehage januar 2022

Utgifter er lønnskostnader og inntekter er foreldrebetaling på 9 fulle plasser. Utgifter og inntekter er stipulerte da dette avhengig av antall barn og størrelse på plass.

Småbarnsplasser Ringebu barnehage august 2022

Utgifter er lønnskostnader og inntekter er foreldrebetaling på 9 fulle plasser. Utgifter og inntekter er stipulerte da dette avhengig av antall barn og størrelse på plass.

Midlertidige småbarnsplasser Fåvang barnehage januar-august 2022

For å kunne gi alle småbarn i kommunen som har rett på plass ved nyttår 2022 kan det bli behov for opprettelse

av midlertidige plasser på Fåvang barnehage. Da vil det være behov for en pedagog til i 100 %.

Ekstra avdeling store barn Ringeby barnehage

En full avdeling i Ringeby barnehage fra høsten 2023. Hvor mange barn som da har behov er usikkert. Her er det lagt inn både utgifter og inntekter for 18 barn/plasser. Da starter 2020 kullet i Ringeby barnehage.

Inventar nybygg Ringeby barnehage

Inventar i forbindelse med nybygg.

Inventar nybygg Fåvang barnehage

Inventar i forbindelse med renovering.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2022-2025

Barnehagene						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		29 037 746	29 037 746	29 037 746	29 037 746
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
208	Innkjøp/vedlikehold lekeapparater Fåvang barnehage	22Ø-00-045	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
208	Uttrekk ekstra bemanning barn med særskilte behov priv	22Ø-00-046	-228 960	-457 920	-457 920	-457 920
208	Uttrekk ekstra ressurs Ringebu bhg spes.ped.	22Ø-00-047	-368 796	-737 591	-737 591	-737 591
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Ingen					
	Tertialrapport 1-2021					
	Administrativ innspillsfase					
208	Bemanning barn med særskilte behov	22Ø-00-048	550 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelberegning.	323 549	323 549	323 549	323 549
209	Ny formelberegning		0	-1	-1	-1
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	561 996	561 996	561 996	561 996
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Pristabell 3	484 193	484 193	484 193	484 193
209	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		30 279 728	30 131 972	30 131 972	30 131 972
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(1 211 200)	(1 205 300)	(1 205 300)	(1 205 300)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		-10,4 %	-12,9 %	-12,9 %	-12,9 %
	Nye tiltak:					
212	Barn med ekstra behov	22Ø-25-001	450 000			
212	50% assistent Fåvang bhg	22Ø-25-002	-290 961	-290 961	-290 961	-290 961
212	80% assistent Ringebu bhg	22Ø-25-003	-271 563			
212	Opprettelse småbarnsavdeling Fåvang bhg fra jan 2022	22Ø-25-004	1 499 363	1 499 363	1 499 363	1 499 363
212	Opprettelse småbarnsavdeling Ringebu bhg fra høst 2022	22Ø-25-005	612 623	1 499 363	1 499 363	1 499 363
212	Midlertidige småbarnsplasser Fåvang bhg	22Ø-25-006	285 354			
212	Ekstra avdeling store barn Ringebu bhg	22Ø-25-007	467 273	1 179 593	1 179 593	1 179 593
212	Inventar nybygg Ringebu bhg	22Ø-25-008	200 000			
212	Inventar nybygg Fåvang bhg	22Ø-25-009	200 000			
	Reduserte tilskudd private bhg			??	??	??
	Sum ramme for økonomiplanperioden		33 431 817	34 019 330	34 019 330	34 019 330

Skolesektoren

Prognose for elevtall i økonomiplanperioden:

	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26
Ringebu	105	117	122	132	138
Fåvang	147	130	122	111	113
Ungdoms- skolen	135	141	140	141	130
Sum:	387	388	384	384	381

Elevtall er hentet fra Visma Flyt oppvekst pr 30.09.2021. Tallene for årene etter 21/22 vil naturlig nok endre seg noe. Barn som per i dag er under skolepliktig alder er med i prognosen for sin offentlige nærscole.

I løpet av perioden vil det skje en dreining i forhold til hvilken barneskole som har flest elever.

Utfordringsbilde

Kommunen er skoleeier og har gjennom det ansvar for at kravene i opplæringsloven og tilhørende forskrifter blir oppfylt (opplæringsloven § 13-10).

Skolens styringsdokument er opplæringsloven med forskrifter, Kunnskapsløftet 2020 (ny læreplan fra 01.08.2020) og "Barnehage og skole på veg mot 2031. Kvalitets- og utviklingsplan" (Vedtatt i kommunestyret juni 2019.)

Alle elever har rett til tilpasset opplæring. Elever som ikke har, eller som ikke kan få, tilfredsstillende utbytte av den ordinære tilpassede opplæringen har rett til spesialundervisning. Kommunen kan ikke avslå behov for spesialundervisning begrunnet med at det ikke er avsatt budsjettmidler til dette (Opplæringsloven § 5-1 med merknader).

Tidlig innsats betyr et godt pedagogisk tilbud fra tidlig småbarnsalder, at barnehager og skoler arbeider for å forebygge utfordringer, men tidlig innsats innebærer også en plikt til at tiltak settes inn umiddelbart når utfordringer avdekkes, uansett hvor i skoleløpet behovet oppstår. Tiltak kan være å tilrettelegge innenfor det ordinære tilbudet og/eller ved å sette inn særskilte tiltak. Det ble noen år gitt øremerket tilskudd fra staten til tidlig og forsterket innsats for elever på 1.-4. trinn som ikke har forventet framgang i lesing, skriving eller regning. Fra 01.08.18 ble plikten til tidlig innsats lovfestet, og det øremerkede tilskuddet lagt inn i rammeoverføringen fra staten til kommunene.

Stortinget har fra 01.08.19 forskriftsfestet norm for lærertetthet i grunnskolen. Det skal være én lærer per 15 elever i 1.–4. klasse og én lærer per 20 elever i 5.–10. klasse. Litt forenklet sagt bygger normen på ordinær undervisning unntatt spesialundervisning og særskilt norskopplæring for minoritetsspråklige.

Beregning av lærertetthet bygger på data fra 01.10. hvert år. Oppdatert oversikt for 2021 fanger opp reduksjonen i sist vedtatte økonomiplan, og vil foreligge i slutten av oktober. Inneværende år har skolene fortsatt en lærertetthet litt over normen, men det er da viktig å merke seg det som tidligere er rapportert til kommunestyret om den økningen som skjer i spesialundervisning. I årene fra og med 2013 til og med 2019 klarte en å flytte fokus fra spesialundervisning til at flere elever fikk sin opplæring innenfor rammen av ordinær tilpasset opplæring. Dette er ønsket situasjon også videre, ikke minst fordi det i mange sammenhenger vil være til det beste for elevene, men en ser at det blir utfordrende å favne nær alle innenfor rammen av tilpasset opplæring når lærertettheten nærmer seg minimumsnivå.

Kompetansekravet til lærere ble skjerpet for noen år tilbake, men med dispensasjon fram til 2025, der det er en klar forventning om at kommunene bruker perioden til å videreutdanne aktuelle lærere. Kravet er at alle lærere som underviser i norsk, matematikk og engelsk på barnetrinnet skal ha minst 30 studiepoeng (stp) fordypning i faget. På ungdomstrinnet er kravet at lærerne skal ha 60 stp for å undervise i norsk, matematikk og engelsk, og relevante 30 stp i de fleste andre fag. Status i Ringebu kommune er at en har kommet langt i forhold til å fylle kravet på barneskolene, men at det fortsatt er en vei å gå for at tilstrekkelig antall lærere ved ungdomsskolen skal ha 60 stp i norsk, matematikk eller engelsk. Ungdomsskolen vil i de kommende årene derfor bli prioritert i forhold til plasser innenfor videreutdanningsordningen Kompetanse for kvalitet. Samtidig er det verdt å merke seg at kompetansekravet er en utfordring for mindre ungdomsskoler fordi det krever at hver lærer må ha omfattende fordypning i flere fag.

Kommunestyrets vedtatte strategi for digitalisering av Ringebuskolen (K-sak 052/17) innførte iPad på alle trinn. Dette gjorde at skolene sto rimelig godt rustet da Covid-19 førte til nedstenging av skolene og fjernundervisning måtte opp og gå nærmest over natta. Gjennom perioden fikk en bredere erfaring med styrker og svakheter på alle nivå innen bruk av

digitale verktøy i opplæringen. iPad vil aldri erstatte tradisjonelle arbeidsmetoder, men brukes der det vurderes som læringsfremmende. Å mestre bruk av digitale verktøy vil også være et bidrag i det å forberede elevene på en framtid vi vet lite om, men som helt sikkert vil bli digital. Ved siste utskifting av iPader ble det vurdert om de skulle kjøpes eller fortsatt leases. En helhetsvurdering konkluderte med at leasing var det mest hensiktsmessige.

Skolene fikk nye læreplaner fra 01.08.2020. Dette fordrer fornyelse av læremidler, både tradisjonelle bøker og digitale. Innføringen av ny læreplan understreker behovet for systematisk og langsiktig arbeid med kvalitetsutvikling.

Trivsel og trygghet representerer grunnmuren i et godt læringsmiljø. Opplæringslovens kapittel 9A stiller store krav til skolen i forhold til forebygging og oppfølging av negative hendelser. Det er utarbeidet felles plan for hvordan dette arbeidet skal følges opp. Det generelle elevfraværet er ikke høyt i Ringebuskolen, men noen få elever har høyt fravær. Skolene har, i samarbeid med skolehelsetjenesten og PPT, utarbeidet egen tiltaksplan for å følge opp elevfravær.

God skoleledelse som arbeider tett på sine skoler kjennetegner skoler som lykkes. I et langsiktig perspektiv er det derfor god investering å satse på dette området, både med tanke på rekruttering og med tanke på tilbud om videreutdanning til skoleledere.

Oppsummering av utfordringsbildet

Opplæringsloven sier at kommunen skal stille til disposisjon de ressursene som er nødvendige for at kravene i opplæringsloven skal være oppfylt. Det finnes ingen absolutter som definerer «nødvendige ressurser», dette må vurderes på et helhetlig grunnlag. De mest sentrale faktorene en da må se på, og ha noen langsiktige tanker om, er hvordan en skal fylle kravene om tilpasset opplæring, tidlig innsats, trygt og godt skolemiljø og spesialundervisning.

I lys av dette vil «nødvendig ressurstilgang» bety lærerressurser som muliggjør forsvarlig klasse-/ gruppestørrelse til å følge opp de nevnte områdene. Den alvorligste konsekvensen stadig reduksjon i lærertetthet gir, er økningen en ser innen spesialundervisning. Ikke fordi skolene ønsker en slik utvikling, men fordi det blir for lite rom til å gi elever med særskilte utfordringer opplæring innenfor rammen av tilpasset opplæring.

Antall lærerårsverk i Ringebuskolen har gått betydelig ned de siste årene. Selv om elevtallet i samme periode har vært synkende, har det blitt flere elever per lærer (mindre lærertetthet), og en nærmer seg grensen for forskriftsfestet minstenorm. Det er derfor nødvendig å starte en prosess der en ser på andre grep for å drive mer effektiv skole innenfor forsvarlige rammer. I dette ligger en anbefaling fra kommunedirektøren om at en tidlig i økonomiplanperioden starter et arbeid med skolebruksanalyse for å se på kommunens framtidige skolestruktur.

Ringebu skole

Tjenesteenheden har som mål å gi grunnskoleopplæring i tråd med lov og forskrift for elever i 1. – 7. trinn.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Grunnskoleopplæring barnetrinn
- Leksehjelp 4. – 7. trinn.
- SFO 1. – 4. trinn.

Utfordringsbildet

Skolen har pr. i dag 105 elever fordelt på 7 klasser. Skolen har 9 fremmedspråklige elever som får 3 t/u med norskopplæring utenom det klassen gir. Tidlig innsats og fokus på rask integrering er viktig. Ringebu skole har relativt stor andel fremmedspråklige elever. Dette henger sammen med at flertallet av bosatte flyktninger bor i Ringebu skolekrets.

Nedgangen i elevtall har stoppet. Prognosene viser at antall elever vil øke i årene som kommer. Høsten 2022 starter veksten i elevtallet. Det vil gi skolen gledelige utfordringer på plass og ressurser. Det blir 26-27 nye 1.klassinger. Det vil kreve ekstra lærer/assistent ressurser.

Ringebu skole har redusert andelen elever med vedtak om spesialundervisning, og ligger godt under landsgjennomsnittet. Skolen forventer å se økt effekt av arbeidet knyttet til redusert spesialundervisning. Det vil i praksis si at fokus i større grad rettes mot fellesskapet, og grupper av elever, framfor enkeltelever. Å ha ressurser å sette inn på et tidlig stadium er helt essensielt. De senere års nedskjæringer gjør at skolen har mindre sillerom i organisering og støtte til elever med særskilte behov. Skolen opplever at det blir flere og flere elever som er sårbare. De trenger omsorg og oppfølging, noe som krever stadig mer ressurser.

I elevundersøkelsen som ble gjennomført på mellomtrinnet sier elevene klart at de trives, blir tatt vare på, blir sett, får oppfølging fra lærerne og at det ikke er mye mobbing (nær 0 de senere år).

Skolens ansatte har god kompetanse, og skolen innfrir

de myndlighetskrav som setes til undervisningspersonell. Skolen innfrir lærernormen for grunnskolen. Fra høsten 2020 har skolen arbeidet etter den nye læreplanen, LK20.

Skolen har et godt SFO-tilbud faglig sett, men sliter med gamle og for små lokaliteter. SFO må driftes på to ulike steder for å få plass. Det krever dobbelt så mye bemanning og gir en dårlig utnyttelse av ressursene. Som nevnt får skolen en stor 1. klasse til høsten. Det er sannsynlig at de fleste av elevene vil ha behov for SFO-plass. Skolen har meldt inn behov for større og mer egnede lokaliteter.

Ny nasjonal rammeplan for SFO stiller skjerpede krav. Den skal bidra til å redusere kvalitetsforskjeller og ulikheter i SFO kommuner imellom. Fra høsten 2020 kunne husstander med lav inntekt søke om redusert foreldrebetaling i SFO. Det vil redusere inntektene til SFO. Brukerbetaling dekker fra før kun deler av SFO-driften.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Skolens samlede kompetanse, utrustning og organisering gjør at det drives i tråd med lov og forskrift. Kommunens prioritering av grunnskolen gjør at enheten har gode fysiske rammebetingelser, og gjør forsvarlig drift mulig.

Skolens overordnede planverk er LK20, opplæringsloven og kommuneplanens samfunnsdel. Vår egen kvalitets- og utviklingsplan, «Barnehage og skole på vei mot 2031», gjør at kommunen tar et samlet grep om oppvekstsektoren.

Ringebu skole						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		13 720 031	13 720 031	13 720 031	13 720 031
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
208	Reduksjon lærertimer, fra ØP2019	22Ø-00-027	-61 100	-61 100	-61 100	-61 100
208	Reduksjon lærertimer, fra ØP2020	22Ø-00-028	-73 434	-159 107	-159 107	-159 107
208	Reduksjon lærertimer, fra ØP2021	22Ø-00-029	-67 315	-55 076	-123 615	-123 615
208	Fornyelse læremidler K2020 Kunnskapsløftet	22Ø-00-030		-187 200	-187 200	-187 200
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Ingen					
	Administrativ innspillfase					
208	Bemanning elev med særskilte behov	22Ø-00-031	600 000	600 000	600 000	600 000
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelberegn.	-58 920	-58 920	-58 920	-58 920
209	Ny formelberegning		1 985	2 742	3 449	3 449
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Prstabell 2	411 636	411 636	411 636	411 636
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Prstabell 3	16 897	16 897	16 897	16 897
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		14 489 780	14 229 903	14 162 071	14 162 071
	Omfordeling jfr. Ressurstilodelingsmodell		0	0	0	0
209	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		14 489 780	14 229 903	14 162 071	14 162 071
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(579 600)	(569 200)	(566 500)	(566 500)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		4,0%	4,1%	4,1%	4,1%
212	Reduksjon lærerressurs	22Ø-21-001	-581 420	-581 420	-581 420	-581 420
212	Sum ramme for økonomiplanperioden		13 908 360	13 648 483	13 580 651	13 580 651

Beskrivelse av tiltak

Redusere lærertimer

For å klare et så stort nedtak må det tas av lærertimer. Det vil medføre mindre lærertetthet og færre muligheter for å drive tilpasset opplæring. Det blir vanskeligere å gi de elevene som har utfordringer god nok hjelp innenfor skolens egne rammer. Skolen har svært få elever med enkeltvedtak, men mange elever i "gråsonen", som skolen har klart å hjelpe med de rammene den har hatt. Nå er skolen nede på et nivå som gjør at det må søkes om ekstra midler for å imøtekomme kravene om tilrettelagt undervisning.

Skolen får en økning i elevtallet framover. Høsten 2022 begynner det anslagsvis 26 nye 1. klassinger. Det krever økt bemanning/klassedeling. Det blir krevende med færre timer totalt.

Ny læreplan legger opp til mer praktisk tilnærming til fagene. Med færre lærere blir det vanskeligere å oppfylle.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2022-2025

Fåvang skole

Tjenesteenheten skal som minstekrav gi grunnskoleopplæring i tråd med lov og forskrift for elever i 1. – 7. trinn. Skolens visjon: “Et godt sted å være, et godt sted å lære”.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Grunnskoleopplæring barnetrinn
- Leksehjelp 4. – 7. trinn.
- SFO 1. – 4. trinn og 5. – 7. trinn for barn med særskilte behov

Utfordringsbildet

Fåvang skole er den største av skolene i Ringebu. Elevtallet forventes å gå noe ned i kommende fireårsperiode. Skolen har 149 elever per august 2021 mot 163 elever per august 2020). Skolen har en økning i antall fremmedspråklige elever med behov for særskilt opplæring i norsk, men fra skoleåret 2021/2022 ser dette ut til å stabilisere seg for perioden. Skolen har flere lærere med redusert undervisningsplikt på grunn av alder (totalt om lag 0,4 årsverk per august 2021).

Skolens ansatte har, samlet sett, god kompetanse, og skolen vil kunne innfri de myndighetskrav som settes til undervisningspersonell innen de frister som er gitt. Skolen innfrir lærernormen for grunnskolen, som ble gjort gjeldende fra skoleåret 2019-20. Fra høsten 2020 følger skolen den nye læreplanen, LK20. Lokalt arbeid med læreplaner er et dynamisk arbeid som vil være gjeldende gjennom hele planens virketid. En ny læreplan forutsetter organisatoriske endringer og innkjøp av nye læremidler, noe som er beskrevet i tidligere faser av økonomiarbeidet. Merk at det fortsatt er store mangler i læremidler knyttet til den nye læreplanen, slik at det i tertialrapportering er varslet at det kan oppstå et behov for å omdisponere bevilgningen til dette mellom år. Dette er nødvendig for at enheten skal kunne gjøre kvalifiserte valg når det kommer til innkjøp av læremidler, dersom ikke forlagene kommer med sine endelige utgivelser i god tid før årsskiftet 2021/2022.

Fåvang skole har tidligere ligget godt under landsgjennomsnittet forhold til antall elever som får spesialundervisning. Tilpasset undervisning, intensive kurs og tidlig tverrfaglig innsats over tid har vært førende elementer for skolens opplegg for elevene.

Skolen jobber stadig med å utvikle tilbudet for elever med særskilte behov, med mål om at flest mulig elever skal ha et tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen, men denne graden av tilpasning til elevenes nivå utfordres særlig som følge av årlige kutt i lærerstillinger over lang tid. Skoleåret 2021/2022 er skolen nær det nasjonale snittet for antall elever med rett til spesialundervisning.

Skolens behov for pedagogisk støttepersonell er per august 2021 økende, til tross for forventet nedgang i elevtall. Stadig flere elever har behov for tett oppfølging over lang tid, grunnet sosial og emosjonell sårbarhet. Skolen flytter ressurser fra generell undervisningsstøtte og over til å dekke individuelle behov, som beskrevet over. Skolen har elever som av ulike årsaker bor i kretsen i kortere tid, eller kommer til i løpet av skoleåret. Flere av disse elevene har særskilte behov, og omprioritering av eksisterende ressurser blir nødvendig for å imøtekomme behovene. Skolens samlede ressurser blir særlig utfordret i forhold til dette.

40 elever er innvilget SFO-plass (per august) for skoleåret 2021/2022. Ressursbehovet til skolefritidsordningen forventes å øke i takt med skjerpede krav og forventninger fra sentrale myndigheter og samfunnet for øvrig. Fra høsten 2021 gjelder den nasjonale rammeplan for SFO, som skal bidra til å redusere kvalitetsforskjeller og variasjoner i SFO mellom kommuner. Barn med nedsatt funksjonsevne skal gis gode utviklingsmuligheter i SFO.

Fra høsten 2020 kunne husstander med lav inntekt søke om redusert foreldrebetaling i SFO. Vi jobber fortsatt med å gjøre denne ordningen kjent blant brukerne per august 2021, da vi hadde få søkere skoleåret 2021/2022. Barn på 5.- 7. trinn med særskilte behov vil ha rett på gratis SFO-plass. Brukerbetalingen dekker en mindre prosentandel av SFO-driften nå enn tidligere.

Fåvang skole						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		15 765 333	15 765 333	15 765 333	15 765 333
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
208	Reduksjon lærertimer, fra ØP2020	22Ø-00-032	-36 700	-36 700	-36 700	-36 700
208	Reduksjon lærertimer, fra ØP2021	22Ø-00-033	-74 658	-57 524	-137 078	-137 078
208	Skolebøker, fra ØP2019	22Ø-00-034	-42 100	-42 100	-42 100	-42 100
208	Økte refusjoner fra andre kommuner, fra ØP2019	22Ø-00-035	-76 400	-156 300	-156 300	-156 300
208	Fornyelse læremidler K2020 Kunnskapsløftet	22Ø-00-036		-298 800	-298 800	-298 800
208	Beplantning uteområde ferdigstilles 2021	22Ø-00-037	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Ingen					
	Administrativ innspillsfase					
208	Bemanning elev med særskilte behov	22Ø-00-038	600 000	600 000	600 000	600 000
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelberegn.	-38 001	-38 001	-38 001	-38 001
209	Ny formelberegning		1 131	955	1 775	1 775
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	509 948	509 948	509 948	509 948
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Pristabell 3	24 849	24 849	24 849	24 849
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		16 608 402	16 246 660	16 167 926	16 167 926
	Omfordeling jfr. Ressurstilodelingsmodell		0	0	0	0
209	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		16 608 402	16 246 660	16 167 926	16 167 926
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(664 300)	(649 900)	(646 700)	(646 700)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		5,5%	7,7%	7,7%	7,7%
212	Reduksjon lærertimer	22Ø-22-002	-664 479	-649 598	-647 010	-647 010
212	Redusert behov assistent	22Ø-22-003	-250 000	-600 000	-600 000	-600 000
212	Sum ramme for økonomiplanperioden		15 693 923	14 997 062	14 920 916	14 920 916

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Skolens samlede kompetanse, utrustning og organisering gjør at det drives i tråd med lov og forskrift. Kommunens prioritering av grunnskolen gjør at enheten har gode fysiske rammebetingelser, og for øvrig forsvarlig drift.

Skolens overordnede planverk er LK20, opplæringsloven og kommuneplanens samfunnsdel. Vår egen kvalitets- og utviklingsplan, "Barnehage og skole på vei mot 2031", gjør at kommunen tar et samlet grep om oppvekstsektoren.

Beskrivelse av tiltak

Kutt i lærerstilling:

Alle elever har rett på tilpasset opplæring. Elever som ikke har et tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen har rett på spesialundervisning.

Tjenesteenheten vurderes fortsatt til å ha et forsvarlig tilbud innenfor lovkravet etter en eventuell realisering av kutt som skissert, men andelen spesialundervisning forventes da å øke, grunnet redusert tilpasset opplæring. Tjenesteenhetsleder minner om at spesialundervisning ikke kan avslås ut fra økonomiske hensyn, slik at dette kan utgjøre en stor merkostnad ut over budsjettamme.

Som en følge av kutt i lærertimer må skolen også vurdere om ressurskrevende undervisningsaktiviteter som svømming og mat og helse kan opprettholdes på samme måte som i dag. Færre svømmetimer per elev og større elevgrupper på kjøkkenet vil kunne frigjøre lærertimer til tilpasset opplæring i basisfag.

Redusert merbehov assistent:

Grunnet endrede rammebetingelser antas dette behovet å opphøre med full virkning fra 2024.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2022-2025

Ringebu ungdomsskole

Tjenesteenheten har som mål å gi grunnskoleopplæring for elever i 8. – 10. trinn.

Gi norske og fremmedspråklige voksne lovpålagt opplæring.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Grunnskoleopplæring
- Grunnskoleopplæring, voksne
- Opplæring norsk og samfunnsfag voksne innvandrere og asylsøkere

Utfordringsbildet

Ringebu ungdomsskole er den eneste ungdomsskolen i kommunen og har per i dag 133 elever.

Et av målene er at Ringebu skal ha gode og trygge oppvekstvilkår der strategien er å beholde og sikre gode barnehager, skoler og fritidsordninger.

Tjenesteenheten vil møte utfordringer på flere plan kommende år. Prognosen viser at elevtallet stabiliseres de neste årene på pluss minus 140 elever og noen år like i underkant av dette. Skolen skal tilby et så bredt og kvalitativt godt tilbud til alle elever, uansett forutsetninger, at lysten til å lære og motivasjonen til å fortsette i videre utdanning økes. Det å gi elevene en reell mulighet til å velge, vil føre til både mestring og økt motivasjon jfr. St.meld. 22, Motivasjon-Mestring-Muligheter, samtidig som flere av ungdommene i Ringebu også vil se framtidsmuligheter innenfor egen kommune.

Ved å sikre stabile ressurser til skolen som gjør driften forutsigbar, vil dette kunne være en medvirkende positiv faktor til rekruttering av nye lærere.

Elevene sitt skolemiljø opplæringsloven kap 9A. Gjennom elevundersøkelsen (Udir) gjennomført på alle trinn sier elevene klart at de trives, blir tatt vare på, blir sett, får oppfølging og veiledning faglig og at de lærer noe. Tilbakemeldingene elevundersøkelsen og Ung-Data gir til skolen, er gode. Skolen har de siste årene hatt lite atferdsproblematikk, noe som til en viss grad kan tilskrives god voksentetthet og systematisk arbeid med skolemiljø.

Frem til 2020 har skolen håndtert spesialundervisning over eget budsjett, men andelen elever som utløser retten har økt samtidig som skolen hvert år har hatt økonomiske kutt. Andelen elever med høyt

skolefravær har vært økende de siste årene og skolen har måttet sette inn økte ressurser, utover budsjett, for å imøtekomme disse elevene. Samtidig er dette et tiltak som kan spare kommunen for store utgifter i framtida. Inn i skoleåret 2021-2022 har også andelen spesialundervisning økt drastisk. Lovverket for inkludering gjør også at spesialundervisning i større grad enn tidligere skal foregå inne i elevens klasse, noe som gjør at man ikke lengre kan samle faste grupper for spesialundervisning, over tid. Dette utløser et behov for flere voksne i klasserommet.

Ringebu ungdomsskole driver målrettet utviklingsarbeid. Fagfornyelsen (LK20) er den største endringen i norsk skole siden Kunnskapsløftet kom i 2006. Skolen jobber med kompetansepakker gjennom Utdanningsdirektoratet for å imøtekomme endringene på en best mulig måte. Endring i læreplanverket medfører også et stort behov for nye læremidler i skolen, både bøker og digitale lisenser. Elevene ved ungdomsskolen har hatt god progresjon på nasjonale prøver fra 8. til 9. trinn, dette kan blant annet tilskrives at det har vært prioritert større lærertetthet i basisfagene.

§ 2-1 i Opplæringsloven sier at alle har rett og plikt til grunnskoleopplæring. Dette innebærer at alle elever, uansett forutsetninger og funksjonsnivå skal inn i grunnskolen. Dette gir rom for mangfold og ulikhet i skolen, samtidig krever det stor grad av tilpassing for den enkelte elev. Tilpasset opplæring gjelder for alle elever, ikke bare de med behov for særskilt tilrettelegging.

Ringebu Læringscenter har de siste par årene hatt avtale med Fronskommunene om grunnskoletilbud til bosatte flyktninger. Nord-Fron har fra høsten 2020 sagt opp sin avtale, mens Sør-Fron sin avtale videreføres. Dette innebærer at enheten får kraftig nedgang i inntekter, men omtrent samme behov for personell for å stille

Ringebu ungdomsskole						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		15 451 250	15 451 250	15 451 250	15 451 250
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
208	Fornyelse læremidler K2020 Kunnskapsløftet	22Ø-00-039		-248 400	-248 400	-248 400
208	Assistent (helårsvirkning), fra ØP2021	22Ø-00-040	-226 454	-226 454	-226 454	-226 454
208	Kutt i lærerstilling, fra ØP2021	22Ø-00-041	19 583	19 583	-40 388	-40 388
208	Kutt vikar (kun året 2021), fra ØP2021	22Ø-00-042	127 285	127 285	127 285	127 285
208	Ringebu læringscenter, bortfall finansiering	22Ø-00-043	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Ingen					
	Tertialrapport 1-2021					
208	Tiltak for barn med særskilte behov	22Ø-00-044	660 000	660 000	660 000	
	Administrativ innspillsfase					
208	Bemanning elev med særskilte behov	22Ø-00-044	380 000	380 000	190 000	
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelberegn.	-80 657	-80 657	-80 657	-80 657
209	Ny formelberegning		-1 513	-1 513	-896	-896
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	517 545	517 545	517 545	517 545
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Pristabell 3	54 418	54 418	54 418	54 418
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		18 101 457	17 853 057	17 603 703	16 753 703
	Omfordeling jfr. Ressurstilodelingsmodell		0	0	0	0
209	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		18 101 457	17 853 057	17 603 703	16 753 703
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(724 100)	(714 100)	(704 100)	(670 100)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		4,0%	4,1%	4,1%	4,3%
212	Reduksjon lærertimer	22Ø-23-001	-605 646	-605 646	-605 646	-605 646
212	Reduksjon lærertimer RLS	22Ø-23-002	-121 129	-121 129	-121 129	-121 129
212	Sum ramme for økonomiplanperioden		17 374 682	17 126 282	16 876 928	16 026 928

med et tilbud som er godt nok. Enheten tilbyr norskkurs for arbeidsinnvandrere og BKA-kurs (basiskompetanse i arbeidslivet). Hovedaktiviteten består i introprogram med norsk og samfunnskunnskap i tillegg til grunnskoleopplæring.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Skolens samlede kompetanse, utrustning og organisering gjør at det drives i tråd med lov og forskrift. Kommunens prioritering av grunnskolen gjør at enheten har gode fysiske rammebetingelser, og gjør forsvarlig drift mulig.

Skolens overordnede planverk er LK20, opplæringsloven og kommuneplanens samfunnsdel. Vår egen kvalitets- og utviklingsplan, «Barnehage og skole på vei mot 2031», gjør at kommunen tar et samlet grep om oppvekstsektoren.

Beskrivelse av tiltak

Alle elever har rett på tilpasset opplæring. Elever som ikke har et tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen har rett på spesialundervisning. Lærernorm og fag- og timefordeling sier noe om hvor stor voksenteitet det skal være og hvor mange timer elever skal i det enkelte fag. Nedskjæringer i perioden vil påvirke skolens mulighet til å drive tilpasset opplæring. Skolen har i flere år valgt å satse på basisfagene, norsk, matematikk og engelsk. Innenfor disse fagene vil ikke skolen klare å følge opp den enkelte elev i den grad det gjøres i dag. Andelen elever som utløser retten til spesialundervisning vil øke i takt med begrensede muligheter for tilpasninger.

- Kutt i 2022 vil kunne føre til at skolen ikke imøtekommer krav om fagtilbud og tilpasset opplæring. Det kan også føre til at lærernormen,

altså krav til lærerdekning, ikke oppfylles.

- Skolen tilbyr kun ett språkfag, som er minstekrav i hht forskriften. Skolen skulle etter forskriften (§1-8, tredje ledd) ha tilbydt ett basisfag til fordypning også, men dette er det ikke midler til (vil utgjøre ca kr 100.000 per trinn, må innføres i 2022).
- Ringebu ungdomsskole er etter Utdanningsdirektoratet sine beregninger innenfor normen for lærertetthet, men har lavest lærertetthet av ungdomsskolene i Gudbrandsdalen.
- Valgfag: Et minimum av lærere brukes per i dag, ca. 18 elever per voksen. Dette betyr at det allerede er begrenset praktisk tilnærming i fag som skal være praktiske.
- Skolen har redusert kraftig i antall lærertimer de siste årene. Dette har ført til at elever som utløser spesialundervisning ikke lengre kan dekkes innenfor egen ramme, samtidig som skolen er inne i en periode med en relativt høy andel elever med spesialundervisning. Ytterligere kutt vil bety at større andel spesialundervisning må tas utenom tildelt ramme.
- Nye læreplaner krever mer praktisk tilnærming i fagene, med mindre lærertetthet vil ikke skolen kunne oppfylle intensjonene.

Ved Ringebu Læringscenter vil kutt i lærertimer bety at elever på introkurs og grunnskole vil måtte ha felles undervisning, selv om det er ulike læreplaner. Det kan også bety noe selvstudium for elevene ved RLS.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2022-2025

Helse- og omsorgssektoren

Helse- og omsorgssektoren (HO) skal ha fokus på:

- Et likeverdig tjenestetilbud og den enkelte brukers behov. "Hva er viktig for deg?"
- Gjensidighet, økt livskvalitet og egenmestring.
- Den enkeltes mulighet til å bo i eget hjem så lenge som mulig.
- "Leve hele livet."

HO arbeider etter felles målsetning og prinsippet om enhetlig og helhetlig ledelse og har fokus på god nyttig gjøring av kompetanse, fleksibel ressursbruk og riktige tjenester på riktig nivå. Målet er at brukeren opplever sømløse tjenester selv om flere instanser er involvert. Endringer innenfor en tjeneste får følger for andre områder. Tiltakene i økonomiplanen fordeler seg derfor ulikt på tjenesteområdene og flere tiltak innvirker på det totale tjenestetilbudet.

Utfordringsbilde

Befolkningsframskrivingen er synliggjort med en lav befolkningsøkning. Når det gjelder aldersgruppen med størst hjelpebehov dvs 80 år og eldre, viser denne en økning på 162 personer de neste 10 årene. Ny forskning viser at antall personer som lever med demens er høyere enn tidligere antatt og utgjør ca 15% av befolkningen over 70 år. En økning i antall eldre gir økt behov for tjenester og vil bli krevende de neste 10 årene i forhold til tilgjengelig ressurser. Dette blir særlig utfordrende når antall innbyggere i de yngre årsgruppene er synkende.

Det blir også betydelig utfordring i årene framover å ha tilstrekkelig helse- og sosialfaglig kompetanse til å løse behovet for tjenester. Kommunen må i størst mulig grad være en innovativ og attraktiv arbeidsgiver, som legger til rette for å beholde, rekruttere og utvikle kompetanse. Velferdsteknologi blir et viktig bidrag og trygghetsfaktor framover.

Her gjør vi i dag erfaring med trygghetsalarm, med ulike sensorer tilkoblet, slik som fallsensor, dørsensor og gulvmatte. Kommunen har også komfyrvakter og medisindispenser som deler ut multidoser på fastsatt tidspunkt og varsler når medisinen skal tas evt. gir en påminning hvis den ikke tas. Vi har også gått til innkjøp av to "RoomMate". Ved hjelp av RoomMate kan man både gjennomføre planlagt-, hendelsesbasert- og kontinuerlig digitalt tilsyn med beboere på sykehjem,

omsorgsboliger og private hjem. Ved hendelsesbasert tilsyn utløses automatisk alarm i en rekke kritiske situasjoner som for eksempel hvis en person faller, eller ikke kommer tilbake til rommet etter en angitt tid.

I helse og omsorg er det fortsatt en del ufaglærte, og det legges til rette for at ufaglærte får ta fagbrev. Det arbeides med konkrete tiltak for å rekruttere inn faglært arbeidskraft både når det gjelder sykepleiere og helsefagarbeidere.

Krav til sykepleierkompetanse øker hvert år da spesialisthelsetjenesten reduserer sin drift og overfører flere og mer krevende oppgaver på kommunen. Tilstrekkelig fagkompetanse blant de ansatte er en forutsetning for kvalitet og pasientsikkerhet i framtida.

Kvalitets og utviklingsplan

Helse og omsorgstjenesten i Ringebu har over flere år arbeidet med omstilling og kvalitet på tjenester. Dagens organisering skal tilrettelegge for kvalitetsutvikling og innovasjon, noe som kreves for å ha en bærekraftig omsorgstjeneste fremover. Helhetlige og målretta ledelse er avgjørende for å utvikle kvalitativt gode tjenester.

Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring, helsetjenestens internkontroll, stiller krav til hvordan helse og omsorgstjenesten skal jobbe systematisk for kvalitetsforbedring og pasient- og brukersikkerhet. Formålet er å sikre alle krav i helse- og omsorgslovgivningen. Utfordringen i helse og omsorg er at ledertettheten ligger lavt i forhold til antall ansatte, noe som gir mindre oppfølging av ansatte og den faglige utviklingen.

Handlingsdelen i planen ble revidert i 2020 og er gjeldende for fire nye år. Med utgangspunkt i planens handlingsdel og innspill fra levekårsutvalget utarbeider HO årlig en kvalitetsrapport som behandles politisk.

«Leve hele livet» er en kvalitetsreform for eldre, der hovedfokuset er å skape et mer aldersvennlig samfunn knyttet til aktivitet, ensomhet og fellesskap, mat og måltider, helsehjelp, sammenheng og overganger i tjenestene. Kommunestyret har vedtatt en plan som tjenestene skal følge opp.

Kommunesamarbeid

Kommunen har et forpliktende samarbeid gjennom Helseregion Sør-Gudbrandsdal (HSG) for å løse nye oppgaver som kommunen får

fra spesialisthelsetjenesten. Ringebu har pga. ressursknapphet og marginal bruk av tilbudet fra start gått ut av samarbeidet om kommunale akutte døgnplasser og intermedieærplasser. Samarbeidet som Ringebu deltar i nå er felles interkommunal legevakt, FACT-team som har kompetanse utover vår rus og psykiatritjeneste, Geric (felles elektronisk pasientjournalssystem), Miljørettet helsevern og utviklingsamarbeid innen ernæring, kreft, demens, rehabilitering og velferdsteknologi.

Samarbeidet har bidratt til kompetanseheving og utvikling av tjenestene i en periode med store statlige omstillingskrav. Samtidig er interkommunalt utviklingsarbeid krevende både i forhold til personalressurser og økonomi.

Rammebetingelser

Antall kronisk syke og eldre øker, samtidig har kommunen overtatt arbeidsoppgaver og ansvar som tidligere lå hos spesialisthelsetjenesten. De fleste tjenester innen helse og omsorg er lovpålagte, noe som gir begrensede muligheter for innsparing. Ikke-lovpålagte tjenester som for eksempel matombrining, trygghetsalarmer og dagtilbud (lovpålagt for demente) har en forebyggende effekt og bidrar til at flere klarer seg lenger i eget hjem. Spares det i tilbudet innen ikke-lovpålagte tjenester, kan det oppstå behov for mer kostnadskrevede tjenester. I 2022 vil det bli gjennomført en ressursanalyse på alle enheter i helse og omsorg. Dette for å analysere vår bruk av ressurser og dermed legge grunnlag for veien videre med ressursbruk i tjenestene

Helse og mestring

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Legetjenesten
- Miljøretta helsevern (interkommunalt)
- Rus og psykisk helsetjeneste
- Ergoterapi- og fysioterapitjenesten
- Helsestasjon- og skolehelsetjeneste
- Tildelingskontor
- Freskus
- Tilrettelagte tjenester arbeid
- Tilrettelagte tjenester bolig

Utfordringsbildet

Regjeringen har lovfestet kommuners plikt til å ha psykologkompetanse innen 2020. Ringebu kommune har lyst ut etter psykolog flere ganger. De to siste gangene er det lyst ut etter 100 % stilling, og det er brukt ekstra midler for at utlysningen skal prioriteres i psykologforeningen sin tidsskrift på nett. Kommunen har hatt flere henvendelser til de andre kommunene i Helseregion Sør-Gudbrandsdal om samarbeid rundt stillinger for å bedre rekrutteringsgrunnlaget.

Kommunen har siden 2020 hatt avtale med Lifekeys som leverer digitale psykologtjenester. Erfaringene er gode, men digital psykologtjeneste kan ikke erstatte en ansatt psykolog i kommunen. Blant annet gir ikke den digitale tjenesten et tilbud til barn og unge under 16 år.

Legene fremforhandlet i 2020 en reduksjon av antall pasienter på sine fastlegelister, i tråd med legeföreningen sine anbefalinger og praksis i nabokommuner. Rekruttere og beholde leger er en stor utfordring, det er derfor viktig å følge nasjonale anbefalinger. Reduksjonen av pasienter på fastlegelistene skjer gradvis ved naturlig avgang. Ingen av fastlegene har nå ledig kapasitet på sine lister. Det er ca 170 pasienter på venteliste høsten 2021, og tallet vil øke fremover ved naturlig tilvekst. Kommunen skal, jamfør helse- og omsorgstjenesteloven, sørge for at personer som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige allmennlegetjenester. Kommunen skal organisere fastlegeordningen og sørge for at personer som ønsker det, får tilbud om plass på fastlegelister jamfør pasient- og brukerrettighetsloven.

Tilrettelagte Tjenester er inne i en omstillingsprosess og skal fremover gi omfattende tjenester til flere nye brukere og brukergrupper. Hjemveiledningsteam er et av tiltakene for å bedre imøtekomme nye brukergrupper. Familier som har utfordringer med å håndtere hverdagslivet og få på plass en struktur, kan også ha god nytte av hjemveiledning.

Målet med hjemveiledningen er egenmestring og mer selvstendighet i eget liv. Hjemveiledning kan forebygge komplikasjoner, vil kunne gi mindre behov for tjenester på sikt, forhindre skade på kommunale leiligheter og mindre bekymring blant pårørende og naboer. Tiltaket er tidligere meldt inn i økonomiplanarbeidet og det har flere ganger vært søkt prosjektmidler. Hjemveiledning legges inn som et nytt arbeidsområde innenfor Tilrettelagte tjenester, men tjenesten alene kan ikke dekke hele målgruppen, da denne er ganske sammensatt.

Frisklivssentralen følger opp i overkant av 100 brukere i året. Frisklivssentralen bruker lokaler på Freskus der de har eget kontor og bruker hele frisklivssenteret med alt utstyr. Beregninger viser at frisklivssentralen utgjør ca 30 % av aktiviteten på Freskus.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Tildelingskontoret bidrar til riktig omfang og plassering av tjenester i omsorgstrappa. Siden oppstart har det vært et betydelig arbeid i forhold til kvalitetssikring og forbedring i hele tildelingsprosessen.

Ringebu kommune har et velfungerende og tverrfaglig helsesenter, som gir gode tjenester til kommunens innbyggere.

Helse og mestring						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		55 377 575	55 377 575	55 377 575	55 377 575
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
208	Gradvis oppfylld bofellesskap	22Ø-00-049	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
208	Reduksjon kjøp av tjenester fra målrettet intervensjon (N	22Ø-00-050	-1 100 000	-1 100 000	-1 100 000	-1 100 000
208	Reduksjon kjøp eksterne tjenester	22Ø-00-051	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
208	Refusjoner sykepleier legekantoret	22Ø-00-052	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
208	Uttrekk nytt legejournalssystem 2021	22Ø-00-053	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
208	Psykolog 100% (helårsvirkning)	22Ø-00-054	129 400	129 400	129 400	129 400
208	Reduksjon transport dagsenterbrukere	22Ø-00-055	-130 696	-130 696	-130 696	-130 696
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Ingen					
	Tertialrapport 1-2021					
	Ingen					
	Administrativ innspillsfase					
208	Ny leasingavtale 3 biler	22Ø-00-056	60 000	60 000	60 000	60 000
208	Brukerstyrt personlig assistent (BPA) til barn	22Ø-00-057	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000
208	20% stilling utkjøring og montering hjelpemidler	22Ø-00-058	141 000	141 000	141 000	141 000
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelberegn.	842 584	842 584	842 584	842 584
209	Ny formelberegning		50	50	50	50
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	1 633 361	1 633 361	1 633 361	1 633 361
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Pristabell 3	504 364	504 364	504 364	504 364
205	Indeksregulering husleieinntekter (1,8% KPI)	Pristabell 5	-4 800	-4 800	-4 800	-4 800
209	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		58 752 838	58 752 838	58 752 838	58 752 838
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(2 350 100)	(2 350 100)	(2 350 100)	(2 350 100)
	Tiltak som innarbeides i budsjettamme:		0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
212	50% reduksjon stilling Tilrettelagte tjenester	22Ø-30-001	-232 924	-333 857	-333 857	-333 857
212	Utsettelse ansattelse psykolog til 2. halvår 2022	22Ø-30-002	-504 668			
212	Avslutte FACT samarbeid med HSG	22Ø-30-003		-270 000	-270 000	-270 000
212	Avslutning av refusjon fra staten	22Ø-30-004	2 297 000	2 297 000	2 297 000	2 297 000
212	Red. behov brukerstyrt personlig assistanse til barn	22Ø-30-005	-1 002 866	-1 002 866	-1 002 866	-1 002 866
212	Ny legehjemmel	22Ø-30-006	305 814	415 371	415 371	415 371
212	Driftsanalyse / Omstillingsprosjekt	22Ø-30-008	-915 456	-1 158 748	-1 158 748	-1 158 748
212	Jordmorstilling 10 %	22Ø-30-07	80 000	80 000	80 000	80 000
212	Sum ramme for økonomiplanperioden		58 779 738	58 779 738	58 779 738	58 779 738

Sykepleierkontor ved legekantoret videreutvikles. Kontoret følger opp kronikere i samråd med lege. Kompetansen til sykepleierne er hevet innenfor de pasientgruppene de følger opp. Tiltaket er i tråd med nasjonale satsinger og har blitt godt mottatt.

Brukermedvirkning er et satsingsområde. Rus og psykisk helse har systematisert dette gjennom FIT, som står for feedback-informerte tjenester.

Beskrivelse av tiltak

50% reduksjon i stilling Tilrettelagte tjenester

Fagansvarlig i tilrettelagte tjenester arbeider ikke i turnus som de andre fagansvarlige i turnusbaserte tjenester. Vedkommende er tillagt flere funksjoner i stillingen sin der fagansvarfunksjonen utgjør 70 % stilling. En reduksjon med 50 % stilling vil medføre at mye ansvar overføres på den enkelte primærkontakt og avdelingsleder. Tilgjengelighet i fagansvaret vil bli redusert og det blir mindre ressurser å sette inn i tjenestens forbedringsarbeid. Vernepleierfaglig tilgjengelighet for TT arbeid vil bli vesentlig mindre.

Utsette ansettelse av psykolog

Stillingen er lyst ut flere ganger uten at det har ført til ansettelse av psykolog. Stillingen var utlyst siste gang med søknadsfrist 16.08.2021. Tiltaket medfører at stillingen blir utlyst igjen i mars/april med ansettelse fra høsten 2022.

Kommunen må fortsette å utvikle samarbeidet om digitale tjenester fra Lifekeys og samarbeide rundt barn og unge med BUP.

Avslutte FACT-team samarbeid med HSG

HSG har etablert et felles FACT-team. FACT-team tilbyr fleksibel, aktiv, oppsøkende behandling innen psykisk helse og rus. Pasientene får gjennom tiltaket oppsøkende tjenester. FACT-team er en nasjonal satsing, som har vært under oppbygging i HSG de siste to årene. Tiltaket vil medføre at kommunen trekker seg ut av denne satsingen, og avslutter i en oppbygningsperiode. Kommunen vil miste kompetanse og ressurser inn mot pasienter som ikke kan nyttiggjøre seg ordinære tjenester. Tiltaket vil medføre et merbehov for kommunale tjenester.

Avslutning av refusjon fra staten

Refusjon for ressurskrevende tjenester til kjøp av eksterne tjenester er lagt inn i budsjettområde til Tildelingskontoret fra 2021. Samtidig som refusjon ble

lagt inn som en inntekt skulle tilsvarende utgiftspost økes innenfor rammene. Dette har ikke skjedd og rammen for Tildelingskontoret har ved en feiltagelse blitt redusert med kr 2.297.000. Fra 2022 vil ikke kommunen lenger motta refusjon innenfor dette budsjettområdet, da den siste brukeren tilbakeføres til kommunen fra januar 2022.

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) for barn

Det ble i administrativ innspillfase gjort en beregning i forhold til behov for BPA inn mot nye tiltak til barn. Det er enda mye usikkerhet knyttet til tiltakene, men slik det ser ut per august 2021 vil omfanget for kommende år bli noe mindre. Videre utvikling er det per tiden vanskelig å si noe eksakt om. Tiltaket reduseres derfor med kr 1.000.000.

Ny legehjemmel

Kommunen trenger, som det er beskrevet i utfordringsbildet, en ny legehjemmel for å tilfredsstille lovkrav og møte innbyggernes behov for tjenester. Ledig kapasitet på fastlegelister, tilgjengelighet og redusert ventetid er viktig for å imøtekomme pasientene sine behov.

Driftsanalyse/omstillingsprosjekt

Det initieres oppstart av driftsanalyse/omstillingsprosjekt innen hele helse/omsorg som har som mål å tilpasse tjenestene til en kostnadsramme innenfor 135 mill. kr årlig.

10 % økning av jordmorstilling

Selv om Ringebu har 30 % stilling som jordmor i 2021 har jordmor i realiteten arbeidet 40 % pga økt behov for tjenesten. Jordmor følger opp gravide på en mer helhetlig måte enn det fastlegene har kapasitet til. De to siste årene har det vært en økning i antall fødsler, og det er håp om at denne trenden fortsetter. Kommunen deler stillingen med de to andre midtdalskommune og en eventuell økning i annen kommune vil påvirke tilgjengelighet i Ringebu kommune. En økning av stilling vil også være et godt bidrag til at kommunen beholder jordmor fremover.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2022-2025

Hjemmetjenester

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Hjemmetjenesten Ringebu
- Ringebu omsorgssenter
- Kjøkken
- Dagsenter
- Hjemmetjenesten Fåvang med omsorgen
- Praktisk bistand
- Brukerstyrt personlig assistent (BPA)
- Avlastning i hjemmet
- Bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger

Utfordringsbildet

Tjenesten arbeider ut fra en målsetting om at alle gis en mulighet til å bo i eget hjem så lenge det er mulig, etter lovpålagte krav og føringer. Pasientsikkerhet og brukermidvirkning skal ivaretas slik at den enkelte bruker og pasient får et tilpasset tilbud etter den enkeltes behov. Hjemmetjenesten må handle raskt og ha den fagkompetansen som er nødvendig etter gjeldende lovverk. Nattjenesten i hjemmetjenesten Ringebu har ikke samme tilbud til hjemmeboende som hjemmetjenesten Fåvang da nattevakten ikke kan forlate Ringebu omsorgssenter over tid pga. brannsikkerheten. Nattevakt i Tilrettelagte tjenester og hjemmetjenesten samarbeider ved akutte situasjoner.

Hjemmetjenesten tar imot utskrivningsklare pasienter fra sykehus og korttidsavdeling. Spesialisthelsetjenesten har over år redusert sin drift ved sengeposter innen somatikk og psykiatri. Pasientene skrives ut fra spesialisthelsetjenesten tidligere enn før, og mange har større behov for faglig kompetanse for kommunen. Dette har medført større faglige utfordringer for kommunen. Kommunen jobber med å sikre gode pasientforløp mellom tjenester internt og inn mot Sykehuset Innlandet.

Det er ikke et felles journalsystem for sykehus, fastleger og helse- og omsorgstjenesten. De forskjellige fagsystemene kan kommunisere med hverandre, men det er en stor utfordring i forhold til samhandling, spesielt med legemiddelhåndtering. Endringer i pasientens legemidler medfører tidkrevende oppfølging fra sykepleiere og fastleger.

Flere hjemmeboende med omfattende behov for helsehjelp ønsker å bo i eget hjem. Dette medfører merforbruk av innleie av personell for å ivareta nødvendig helsehjelp på dag og kveld. Et eventuelt kutt i hjemmetjenestens ressurser vil medføre ekstra behov for plasser ved Linåkertunet korttidsavdeling og heldøgns tjenester.

Ringebu er med i velferdsteknologiprogrammet, og erfaringen er at det tar tid å innføre ny teknologi og finne de rette type brukere som gjør at det oppnås gevinst både for bruker og tjenesten.

Forskrift om pasientjournal og kvalitetsforskriften medfører økt tidsbruk på dokumentasjonsplikt og krav om internkontroll, system og rutiner.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Hjemmetjenesten arbeider for å yte trygge og verdige tjenester med god kvalitet til innbyggerne. Tjenestene ytes i henhold til målsetting, lovpålagte krav og nasjonale føringer. Det arbeides tverrfaglig for å sikre tilrettelagte tjenester og helhetlige pasientforløp. I overganger mellom tjenester fra sykehus og kommune jobbes det med rutiner og informasjonsflyt for å ivareta pasientsikkerhet, behandling og oppfølging av pasientene. Det fokuseres på bruker- og pårørendemedvirkning, tidlig oppdagelse av forverret tilstand, forebyggende arbeid, nødvendig helsehjelp, ernæring, egenmestring og kvalitetssikring og forbedringsarbeid.

”Leve hele livet - kvalitetsreformen for eldre” har mange tiltak til hjelp for kommunene, og Ringebu ivaretar flere av tiltakene i dagens drift, samtidig som kommunen er noe avhengig av ressurser inn mot frivillige.

Hjemmetjenester						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		39 037 025	39 037 025	39 037 025	39 037 025
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
208	Avsl. budsjett bofelleskap enslige mindreårige flyktning	22Ø-00-063			1 000 000	1 000 000
208	Nedlegging dagsentertilbud Ringeby omsorgssenter	22Ø-00-064	-569 369	-569 369	-569 369	-569 369
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Administrativ innspillfase					
208	Responscenter trygghetsalarmer	22Ø-00-065	130 000	130 000	130 000	130 000
208	Ny leasingavtale 8 biler	22Ø-00-066	160 000	160 000	160 000	160 000
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelberegn.	686 644	686 644	686 644	686 644
209	Ny formelberegning		0	0	0	0
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Prstabell 2	1 358 692	1 358 692	1 358 692	1 358 692
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Prstabell 3	97 661	97 661	97 661	97 661
209	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		40 900 653	40 900 653	41 900 653	41 900 653
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(1 636 000)	(1 636 000)	(1 676 000)	(1 676 000)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %
212	Redusere bemanning for mindreårige flyktninger	22Ø-33-001	0	0	0	0
212	Oppsigelse smittevernnavtale med Sykehuset Innlandet	22Ø-33-002	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
212	Driftsanalyse / Omstillingsprosjekt	22Ø-33-005	-1 611 000	-1 611 000	-1 651 000	-1 651 000
212	Sum ramme for økonomiplanperioden		39 264 653	39 264 653	40 224 653	40 224 653

Beskrivelse av tiltak

Opprette Frivillighetskoordinator/aktivitør 60 % stilling

HO legger inn forslag om 60 % frivillighetskoordinator/aktivitør fra 2022.

Helse og omsorg fikk i oppdrag å se på muligheten for å få flere oppgaver over på frivilligheten i forrige økonomiplan, og 100 % stilling aktivitør ble kuttet fra 2022.

HO legger, etter en utredning blant frivillige lag og organisasjoner, inn tiltaket for å sikre at Leve hele livet og satsing på livsglede i hverdagen for de eldre. Samtidig må kommunen fylle behovet for å gi tilbud til eldre hjemmeboende for å forsinke etterspørsel på andre type tjenester som omsorgsboliger, hjemmetjeneste, korttidsopphold og avlastning. Målet er at de som kan skal få bo hjemme så lenge det er mulig, og det kan løses ved for eksempel dagtilbud. da vi ser at ensomhet og isolasjon ofte er brukt i søknader om bolig.

Uten noen dedikerte ansatte til å koordinere frivilligheten, aktivitetstilbud og dagsenter vil det medføre at:

- Dagsenter for eldre hjemmeboende bortfaller ved Ringebu omsorgssenter og Linåkertunet.
- Det blir redusert tilgang på sosiale møtepunkt og kulturelle innslag. I det daglige miljøet ved Ringebu omsorgssenteret vil beboerne miste aktiviteter og sosiale møteplasser. Beboerne og dagsenterbrukerne selv er opptatt av stillingen og er bekymret for hva det vil si for dem i det daglige.
- Med økende etterspørsel på helsehjelp vil ikke helsepersonell ha mulighet til å erstatte tilbudet. Det leies hvert år i perioder inn ekstra personell for å ivareta innbyggernes og tilreisende behov for nødvendig helsehjelp.
- Økt belastning for pårørend

Tjenesten har foretatt en digital kartlegging og samtaler med forskjellige lag og foreninger.

Frivilligheten sliter med lavere medlemstall, høyere gjennomsnittsalder på medlemmer og lavere aktivitetsnivå. De ønsker å kunne bidra med å tilføre de eldre et bredere sosialt tilbud i hverdagen. De fleste frivillige organisasjoner ønsker ikke å binde seg til et fastere opplegg enn de allerede tilbyr.

De fleste frivillige som er villige til å ta seg tid til dette arbeidet er ofte pensjonister selv. Det å skulle binde seg opp til ukentlige avtaler krever at en har flere å ta av.

Hvis kommunen stiller med en koordinerende rolle vil det være lettere for lag og organisasjoner å samhandle om aktiviteter og tilrettelegge overfor brukere etter som hvilke tilbud som etterspørres.

Det er viktig at frivillige blir sett og anerkjent for det frivillige arbeidet som legges ned.

I forhold til de eldre hjemmeboende og beboerne ved Ringebu omsorgssenter og Linåkertunet vil ikke oppgavene kunne videreføres av frivillighet i sin helhet. Frivillighetskoordinator/aktivitør vil være en viktig koblingsnøkkel mellom de offentlige omsorgstjenestene, frivilligheten og kultursektoren.

Nærmiljøsentralen slik den er organisert i dag med kommunal og statlig støtte har begrenset aktivitet, og vil ikke kunne erstatte tilbudet til eldre hjemmeboende og beboere ved våre helseinstitusjoner. VilMer er heller ingen løsning da det har ført til merarbeid da det blir en omvei for lag og foreninger og HO til aktivitetstilbud og bestilling av tilbud. Noen eldre er digitale, men de fleste må ha hjelp for å bruke den digitale plattform som VilMer er.

HO sitt forslag i administrativ innspillfase var Frivillighetskoordinator/aktivitør i 100 % stilling, men om det ikke er mulig bes det om 60 % da det er viktig å opprettholde dagtilbud for hjemmeboende eldre og arbeidet inn mot lag og foreninger.

Bistand innen smittevern

Avtalen med sykehuset innlandet angående hygiensk bistand på smittevern sies opp, da kommunen får bistand fra andre instanser.

Driftsanalyse/omstillingsprosjekt

Det initieres oppstart av driftsanalyse/omstillingsprosjekt innen hele helse/omsorg som har som mål å tilpasse tjenestene til en kostnadsramme innenfor 135 mill. kr årlig.

Reduksjon i drift ved Grubbegata bofelleskap

Ringebu kommune har oppfølging og økonomisk ansvar for de mindreårige flykningene til de fyller 20 år, det vil si til ut 2023. Alle har flyttet ut av bofelleskapet og de ansatte har fått tilbud om annet arbeid i kommunen. De som har behov blir fulgt opp av ansatte i HO.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2022-2025

Frivillighetskoordinator/aktivitør.

Linåkertunet HDT

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Heldøgns tjenester
- Korttidsavdeling
- Institusjonskjøkken
- Dagsenter på Linåkertunet
- Merkantil Linåkertunet

Utfordringsbildet

Linåkertunet er en kommunal institusjon som er i drift hele døgnet og ivaretar kommunenes brukere innenfor helse og omsorg.

Korttidsavdelingen tar imot hjemmeboende og pasienter fra sykehus med omfattende behov for medisinsk oppfølging og behandling når de kan ikke ivaretas i eget hjem med hjemmetjeneste. Spesialisthelsetjenesten har over år redusert sin drift ved sengeposter innen somatikk og psykiatri. Dette har medført større faglige utfordringer for kommunen. Kommunen jobber med å sikre gode pasientforløp mellom tjenester internt og inn mot Sykehuset Innlandet.

Korttidsavdelingen har 12 sengeplasser og 3 rom i 2 etasje som benyttes ved stor pågang.

Etterspørselen for heldøgns tjenester har vært stabil og det har det siste året vært 1-2 på venteliste på omsorgsboliger ved HDT.

Linåkertunet HDT vil i økonomiplanperioden ha utfordringer knyttet til kompetanse, både i form av behovet for å øke kompetanse hos egne ansatte og rekruttering.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Linåkertunet Heldøgns tjenester, HDT, er fire enheter tilrettelagt for aldersdemente. Linåkertunet arbeider for å yte trygge og verdige lovpålagte tjenester med god kvalitet til innbyggerne. Tjenestene ytes i henhold til målsetning, lovpålagte krav og føringer. Det blir gitt individuelt tilrettelagt pleie og omsorg. Ringebu kommune arbeider ut fra Samhandlingsreformen, med mål om et bedre og mer helhetlig helsetilbud, forebygge mer, behandle tidligere og sikre samhandling mellom helseforetak og kommune. Det er gjennom "Gode pasientforløp" satt fokus på å skape sammenheng mellom tjenester og sikre gode overføringer mellom ulike tjenestenivå. Reformen "Leve hele livet - kvalitetsreformen for eldre" har mange tiltak til hjelp for kommunene, og Ringebu har ivare tatt flere av tiltakene som det bes om å sette fokus på. Det arbeides kontinuerlig med aktivitet for beboerne, som dansekvelder, høytlesing, gåturer, sykkel turer, miljøskapende arbeid og fellesskap.

Linåkertunet						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		35 897 449	35 897 449	35 897 449	35 897 449
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen					
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
208	Økt brukerbetaling korttidsavd	22Ø-00-059	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
208	Økt brukerbetaling HDO/sykehjemsplass	22Ø-00-060	-50 000	-100 000	-100 000	-100 000
208	Redusert drift dagsenter Linåkertunet	22Ø-00-061	-64 701	-64 701	-64 701	-64 701
208	Uttak 60% stillingsressurs kjøkkendrift	22Ø-00-062		-360 000	-360 000	-360 000
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Administrativ innspillsfase					
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelberegn.	584 831	584 831	584 831	584 831
209	Ny formelberegning		0	1	1	1
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	1 246 858	1 246 858	1 246 858	1 246 858
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Pristabell 3	92 794	92 794	92 794	92 794
205	Indeksregulering husleieinntekter (1,8% KPI)	Pristabell 5	-47 375	-47 375	-47 375	-47 375
209	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		37 649 856	37 239 857	37 239 857	37 239 857
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(1 506 000)	(1 489 600)	(1 489 600)	(1 489 600)
	Tiltak som innarbeides i budsjettamme:		4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
212	Driftsanalyse / Omstillingsprosjekt	22Ø-32-001	-1 506 000	-1 489 600	-1 489 600	-1 489 600
212	Sum ramme for økonomiplanperioden		36 143 856	35 750 257	35 750 257	35 750 257

Beskrivelse av tiltak

Driftsanalyse/omstillingsprosjekt

Det initieres oppstart av driftsanalyse/omstillingsprosjekt innen hele helse/omsorg som har som mål å tilpasse tjenestene til en kostnadsramme innenfor 135 mill. kr årlig.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2022-2025

Stenging av avdeling, 8 plasser

Det eneste innsparingstiltaket Linåkertunet kan foreslå, er å legge ned 8 plasser ved HDT om enheten må redusere budsjettet ytterligere. Dette tiltaket vil ikke vil gi en helårseffekt, da en slik stenging vil foregå ved naturlig ledighet på plass. Det har i 2021 vært venteliste på plass ved HDT både fra hjemmeboende og pasienter som må være på korttidsavdelingen grunnet sin helsetilstand. De kan, på grunn av forsvarlighet, ikke vente hjemme. Reduksjon av antall plasser vil medføre økt trykk på korttidsavdelingen og hjemmetjenesten. Pasientgruppen med demens er vanskelig å tilrettelegge for å kunne bo hjemme i en fase der de går ut om dag, kveld og natten, samt blir aggressive. Dette er en gruppe vi ser øker i omfang, og i samarbeid med pårørende klarer de over en tid å bo hjemme. Pasientene kommer etter hvert så langt i sin sykdom at det er ikke mulig å holde de hjemme lenger.

Frivillighetskoordinator/aktivitør ble i fjor tatt ut av budsjettet for 2022. Hjemmetjenesten har beskrevet viktigheten av dette tilbudet og dette gjelder også for dagsenteret ved Linåkertunet. Denne tjenesten er beskrevet i "Leve hele livet" og frivillighetskoordinatoren er en viktig nøkkelperson i tilbudet for vår brukergruppe. Det har i 2020 og 2021 vært gjennomført tilsyn fra Statsforvalteren med klare tilbakemeldinger om at dokumentasjon må forbedres. Skal våre ansatte få gjort sin jobb, som de er lovpålagt, trenger vi flere til å skape aktivitet.

Det ble i fjor økt med 1 årsverk ved korttidsavdelingen grunnet merforbruk av å leie inn ekstra personell over flere år grunnet økt trykk fra sykehuset spesielt. Dagens situasjon gjør at vi har behov for de ressursene vi har i budsjettet for å kunne håndtere pasientene.

HDT trenger de 32 plassene som enheten har, det ble i 2021 tatt i bruk et 1 rom som tidligere ble brukt som kontor.

Det har i 2021 vært fullt belegg og konstant venteliste på plass enten fra hjemmeboende eller pasienter som må av sin helsetilstand vente ved korttidsavdelingen.

Plan og teknisk

Plan og teknisk skal yte service til hele kommunen i form av varer og tjenester. Drift og vedlikehold av veier, vann, avløp, bygninger og kommunale grøntområder er viktige basistjenester som også er viktig for trivsel i kommunen. Plan og teknisk skal planlegge ny arealbruk og legge til rette for at folk flest får utført bygg- og anleggsarbeid i samsvar med lover og forskrifter.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Plan
- Kart og oppmåling
- Byggesak
- Eiendomsskatt
- Sekretariat/forkontor
- Kommunale eiendommer, herunder vaktmester- og renholdstjeneste
- Vei
- Vann og avløp
- Brann- og feiervesen og renovasjon gjennom interkommunale samarbeidsselskap

Utfordringsbildet

Bolig og eiendom

Driftsbudsjettet for kommunale eiendommer har over tid vært saldert så mye at det de siste årene ikke ha vært rom for noe vedlikehold eller utbedringer ut over det å holde huset i drift. Det siste årets prisvekst på materialer sammen med de årlige økningene på kommunale avgifter gjør at drifta er på grensen til å være forsvarlig. Vaktmestertjenesten har heller ikke vaktordning som gjør at teknisk utstyr som oppvarming, ventilasjon, osv. i de kommunale formålsbyggene ikke blir rettet om de stopper utenom arbeidstid. I verste fall kan dette medføre at det oppstår skader på bygg eller at byggene ikke kan brukes som følge av at det ikke er personell tilgjengelig utenom ordinær arbeidstid.

Med bakgrunn i situasjonen med enda et nytt kutt, må enheten foreslå tiltak som ikke er lovpålagte oppgaver, men som går ut over tilbudet til barn og unge. Prisveksten på materiellet som brukes i drift av byggene har økt mellom 35 og 100 % de siste året. Dette er ikke budsjettet kompensert for. Byggene skal ha teknisk levetid på ca 50 år, og forvaltningen av

eiendommene bør derfor ha et langsiktig perspektiv, og være i en posisjon som ivaretar endringene i kommunal tjenesteyting. Mangel på godt vedlikehold påvirker brukere og miljø, og fører ofte til kostnadskrevenne tiltak til utbedringer, såkalte «skippertak» når byggene blir i en slik forfatning at dette kreves for å kunne bruke byggene. Disse tiltakene vil alltid koste mer enn et jevnt vedlikehold over tid. Godt vedlikeholdte bygg og effektiv forvaltning er sentralt for å redusere unødige kostnader, fremme et godt innklima, og gi brukerne sunne og gode arbeidsforhold. Husleieprisene økes med konsumprisvekst jf, husleieloven.

Veg, vann, avløp, renovasjon (VVAR)

Forsterking av vannforsynings sikkerheten fortsetter både i Ringebu og Fåvang i egne driftsprosjekter.

I Kvitfjell pågår det fortsatt store utbygginger der kommunen skal overta ny infrastruktur etter hvert som de blir ferdige. Disse utbyggingene krever tett kommunal oppfølging slik at anlegg blir bygget etter kommunens VA-norm. Dette kommer i tillegg til utbygging i egenregi. Nøkkelpersonell i både uteseksjon og hos driftsoperatører er involvert i de fleste utbygginger i både kommunal og privat regi, for å sikre tilfredsstillende driftssikkerhet. Konsekvensen av den høye aktiviteten er at det er utfordringer med å være i forkant av utbedringsbehovene på eksisterende ledningsnett.

Hovedplan VA er vedtatt og tiltak i tilhørende handlingsplan er spilt inn til politisk behandling i forbindelse med investeringsplan for neste periode.

Oppfølging av avløpsanlegg i spredt bebyggelse er viktig for å sikre områder og vannforsyning mot forurensing. Dette tilsynsarbeidet vil pågå videre, først med kartlegging av forskjellige områder og deretter vurdering

av videre tiltak.

Aktiviteten på vegområdet preges av kostbare vintre og utfordringer med overvann som følge av ekstremnedbør. Vintervedlikeholdet har de 2 siste årene utgjort ca. 65 % av det totale driftsbudsjettet på veg. Sammen med andre faste årlige utgifter gjenstår det lite «frie» midler i driftsbudsjettet til vedlikehold av grus- og asfaltveger, årlig grøfterensk, vegetasjonsrydding, flomforebygging, opprydding etter ekstremvær og vedlikehold av egne maskiner og utstyr. Ekstra midler til sikringstiltak, bevilget ifb. med Covid-19-pandemien, har kommet godt med og gjort at kommunen likevel har fått gjort mye forefallende på de kommunale vegene i 2020 og 2021. Det er ikke lagt inn kutt på vegområdet i budsjettforslag for 2022. Derimot er det sterkt behov for en styrking av oppfølgingskapasiteten på vegområdet med både planverk og gjennomføring. Det er behov for at budsjettet styrkes med en hel stilling administrativt, som kan konsentrere seg om vegfaget i samarbeid med øvrig personell på avdelingen.

Ny hovedplan veg ble vedtatt i 2019, og basert på denne ble det lyst ut og kontrahert entreprenør til arbeider med oppgradering og sikring av kommunale veger i 2020 og 2021. Samme saksgang følges også fremover i tråd med hovedplan og prioriteringer av UPT.

Plan, byggesak, kart og oppmåling

For avdelingen plan, byggesak, kart og oppmåling er kostnadene i all hovedsak knyttet til lønnsutgifter, og den eneste reelle mulighet til å redusere nettoutgiftene er å øke gebyrene. Bemanningen på plan er 4 årsverk, fordelt på 1 årsverk som avdelingsleder, 1 årsverk som kommuneplanlegger og 2 årsverk som arealplanlegger. Planavdelingen har over flere år vært preget av stor utskifting av arealplanleggere, samtidig som at arbeidsmengden er stor. I tillegg til behandling av kommunale og private planer, er det et stort antall henvendelser fra publikum om fritidsbolig i spredt bebyggelse som krever mye tid. Det er også lagt opp til at kommunen skal starte arbeidet med regulering av sentrumsområdene i kommunen. For 2022 er det forventet en økning i antall reguleringsplaner i tillegg til full regulering av E6 gjennom kommunen.

Byggesak og tilsyn består av 4 årsverk og kart og oppmåling består av 2,5 årsverk. Det er en målsetting om selvkost på disse områdene, selv om veiledning er en pålagt oppgave som ikke er avgiftsbelagt. Tjenesteenheten jobber med systemforbedring og effektivisering av byggesaksbehandlingen.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Vegvedlikeholdet er langt under nivået som er anbefalt i hovedplan veg for å opprettholde dagens standard. Dårlige veger svekker attraktiviteten for grendene som boplass, og vanskeliggjør fremkommelighet for næringene i grendene.

Redusert vedlikehold av bygg i kombinasjon med ingen vaktordning utenom arbeidstid, kan gjøre at institusjoner kan komme i kritiske situasjoner i forhold til innneklima og institusjonen som boplass. Det betyr også at det ikke eksisterer beredskap i forhold til byggdriften i Ringebu.

Vann og avløp forsetter styrkingen av vann- og avløpsnett i tråd med kommunedelplan for VA. Trygt vann og tilstrekkelig vann har 1. prioritet innen selvkost.

Beskrivelse av tiltak

Ommstillingsprosjekt, inkl. hovedplan bygg

Det initieres et ommstillingsprosjekt, inkl. hovedplan kommunale bygg, med sikte på en framtidig innsparing i driftsutgifter tilsvarende 1,5 mill. kr.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2022-2025

100 % stilling på veg

Drift av de kommunale vegene blir mer og mer krevende på grunn av dårlig standard og klimaendringene. Kostnad kr 850.000.

Innkjøp av gartneritjenester sommerstid/ styrke vaktmestertjeneste for vanlig grøntvedlikehold i sentra

Det oppleves at det er en forventning om at det skal være et styrket vedlikehold av grøntområdene i sentrum selv om budsjettposten er kuttet helt ut de siste årene. Kostnad for Ringebu og Fåvang kr 400.000. Prisestimatet er innhentet fra ekstern gartner.

Vaktordning kommunale eiendommer

Kostnad 1 mill.

Plan og teknisk						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		25 157 692	25 157 692	25 157 692	25 157 692
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Drift av offentlige toaletter Fåvang (K-sak 050/21, pkt 7)	22Ø-00-067	60 000	60 000	60 000	60 000
	Vedlikehold og brukerbetaling el-bil ladestasjon Tomtegata	22Ø-00-068	0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
208	Økte husleieinntekter, gradvis oppfylning bofellesskap	22Ø-00-069	-54 300	-54 300	-54 300	-54 300
208	Redusert vegvedlikehold	22Ø-00-070	-134 000	-134 000	-134 000	-134 000
208	Uttrekk prosjektstilling Landsbyutvikling (egenandel)	22Ø-00-071	-100 000	-300 000	-300 000	-300 000
208	Uttrekk prosjektstilling Landsbyutvikling, finansiering disp.fond	22Ø-00-071	100 000	300 000	300 000	300 000
208	Intensivere utleie av kommunale boliger	22Ø-00-072			-127 200	-127 200
208	Bruk av egne ressurser til kantslått	22Ø-00-073	-125 000	-125 000	-125 000	-125 000
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Administrativ innspillsfase					
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelberegning.	566 274	566 274	566 274	566 274
209	Ny formelberegning		9	9	9	9
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	989 488	989 488	989 488	989 488
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Pristabell 3	246 286	246 286	246 286	246 286
205	Indeksregulering husleieinntekter (1,8% KPI)	Pristabell 5	-231 321	-231 321	-231 321	-231 321
209	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		26 475 128	26 475 128	26 347 928	26 347 928
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(1 059 000)	(1 059 000)	(1 053 900)	(1 053 900)
	Tiltak som innarbeides i budsjettamme:		4,0 %	5,7 %	5,7 %	5,7 %
212	Omstillingsprosjekt inkl hovedplan kommunale bygg	22Ø-40-006	-1 059 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000
212	Sum ramme for økonomiplanperioden		25 416 128	24 975 128	24 847 928	24 847 928

Interkommunale samarbeid

Interkommunale samarbeid innenfor dette budsjettområdet, består av:

- Midt-Gudbrandsdal renovasjonsselskap
- Midt-Gudbrandsdal brann- og feiervesen
- Midt-Gudbrandsdal barnevernkontor
- Midt-Gudbrandsdal regnskaps- og skatteoppkreverkontor
- Frya næringspark
- Midt-Gudbrandsdal Landbrukskontor
- Interkommunal avtale om veterinærvakt
- Midt-Gudbrandsdal PP-tjeneste
- Frya Renseanlegg
- Geodatasamarbeidet i Midt-Gudbrandsdal
- Midt-Gudbrandsdal Flyktningtjeneste
- NAV Midt-Gudbrandsdal

Budsjett for interkommunale samarbeid i Midt-Gudbrandsdal vedtas av felles representantskap i oktober.

Interkommunale samarbeid						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		32 239 363	32 239 363	32 239 363	32 239 363
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen					
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
	Ingen					
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Administrativ innspillfase					
	Ingen					
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	145 323	145 323	145 323	145 323
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Pristabell 3	1 172 737	1 172 737	1 172 737	1 172 737
209	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		33 557 423	33 557 423	33 557 423	33 557 423
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(1 342 300)	(1 342 300)	(1 342 300)	(1 342 300)
	Tiltak som innarbeides i budsjettramme:					
212	Tiltak barnevern overføres budsjett MGBV	22Ø-50-001	-5 483 152	-5 483 152	-5 483 152	-5 483 152
212	Sum ramme for økonomiplanperioden		28 074 271	28 074 271	28 074 271	28 074 271

Skatt, rammetilskudd og finans

Budsjettområdet består hovedsakelig av:

- skatteinntekter på inntekt og formue
- eiendomsskatt
- rammetilskudd fra staten
- renter og avdrag på lån
- renteinntekter på innskudd
- utbytte fra energiselskaper

Skatt, rammetilskudd, finans						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		-302 329 408	-302 329 408	-302 329 408	-302 329 408
	Budsjettert overskudd (fondsavsetning) i revidert B-2021		0	0	0	0
	Budsjettert egenfinansiering investeringer i rev. B-2021		0	0	0	0
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
212	Endret volum eiendomsskatt	22Ø-00-080	-400 000	-800 000	-1 200 000	-1 600 000
212	Ekstraordinær økning i volum i 2021 (med virkning fra 2022)	Endringslogg 8	-600 000	-600 000	-600 000	-600 000
212	Økte avdrag på lån (må re-beregnes)	22Ø-00-081	-82 000	-75 800	493 400	493 400
212	Økte renter på lån (må re-beregnes)	22Ø-00-081	473 000	1 899 800	2 538 400	2 538 400
212	Økt dekning kapitalkostnader selvkost (må re-beregnes)	22Ø-00-081	-938 500	-1 690 700	-2 172 500	-2 172 500
	Administrativ innspillsfase					
212	Redusert skatteanslag	Endringslogg 6	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
212	Økt skatteanslag i forhold til KS-modellen	Endringslogg 6	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000
212	Rammetilskudd – nye tiltak statsbudsjettet	Endringslogg 9	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
212	Økt rammetilskudd - ny regjering	Endringslogg 9	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
212	For høyt budsjetterte renter på innskudd i 2021	22Ø-00-083	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
212	Egenfinansiering investeringer	22Ø-00-084	1 000 000	1 950 000	1 000 000	1 000 000
208	Reduksjon IKT-investeringer, erstattet av skytjenester	22Ø-00-079	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
	Kommuneproposisjonen:					
212	Endret skatt og rammetilskudd jfr ny modell (2021-kroner)	22Ø-00-085	-2 812 000	-2 812 000	-2 812 000	-2 812 000
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelberegning	0	0	0	0
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	-35 329	-35 329	-35 329	-35 329
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Pristabell 3	16 657	16 657	16 657	16 657
	Prognosemodell deflatorjustering prok2102_ksaltskatt_treaar					
212	Deflator 1,027 ny skatt/rammetilskuddsberegning	22Ø-00-086	-6 900 000	-6 900 000	-6 900 000	-6 900 000
	Sum ramme for økonomiplanperioden		-314 607 580	-313 376 780	-314 000 780	-314 400 780
	Tiltak som innarbeides i budsjettamme:					
212	Bruk av tilbakeført premiefond KLP (1/7-del årlig)	22Ø-00-087	-3 430 000	-3 430 000	-3 430 000	-3 430 000
212	Sum ny ramme for økonomiplanperioden		-318 037 580	-316 806 780	-317 430 780	-317 830 780

MGØ (internregnskap)

Midt-Gudbrandsdal regnskaps- og skatteoppkreverkontor (MGØ) er et interkommunalt samarbeid etter kommunelova § 28c mellom Ringebu og Sør-Fron kommuner. Ringebu er vertskommunen. MGRS ble oppretta 1. juni 2005, samtidig med at økonomiavdelingene i de to kommunene ble avviklet.

MGØ skal sørge for at oppdragsgiverne fører sitt regnskap i samsvar med Kommunelovens § 48 og Kommunal- og regionaldepartementets forskrift om årsregnskap og årsberetning, og god kommunal regnskapsskikk.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Regnskapsføring av kommuneregnskapene, interkommunale samarbeid og kirkelig fellesråd
- Innfordring kommunale krav
- Innkjøp

Utfordringsbildet

Gjennom ulike effektiviserings- og digitaliseringstiltak har MGØ gjennomført stillingsreduksjoner med en 80 % stilling fra 01.01.2016, og ytterligere 20 % fra 01.01.2018. Fra 01.01.2019 har enheten overtatt deltakerkommunenes innkjøpsfunksjon tilsvarende 100 % stilling uten å få tilført stillingsressurser, og bidrar dermed til innsparing hos deltakerkommunene. Overføring av Skatteoppkreverfunksjonen medførte at en medarbeider ble overført til statlig ansettelse og MGØ har redusert antall årsverk fra 7,3 til 6,3 i 2020. MGØ har så langt, takket være en godt kvalifisert og stabil stab, klart å levere tjenester til oppdragsgiverne av samme kvalitet som tidligere år til tross for stillingsreduksjonene.

Framover ser MGØ behov for å øke innsatsen på enkelte områder tilknyttet innkjøp, som f.eks. kontroll på pris/leveranse mot leverandørene og opplæring/informasjon ut i organisasjonen.

MGØ arbeider aktivt for at dagens teknologiske muligheter innen regnskapsførerfaget skal utnyttes på en god og effektiv måte. Dette vil kreve en større kompetanse innen IKT hos medarbeiderne.

For kommunal innfordring ser tjenesteenheten at det er svært viktig å være raskt og tett på de som skylder

pengen, og ha gode rutiner for oppfølging av krav. Antall innbyggere med stor og misligholdt forbruksgjeld er økende, og tjenesteenheten konkurrerer med stadig mer aggressive kredittselskaper om de samme pengene.

Både Ringebu og Sør-Fron kommuner har lavt restansenivå sammenlignet med andre kommuner, og har hatt det over flere år. Dette skyldes tett oppfølging av restansene fra innkrevingsavdelingen, og det er av stor betydning at kommunene opprettholder bemanning/kompetanse på dette fremover, for å sikre kommunens inntekter. En ser også en stor økning i feilinnbetalinger o.l. som er tidkrevende i forhold til ajourhold av reskonto. Med bakgrunn i dette ser tjenesteenheten nå på mulighet for intern omfordeling av oppgaver for å utnytte digitaliseringsgevinst på regnskapssiden til å styrke innkreving.

MGØ har noe ujevn fordeling av arbeidsmengde gjennom året, med intensive perioder ved årsavslutning for alle selskaper, mva-oppgjør, konkurransegjennomføring etc. Det arbeides aktivt med å utjevne denne skjevheten for å redusere belastningen i de mest kritiske periodene.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

MGØ leverer regnskapstjenester som oppfyller krav i lov og forskrifter. I tillegg yter selskapet rådgivningstjenester innen økonomifeltet til deltakerkommunene og de interkommunale selskapene som MGØ fører regnskap for.

MGØ ivaretar også deltakerkommunenes innkjøpsfunksjon. Enheten samarbeider med tidligere INNOFF-kommuner der det er hensiktsmessig. I tillegg er det opprettet et uformelt samarbeid på tvers av

kommunene i midtdalen - Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu. Ringebu gjennomfører anbudskonkurranser både i samarbeid med andre kommuner og i egen regi. På denne måten bidrar MGØ til besparelser for kommunen ved å inngå avtaler som skal redusere kommunens kostnader, samt øke fokus på avtaleoppfølging.

Innfordringsavdelingen har levert svært gode resultater også i 2020, selv om det ble brukt mye tid på å avvikle skatteinnkrevingen og få til en god overføring til Skatteetaten. Enheten får svært positive tilbakemeldinger fra innbyggere/næringsliv på avdelingens service og kompetanse.

Beskrivelse av tiltak

Reduserte driftsutgifter

Driftsposter (kontormateriell, faglitteratur, porto og telefon) reduseres med til sammen kr 20.000.

Økte kursutgifter

En ansatt har sluttet og det starter en ny som må ha kurs innen system og må ta sertifisering innenfor Innkjøp. Posten økes med kr 45.000 for året 2022.

Økte kostnader vedlikeholds- og supportavtaler dataprogram

Posten er økt med kr 5.000 som følge av prisoppgang og økt antall lisenser.

Redusert inntekt gebyr utlån

Posten er redusert med kr 4.500 basert på regnskap 2020.

Økt inntekt avgiftspliktig salg

Posten er økt med kr 65.000 iht. inngått avtale med Nord-Fron kommune om innkreving.

Bruk av fond for omstilling etter bortfall av skatteinnkreving

Det brukes kr 129.200 av fond avsatt til omstilling i 2022. Det er ønskelig både fra tjenesteenhetens side, og faglig forum, å øke fokus på kontroll og veiledning på innkjøpsområdet. MGØ står foran en intern omfordeling av oppgaver i forbindelse med at en av enhetens ansatte slutter etter mange år, og det blir ansatt en ny medarbeider rundt årsskiftet. Tjenesteenheten vil forsøke å styrke innsatsen mot innkjøpsoppgavene uten å øke bemanningen, ved ytterligere digitalisering og effektivisering på områdene regnskap og innfordring.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2022-2025

MGØ						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		3 905 887	3 905 887	3 905 887	3 905 887
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
208	Økt salg av tjenester	22Ø-00-077	-26 000	-26 000	-26 000	-52 000
208	Uttrekk engangskostnad autopay i 2021	22Ø-00-078	-46 400	-46 400	-46 400	-46 400
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Administrativ innspillsfase					
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelberegn.	0	0	0	0
209	Ny formelberegning		1	1	1	1
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	131 832	131 832	131 832	131 832
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Pristabell 3	28 055	28 055	28 055	28 055
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		3 993 375	3 993 375	3 993 375	3 967 375
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(159 700)	(159 700)	(159 700)	(158 700)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
212	Reduserte driftsposter		-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
212	Sertifiseringskurs innkjøp		45 000	0	0	0
212	Økte vedlikeholds- og supportavtaler dataprogram		5 000	5 000	5 000	5 000
212	Reduserte gebyrinntekter utlån		4 500	4 500	4 500	4 500
212	Økte inntekter avgiftspliktig salg		-65 000	-65 000	-65 000	-65 000
212	Bruk av disposisjonsfond (omstillingsfond)		-129 200	-84 200	-84 200	-83 200
212	Sum ramme for økonomiplanperioden		3 833 675	3 833 675	3 833 675	3 808 675
	Folketall pr. 01.01.2021					
	Sør-Fron	3 064	1 572 053	1 572 053	1 572 053	1 561 801
	Ringebu	4 408	2 261 622	2 261 622	2 261 622	2 246 874

MGBV (internregnskap)

Midt-Gudbrandsdal barnevernstjeneste (MGBV), er et samarbeid mellom kommunene Ringebu, Sør- Fron og Nord-Fron. Barneverntjenesten har vært drevet som eget selskap siden 01.06. 2005 med kommunene Ringebu og Sør-Fron. Fra 01.01. 2019 ble samarbeidet utvidet og inkluderer nå også Nord-Fron kommune. Samarbeidsavtalen gjelder Midt-Gudbrandsdal barneverntjeneste.

MGBV er fra 01.01. 2019 organisert etter kommunelovens § 28-1 c som vertkommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd. Nemnden omtales i punktene 5-12-21 i samarbeidsavtalen.

MGBV har 10,3 stilling med faglig dyktige medarbeidere.

MGBV sin verts- og administrasjonskommune er Ringebu. Kommunedirektøren i Ringebu kan når han ønsker eller finner behov for det, konferere med rådmannen i Sør-Fron kommune og/eller kommunedirektøren i Nord-Fron, men er selv ansvarlig oppover mot representantskapet og nedover mot barnevernsleder.

Rådmannen i Sør-Fron og kommunedirektøren i Nord-Fron kommune kan likevel kreve ovenfor kommunedirektøren i Ringebu å få drøfte saker som gjelder administrasjonen av MGBV.

(Viser ellers til samarbeidsavtale mellom kommunene Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu.)

Barnevern er en lovpålagt kommunal tjeneste og er ansvarlig for å utføre de oppgaver etter loven som ikke er lagt til fylkeskommunen eller til et statlig organ.

Formålet med loven er:

- Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.

MGBV skal på vegne av alle tre kommunene, utføre de oppgaver som kommunene har etter Lov om barneverntjenester (barnevernloven) av 17.juni 1992 nr.100. med endringer kunngjort 20.04.2018. MGBV sitt virkeområde er innen alle tre deltagerkommunenes areal.

Tjenester innenfor ansvarsområdet

- Helhetlig og samlet ansvar for valg, utredning og godkjenning av fosterhjem (nytt fra 2022)
- Oppfølging/tilsyn med fosterhjem og institusjonsplasseringer
- Råd og veiledning – familiestøttende arbeid
- Omsorgsutredninger
- Forebyggende arbeid i hjemmet
- Forebyggende arbeid utenfor hjemmet
- Utredning og godkjenning av besøkshjem og andre hjelpetiltak i og utenfor hjemmet
- Tverrfaglig samarbeid

Utfordringsbildet

MGBV har blitt utfordret på 4,0 % innsparing på ansvar 760 i perioden 2022-2025.

Det er usikkerhet knyttet til endringer og omfanget av barnevernstiltak for 2022. Det er i budsjettet tatt utgangspunkt i de aktive sakene enheten har per i dag, og det som er kjent av utgifter i sakene.

Det er vedtatt ny barnevernsreform som medfører endringer og som vil iverksette vesentlige endringer fra januar 2022.

Endringer som er vedtatt er utvidet aldersgrense for rett til ettervern. Stortinget har vedtatt endringer i barnevernloven §1-3 annet ledd om utvidet aldersgrense for rett til ettervern til 25 år. Konsekvensen av dette er en rett til oppfølging fra barnevernet to år lengre enn før og de utgiftene det medfører.

Loven ble i 2018 endret til en rettighetslov som krever enda mer skjerping på at barneverntjenestene leverer i forhold til lovkrav. Barns medvirkning har også et stort og viktig fokus i ny lovgivning.

Den kommunale barneverntjenesten er under et stadig press i forhold til å følge opp sitt samfunnsmandat. Barnevernet har et stort fokus rettet mot seg fra nasjonale og internasjonale media. Barneverntjenesten må rustes for å møte utfordringene og det økende presset på tjenester og barnevernets legitimitet i samfunnet. Det må satses på personalet i barneverntjenesten gjennom god rekruttering, kompetanseheving og arbeidsmiljø for at dyktige fagfolk skal stå i den viktige jobben.

Kompetanseutvikling for arbeid med treffsikre tiltak blir videre viktig for at barn og unge skal få rett hjelp til rett tid. I tillegg må enheten ha fortsatt fokus på samarbeid og veiledning til andre offentlige instanser som skal forbygge behov for tiltak fra barneverntjenesten.

Det er for barneverntjenesten alltid en stor utfordring å budsjettere riktig på tiltaksutgifter, da enkeltvedtak for enkelte barn kan gi omfattende økonomiske konsekvenser i budsjettåret. Dette gjelder både krevende og omfattende hjelpetiltak og tiltak med eventuelt flyttinger ut fra hjemmet.

Barnevernet er en tjeneste som har store utfordringer med komplekse og omfattende saker og en uforutsigbar saksmengde. Stadig flere barn får hjelp fra barnevernet som har sin bakgrunn i større årsvåkenhet om barns situasjon fra mange hold. Dette fører til at det blir oppdaget flere barn som har det vanskelig.

Staten har vedtatt at det blir overført flere oppgaver til kommunen innenfor barnevern fra 2022. Dette vil kreve mer i forhold til kompetanse og personalressurser. MGBV vil ha behov for 50 % tillegg av personalressurser fra 01.01.2022 for å imøtekomme nye oppgaver som blir overført fra staten.

Tjenesteenheten ivaretar tidsfrister og lovpålagte oppgaver per i dag. Arbeidsmengden ved MGBV er varierende i henhold til bekymringsmeldinger og utredninger. Mange saker er kompliserte og ressurskrevende, herunder saker i fylkesnemnd og tingrett, i tillegg til generell saksbehandling, utredninger og øvrig pålagt oppfølging. MGBV ser et klart behov for å øke sin kunnskap og kompetanse i forhold til utviklingen innenfor det som er og blir barnevernets oppgaver nå og fremover.

Vurdering av tjenestetilbudet og forholdet til overordnet planverk

Barnevernet er i stadig utvikling med endringer i lovverk og retningslinjer. Det varsles om at flere statlige barnevernsoppgaver vurderes overført kommunene, som tiltaksarbeid og fosterhjemarbeid.

Utfordringer blir bl.a at kommunalt barnevern får tilført flere arbeidsoppgaver som Bufetat – statlig barnevern har i dag. Vi vil få behov for flere nærmiljøbaserte tiltak. Saksmengden og kompleksiteten øker i takt med de samfunnsmessige utfordringene. Dokumentasjonskravene øker, rapporteringsplikten er økende.

Med bakgrunn i denne utviklingen så er det mye fokus på fra statlig hold at vi må jobbe aktivt med kompetanseheving i barnevernet for å kunne møte disse endringene. Dette for å få en bredere «tiltaksvidde» med flere typer tiltak til rådighet innenfor egen tjeneste/kommune. Dette vil bli en utfordring ift. stillingsressurser.

MGBV har i de fleste sakene forebyggende tiltak i hjemmet som er hjelp i familien der barna bor hjemme og der behovet for spesialiserte tiltak blir et økende behov. Det er og flere som vil og har behov for ettervern fra barnevernet etter plassering. Dette er da tiltak i hjemmet med ettervern som fra 1. januar 2021 har fått en utvidet aldersgrense til 25 år.

Tiltak utenfor hjemmet er institusjonsplasseringer for foreldre/barn og for ungdom. Det er fosterhjems plasseringer der barnet har flyttet fra biologiske foreldre og som skal følges opp ift. lovkravet for fosterhjemsoppfølging, herunder oppfølgingsbesøk i fosterhjem, samtaler med fosterbarna, oppfølging av biologiske foreldre, tilsyn under samvær og krav fra privat part om endringer i tidligere vedtak.

For å kunne forebygge omsorgsovertakelser må tidlig tiltaksarbeid prioriteres og det arbeides med å se på løsninger fremover vedr. tiltaksarbeid med ulike metoder som tjenesten selv må ha kompetanse på.

Med bakgrunn i pålegg fra staten, så ble det vedtatt samarbeid om barnevernsvakt fra 01.01.2019, der Ringsaker kommune er vertskommune. Evalueringen per i dag er at dette er en ordning som fungerer bra.

MGBV						
Versjon	Endringer fra 2021	Tiltak	2022	2023	2024	2025
201	Revidert B-2021 (pr. 01.06.2021)		8 176 195	8 176 195	8 176 195	8 176 195
	Korreksjon for budsjettendringer 2021					
	Ingen		0	0	0	0
	Tiltak fra gjeldende økonomiplan (2021-2024)					
	Ingen					
	Revidert nasjonalbudsjett 2021					
	Ingen					
	Administrativ innspillsfase					
208	Bortfall øremerkede tilskudd (innlemmet rammetilskudd	22Ø-00-075	1 439 318	1 439 318	1 439 318	1 439 318
	Barnevernsreformen					
208	50% stilling fosterhjemsarbeid	22Ø-00-076	485 000	485 000	485 000	485 000
206	Endring pensjon (v205 + KLP 17,0% + SPK 9,52%)	Formelberegn.	0	0	0	0
203	Lønnsvekst (3,1% + pensjon og arb.g.avg.)	Pristabell 2	485 712	485 712	485 712	485 712
204	Prisvekst (1,8% på driftsposter)	Pristabell 3	168 337	168 337	168 337	168 337
	Sum rammebehov (konsekvensjustert budsjett)		10 754 562	10 754 562	10 754 562	10 754 562
	Administrativ rammetildeling, prosentvis utfordring		4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
	Administrativ rammetildeling, utfordring utgjør		(430 200)	(430 200)	(430 200)	(430 200)
	Tiltak som innarbeides i budsjetttramme:		4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
209	Uttrekk	Versjon 209	-430 200	-430 200	-430 200	-430 200
	Sum ramme kontordrift for økonomiplanperioden		10 324 362	10 324 362	10 324 362	10 324 362
	Folketall pr. 01.01.2021					
	Nord-Fron	5 705	4 469 947	4 469 947	4 469 947	4 469 947
	Sør-Fron	3 064	2 400 686	2 400 686	2 400 686	2 400 686
	Ringebu	4 408	3 453 729	3 453 729	3 453 729	3 453 729
	Barnevernstiltak Ringebu		5 483 152	5 483 152	5 483 152	5 483 152
212	Sum ramme MGBV for økonomiplanperioden		8 936 881	8 936 881	8 936 881	8 936 881

Beskrivelse av tiltak

MGBV har av kommunedirektøren i Ringebu blitt utfordret på 4,0 % innsparing på ansvar 760 i perioden 2022-2025.

Reduksjon i budsjetttramme:

Etter korreksjon for ovennevnte er MGBV utfordret på 4 % rammereduksjon på linje med andre tjenesteenheter

Oppsummert for kontordrift:

	Tilskudd 2021	Tilskudd 2022	Økt rammetilskudd kommunene*	Reell endring tilskudd 2021-2022
Nord-Fron	3.535.769	4.470.449	792.000	142.680
Sør-Fron	1.926.972	2.405.576	405.000	73.604
Ringebu	2.713.454	3.448.337	518.000	216.883

*) Beregning av økt rammetilskudd til kommunene er ikke deflatorjustert.

Økning i budsjetttramme:

Antallet stillingshjemler er økt med 0,5 årsverk. Dette med bakgrunn i den nye barnevernsreformen som er vedtatt fra 01.01.2022 som gir kommunene et større ansvar for barnevernet både faglig og økonomisk. Kommunene får i tillegg et helhetlig og samlet ansvar for utredning, godkjenning, oppfølging og veiledning av fosterhjem. Ettervern er utvidet til 25 år.

Øremerkede tilskudd fra staten, som tidligere har gått direkte til MGBV, blir fra 2022 innlemmet i rammetilskuddsordningen til kommunene. Beløpet på kr 820 mill på landsbasis blir i rammetilskuddsmodellen fordelt etter delkostnadsnøkkel for barnevern. Det gir en slik fordeling til kommunene (før deflatorjustering):

Nord-Fron, kr 792.000

Sør-Fron, kr 405.000

Ringebu, kr 518.000

Lønnsvekst er lagt inn med 3,1 % og prisvekst med 1,8 %.

Budsjettet for MGBV er integrert i Ringebu kommunens totale budsjett og er delt inn i fire ansvarsområder:

- Barnevernskontoret
- Barnevernstiltak Ringebu kommune
- Barnevernstiltak Sør-Fron kommune
- Barnevernstiltak Nord-Fron kommune

Barnevernstiltakene omfatter både i hjemmet og utenfor hjemmet.

i Ringebu kommune (vertskommunen). For MGBV utgjør dette kr 430.200. Lønnsbudsjettet har de siste årene bare vært prosentjustert i forhold til forrige års budsjett. Det er nå foretatt en konkret beregning basert på den enkeltes lønn som viser at lønnsbudsjettet var for høyt anslått. Dette gir også virkning for pensjon og arbeidsgiveravgift. Dette, sammen med noen få mindre justeringer på enkeltarter, gjør at innsparingskravet kan innfris uten at det går på bekostning av tjenestetilbudet.

Barneverntjenesten

Dette er barnevernstjenestens daglige drift og utgiftene fordeles etter folketall pr. 1 januar året forut for budsjett- og regnskapsåret (01.01.2021).

Barnevernstiltak Ringebu, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner

Dette er utgifter til konkrete barnevernstiltak i den kommunen som klienten har som bostedsadresse. Det er barn/unge enheten har overtatt omsorgen for, og som bor i fosterhjem i egen eller andre kommuner. Barneverntjenestens faglige vurdering er lagt til grunn for tiltakene.

Barnevernet arbeider med barn som bor sammen med sine foreldre, i fosterhjem og på institusjon. De fleste barn og unge får hjelpetiltak fra barnevernet i hjemmet. Ettervern for ungdom over 18 år er hjelpetiltak i hjemmet.

Midt-Gudbrandsdal barnevernstjeneste har per 11.08.21:

- Fått 126 bekymringsmeldinger fra 01.01.21
- 112 aktive saker
- 10 fosterhjemsplasserte barn (R-2 , Sør-Fron – 6, Nord-Fron – 2)
- 1 ungdom i statlig institusjon
- 1 statlig foreldre/barn senter
- 7 ungdommer under botiltak/ettervern
- 21 fosterhjemsplasserte barn/unge fra andre kommuner. Disse har enheten ansvar for å skaffe

egnede tilsynsførere/kontakter for, som kurses en gang i halvåret og som veiledes i sitt oppdrag etter behov.

Barnevernstiltak:

I barnevernet skilles det på tiltak i hjemmet og tiltak utenfor hjemmet. I tillegg er det et skille på frivillige tiltak (hjelpetiltak) og tvangstiltak (når kommunen overtar omsorgen for et barn).

Tiltak utenfor hjemmet:

Det er barn/unge som barnevernet har fått omsorgen for gjennom vedtak i fylkesnemnd og domstol. Det kan og være frivillige plasseringer som er plasseringer der foresatt og evt. ungdom har samtykket selv til en plassering ut fra hjemmet.

De største utgiftspostene her er fosterhjemsplasseringer, institusjonsplasseringer, advokatbistand og psykologutredninger.

Tiltak i hjemmet:

Barnevernet har som mål at barn og unge med behov for tjenester skal få hjelp så tidlig som mulig i sitt biologiske hjem. Tiltakene i hjemmet har de senere årene utviklet seg fra å bli gitt som kompenserende tiltak, til i større grad å være tiltak som skal gi en positiv endring i barnets omsorgssituasjon. Endringstiltakene blir fulgt opp av ansatte i barnevernet og andre enheter i kommunene. Dette krever økt kompetanse og er mer tidkrevende for tjenesten.

Tiltak som iverksettes finansieres fullt ut av den kommunen tiltaket gjelder for:

Stipulert budsjett for 2022 er satt opp etter budsjett for 2021, aktiviteten per i dag og økte egenandeler fra staten etter ny barnevernsreform som iverksettes fra 01.01.2021. Budsjettet er satt opp med tiltak som er iverksatt og besluttet iverksatt. Dette omhandler tiltak både i og utenfor hjemmet.

Stipulert tiltaksbudsjett for alle tre kommunene er ut fra aktiviteten her og nå og det som er kjent.

- Ringebu har økt budsjett med bakgrunn i økte egenandeler fra staten til institusjon og fosterhjemsplasseringer.
- Sør-Fron har økt budsjett med bakgrunn i økte egenandeler fra staten til institusjon og fosterhjemsplasseringer.
- Nord-Fron har redusert budsjett med bakgrunn i færre tiltak og ingen plasseringer som gir egenandeler til staten.

Viser til tilstandsrapport for 2020 som er tatt til orientering i representantskapet og alle tre kommunestyrene.

Økonomiske behov og tiltak som er vurdert, men ikke er innarbeidet i ØP 2022-2025

Økonomiske oversikter

Økonomisk oversikt drift	R-2020	B-2021	ØP-2022	ØP-2023	ØP-2024	ØP-2025
Driftsinntekter						
1 Rammetilskudd	163 298 818	154 737 000	160 785 000	160 785 000	160 785 000	160 785 000
2 Inntekts- og formuesskatt	121 117 239	126 269 000	130 411 000	130 411 000	130 411 000	130 411 000
3 Eiendomsskatt	39 466 858	37 417 200	38 417 200	38 817 200	39 217 200	39 617 200
4 Andre skatteinntekter	0	0	0	0	0	0
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	22 901 738	18 829 460	13 705 142	12 295 142	11 590 142	11 590 142
6 Overføringer og tilskudd fra andre	61 129 083	36 749 642	30 704 785	30 484 685	29 966 685	29 982 433
7 Brukerbetalinger	9 734 433	10 644 946	11 876 726	12 453 086	12 453 086	12 453 086
8 Salgs- og leieinntekter	85 437 071	82 302 174	82 959 428	82 959 428	83 116 028	83 116 028
9 Sum driftsinntekter	503 085 239	466 949 422	468 859 281	468 205 541	467 539 141	467 954 889
Driftsutgifter						
10 Lønnsutgifter	228 327 920	242 916 000	242 007 433	243 647 193	243 392 993	243 440 993
11 Sosiale utgifter	49 642 066	58 505 798	58 691 930	59 168 412	59 117 179	59 121 843
12 Kjøp av varer og tjenester	162 727 065	128 710 315	124 155 266	123 175 056	122 880 344	123 007 304
13 Overføringer og tilskudd til andre	41 870 170	27 660 116	25 594 907	24 349 255	24 105 901	22 255 901
14 Avskrivninger	29 688 039	15 648 300	15 648 300	15 648 300	15 648 300	15 648 300
15 Sum driftsutgifter	512 255 260	473 440 529	466 097 836	465 988 216	465 144 717	463 474 341
16 Brutto driftsresultat	-9 170 021	-6 491 107	2 761 445	2 217 325	2 394 424	4 480 548
Finansinntekter						
17 Renteinntekter	1 840 956	4 285 600	3 285 600	3 285 600	3 285 600	3 285 600
18 Utbytter	13 034 458	16 957 000	9 360 200	9 360 200	9 360 200	9 360 200
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
20 Renteutgifter	11 152 406	9 154 500	9 627 500	11 054 300	11 692 900	11 692 900
21 Avdrag på lån	20 729 600	23 072 000	22 990 000	22 996 200	23 565 400	23 565 400
22 Netto finansutgifter	-17 006 592	-10 983 900	-19 971 700	-21 404 700	-22 612 500	-22 612 500
23 Motpost avskrivninger	29 688 039	15 368 000	15 368 000	15 368 000	15 368 000	15 368 000
24 Netto driftsresultat	3 511 427	-2 107 007	-1 842 255	-3 819 375	-4 850 076	-2 763 952
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
25 Overføring til investering	0	-1 440 000	-500 000	-1 450 000	-500 000	-500 000
26 Netto avsetninger til eller bruk av bundne drif	2 919 635	-2 702 769	-2 491 769	-1 739 569	-1 257 769	-1 257 769
27 Netto avsetninger til eller bruk av disposisjon	-16 379 619	6 249 776	4 834 024	7 008 944	6 607 845	4 521 721
28 Bruk av tidligere års mindreforbruk	9 948 557	0	0	0	0	0
28 Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
29 Sum disponeringer eller dekning av netto drift	-3 511 427	2 107 007	1 842 255	3 819 375	4 850 076	2 763 952
30 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt - drift (budsjett)	R-2020	B-2021	ØP-2022	ØP-2023	ØP-2024	ØP-2025
1 Rammetilskudd	163 298 818	154 737 000	160 785 000	160 785 000	160 785 000	160 785 000
2 Inntekts- og formueskatt	121 117 239	126 269 000	130 411 000	130 411 000	130 411 000	130 411 000
3 Eiendomsskatt	39 466 858	37 417 200	38 417 200	38 817 200	39 217 200	39 617 200
4 Andre generelle driftsinntekter	22 901 738	18 829 460	13 705 142	12 295 142	11 590 142	11 590 142
5 Sum generelle driftsinntekter	346 784 653	337 252 660	343 318 342	342 308 342	342 003 342	342 403 342
6 Sum bevilgninger drift, netto	326 266 634	328 095 467	324 908 597	324 442 717	323 960 618	322 274 494
7 Avskrivninger	29 688 039	15 648 300	15 648 300	15 648 300	15 648 300	15 648 300
8 Sum netto driftsutgifter	355 954 673	343 743 767	340 556 897	340 091 017	339 608 918	337 922 794
9 Brutto driftsresultat	-9 170 020	-6 491 107	2 761 445	2 217 325	2 394 424	4 480 548
10 Renteinntekter	1 840 956	4 285 600	3 285 600	3 285 600	3 285 600	3 285 600
11 Utbytter	13 034 458	16 957 000	9 360 200	9 360 200	9 360 200	9 360 200
12 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
13 Renteutgifter	11 152 406	9 154 500	9 627 500	11 054 300	11 692 900	11 692 900
14 Avdrag på lån	20 729 600	23 072 000	22 990 000	22 996 200	23 565 400	23 565 400
15 Netto finansutgifter	-17 006 592	-10 983 900	-19 971 700	-21 404 700	-22 612 500	-22 612 500
16 Motpost avskrivninger	29 688 039	15 368 000	15 368 000	15 368 000	15 368 000	15 368 000
17 Netto driftsresultat	3 511 427	-2 107 007	-1 842 255	-3 819 375	-4 850 076	-2 763 952
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
18 Overføring til investering	0	-1 440 000	-500 000	-1 450 000	-500 000	-500 000
19 Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	2 919 635	-2 702 769	-2 491 769	-1 739 569	-1 257 769	-1 257 769
20 Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	-6 431 062	6 249 776	4 834 024	7 008 944	6 607 845	4 521 721
21 Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
22 Sum disponeringer eller dekning av netto drift	-3 511 427	2 107 007	1 842 255	3 819 375	4 850 076	2 763 952
23 Fremført til inndecking i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0